

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

นางสาวลลิตภัทร เตโช

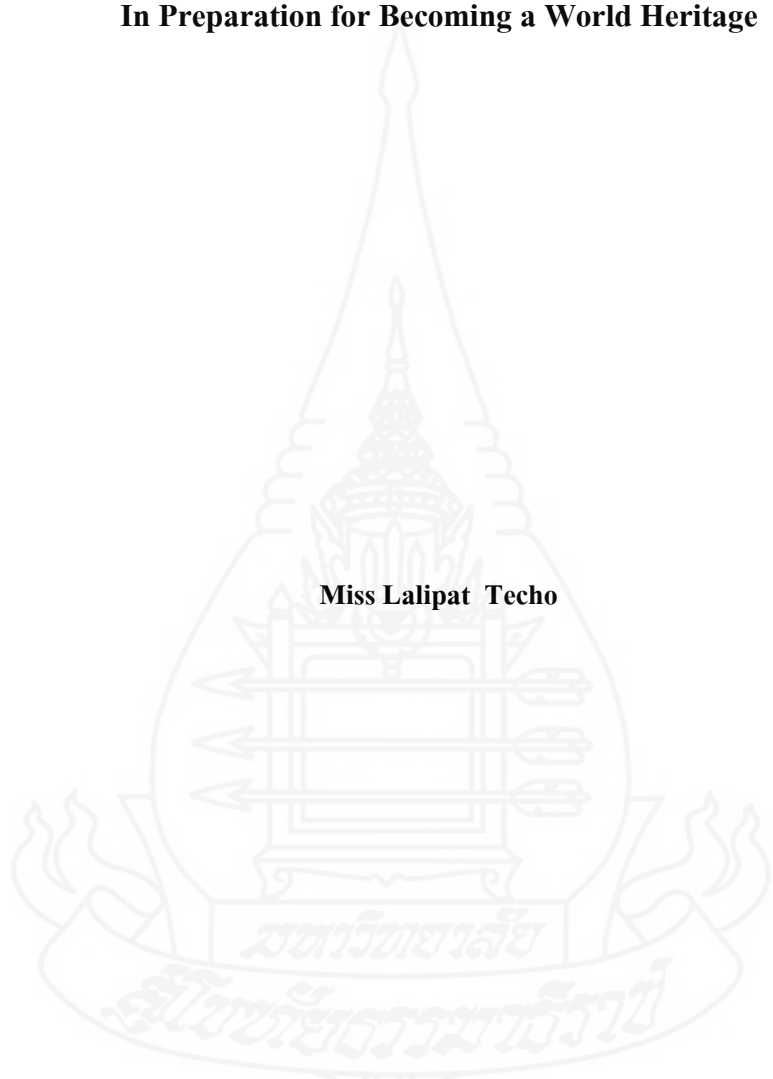

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Political Participation of Communities in Songkhla Province
In Preparation for Becoming a World Heritage**

Miss Lalipat Techo

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Politics Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ชื่อและนามสกุล นางสาวลลิตภัทร เตโช

วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกดาร์ศรี

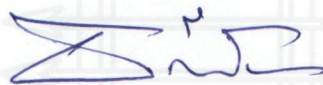
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกดาร์ศรี)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา)

(อาจารย์วันส ปิยะกุลชัยเดช)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ผู้ศึกษา นางสาวลลิตภัทร เตโช รหัสนักศึกษา 2588000634 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พิศาล มุกดาภิรมย์ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก (3) เสนอแนวทางและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่มรดกโลก

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยทางเอกสารและเครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมในการที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก มีรูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วม 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ (1.1) รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน (1.2) รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่น ๆ และ (1.3) รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน (2) ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ปัญหาส่วนใหญ่ที่มีผลต่อการพัฒนารอบด้าน คือ ปัญหาเรื่องของการที่ชุมชนไม่สามารถเข้าถึงการที่จะทำความเข้าใจ ในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมรดกโลกที่จะเกิดขึ้น และเรื่องของทัศนคติ ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน (3) แนวทางและข้อเสนอแนะ ให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดสงขลาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก คือ เรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจง การมีผู้นำหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องมรดกโลกนี้โดยตรง ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นภาวะผู้นำอย่างมาก ที่จะสามารถประสานงาน ให้ความรู้ และสามารถเข้าถึงชุมชนได้เป็นอย่างดี และการทำให้ชุมชนมีความรู้สึกที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ด้วยกันเอง

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มรดกโลก จังหวัดสงขลา

Independent Study title: Political Participation of Communities in Songkhla Province
in Preparation for Becoming a World Heritage

Author: Miss Lalipat Techo; **ID:** 2588000634; **Degree:** Master of Political science;

Independent Study advisor: Dr.Pisan Mukdaratsami, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The objectives of this research were 1) to study patterns and processes of political participation of communities in Songkhla Province in preparation for becoming a world heritage, 2) to investigate problems and obstacles of political participation of communities in Songkhla Province in preparation for becoming a world heritage and (3) to suggest a guideline of political participation of communities in Songkhla Province in preparation for becoming a world heritage.

The qualitative approach was applied in this research. The research instruments were literature review and interview. Then, the data was analyzed by descriptive analysis.

This research found that (1) there were three patterns and processes of political participation of communities in Songkhla Province in preparation for becoming a world heritage including (1.1) participation of community leaders, (1.2) participation of local organization and (1.3) participation of community. (2) The main problem of political participation of communities in Songkhla Province in preparation for becoming a world heritage was development impacts. The community could not access and understand the information about the world heritage. The other problem would be different attitudes and opinions. (3) The suggestion was to allow community to participate in preparation for becoming a world heritage in Songkhla Province by specific public relation. The community leader or responsible person should be the leadership and able to coordinate, educate and access to community for the world heritage. The community should cooperate with government, private sectors and among community.

Keywords: Political Participation of Communities, World Heritage, Songkhla Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือการสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากนักวิชาการ ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลเกาะขอม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร.พิศาล มุกดาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ข้อคิด คำแนะนำ ให้กำลังใจ วิพากษ์วิจารณ์ ปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยนี้มาโดยตลอดระยะเวลาการศึกษาวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ และขอกราบพระคุณ ผศ.ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ากรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานศึกษาวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังต้องขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา เพื่อนที่ทำงาน ที่ช่วยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในการเดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลตามพื้นที่ที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ จนทำให้การศึกษาค้นคว้า อีสรฉบับนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ลลิตภัทร เตโช

ตุลาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิด	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนนิยม	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์	17
เงื่อนไขการเป็นพื้นที่มรดกโลก	20
ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่มรดกโลก	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
ระเบียบวิธีวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 2 แนวทางและข้อเสนอแนะในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการวิจัย	80
อภิปรายผลการวิจัย	86
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	94
ประวัติผู้ศึกษา	100

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทย แต่แรกเริ่มเดิมทีจังหวัดสงขลา นั้น เป็นเมืองท่าและเมืองชายทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค ตั้งแต่ครั้งสมัยโบราณ และยังเป็นเมืองที่มีอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาเป็นเวลาช้านานแล้ว สงขลา มีทั้งที่เป็นแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ได้กล่าวถึงยังพบว่ามีสิ่งๆที่เรียกว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นจากบรรพบุรุษดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา หรือการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจ และควรค่าแก่การศึกษา นอกจากนี้แล้วสงขลา ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งชายฝั่งทะเล ทะเลสาบ ป่าไม้ น้ำตก และมีทรัพยากรธรรมชาติ อันอุดมสมบูรณ์ทั้งบนบกและทางน้ำอีกด้วย

ในปัจจุบันจังหวัดสงขลาประกอบไปด้วยเขตการปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 16 อำเภอด้วยกัน ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอรโนด อำเภอกระเสถสินธุ์ อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอกวนเนียง อำเภอรัตนภูมิ อำเภอบางกล่ำ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอสะเดา และอำเภอคลองหอยโข่ง

ในส่วนของพื้นที่อำเภอสิงหนครและอำเภอเมืองสงขลาของจังหวัดสงขลา นั้น ณ ขณะนี้กำลังได้รับความสนใจในเรื่องของการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้สามารถเข้าข่ายในเรื่องของการที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลกในอนาคต แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่มรดกโลกได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอีกหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ซึ่งนั่นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโกที่จะสามารถนำไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลกในอนาคตได้

สงขลานั้นนับตั้งแต่อดีตสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในทางประวัติศาสตร์ของสงขลา นั้นมีเรื่องราวความสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ซึ่งถ้าจะแบ่งสงขลาออกตามพื้นที่ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีตตามเรื่องราวของประวัติศาสตร์ สามารถแบ่งพื้นที่สงขลาออกเป็น 3 ยุคด้วยกัน ซึ่งได้แก่ ยุคสมัยที่ 1 เป็นยุคสมัยเมืองพัทลุงที่พะโคะ ยุคสมัยที่ 2 เป็นยุคสมัยที่สงขลาตั้งอยู่ที่หัวเขาแดง และสมัยยุคที่ 3 เป็นยุคสมัยสงขลาฝั่งแหลมสน และได้มีการขยายพื้นที่มาเรื่อย ๆ จนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานยังพื้นที่ที่เรียกว่า ตำบลบ่อยาง ณ ปัจจุบัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ถ้าจะแบ่งสงขลาออกตามเรื่องราวของพื้นที่ ก็สามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุคสมัยด้วยกัน โดยที่ยุคสมัยที่ 1 เป็นสมัยเมืองพัทลุงที่พะโคะ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาประมาณพุทธศตวรรษที่ 19 โดยมีชาวเปอร์เซียเป็นผู้นำคนแรกของสงขลา ชื่อว่า คาโต๊ะ มองโกล คาโต๊ะ มองโกล เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเดินเรือ และการป้องกันด้านการปล้นสะดม ได้มีการเข้ามาตั้งศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่เมืองสทิงพระ บริเวณวัดพะโคะ ซึ่งทำให้เมืองสทิงพระในขณะนั้นได้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก จนเมื่อถึงปลายศตวรรษที่ 19 เมืองสทิงพระก็ได้เกิดความเสื่อมทางอำนาจลง ทำให้มีการย้ายศูนย์กลางไปตั้งที่ใหม่ นั่นคือ เมืองพัทลุงที่พะโคะ เมืองพัทลุงที่พะโคะ มีความเจริญด้านพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เพราะได้รับพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์เข้ามา โดยมีวัดพะโคะเป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ฝ่ายลังกาชาติ ต่อมาในศตวรรษที่ 20-22 เป็นช่วงเวลาที่เมืองพัทลุงที่พะโคะถูกโจมตีโดยโจรสลัดมลายู จึงทำให้ต้องนำไปสู่การย้ายเมืองและตั้งเมืองในสถานที่ใหม่อีกครั้ง สถานที่นั้น คือ บางแก้ว อำเภอเขาชัยสน และได้กลายเป็นเมืองพัทลุงใหม่และอีกแหล่งคือหัวเขาแดง (อาณัติ อนันตภาค, 2547, น. 52)

สมัยยุคที่ 2 สมัยที่สงขลาตั้งอยู่ที่หัวเขาแดง เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง สืบเนื่องจากสมัยแรกที่ได้มีโจรสลัดเข้ามาโจมตีเมืองพัทลุงที่พะโคะจนต้องมาตั้งเมืองใหม่ที่หัวเขาแดง และบางแก้ว อำเภอเขาชัยสนนั้น ชุมชนแห่งนี้ค่อย ๆ เจริญขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเมืองสงขลาที่หัวเขาแดง เมืองสงขลาที่หัวเขาแดงจึงได้มีชื่อว่า สิงขรนคร และได้มีการสร้างป้อม และกำแพงเมืองอย่างแข็งแรง แต่แล้วในเวลาต่อมาก็ได้ถูกโจมตีเช่นกัน คาโต๊ะผู้นำคนดังกล่าวจึงได้พาผู้คนอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ใหม่ นั่นคือ สงขลาฝั่งแหลมสนซึ่งอยู่อีกฝั่งตรงข้ามกับหัวเขาแดง

สมัยยุคที่ 3 สมัยสงขลาฝั่งแหลมสน สืบเนื่องมาจากสมัยยุคที่ 2 ที่สงขลาฝั่งหัวเขาแดงถูกโจมตีด้วยกองทัพกรุงศรีอยุธยาเข้ามาทำลายจนหมดสิ้น เมื่อปี พ.ศ. 2223 ประชาชนชาวสงขลาฝั่งหัวเขาแดงที่เหลืออยู่ ได้ทำการย้ายชุมชนไปสร้างเมืองใหม่ที่สงขลาฝั่งแหลมสน ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามหัวเขาแดง โดยเมืองนี้เป็นเมืองที่ไม่ได้รับการวางแผนในการสร้างเมืองตั้งแต่ต้น ประกอบกับเป็นเมืองที่ถูกสร้างเนื่องจากการย้ายเมืองหลังจากสงคราม ดังนั้นลักษณะของเมืองจึงเป็นเมืองที่ถูกสร้างอย่างง่าย ในการสร้างเมืองครั้งนี้ ผู้ที่สร้างเมืองส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านสามัญชนธรรมดา ประกอบกับขนาดและอาณาเขต รวมไปถึงอำนาจการปกครองของเมืองสงขลาที่ได้ถูกลดฐานะลงเป็นแค่เมืองเล็ก ๆ ของเมืองบริวารของเมืองพัทลุง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเมืองพัทลุงและประวัติของสุลต่านสุลัยมาน นั้นกล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พระราชโอรสในสมเด็จพระเอกาทศรถ) ได้มีการแต่งตั้งให้ คาโต๊ะ โมกอด เป็นเจ้าเมืองพัทลุง (อาณัติ อนันตภาค, 2547, น. 77)

ในสมัยนี้ สมัยของสงขลาฝั่งแหลมสนนั้น ชาวบ้านคนหนึ่งมีชื่อว่า โยม โยมได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งพระและตำแหน่งเจ้าเมืองสงขลาเป็นคนแรกในคราวเดียวกัน และยังมีชาวจีน

คนหนึ่ง ชื่อ นายเหยียง แซ่เฮา ซึ่งอพยพมาจากเมืองเจียงจิงหู มณฑลฟูเจี้ยน ได้เสนอบัญชีทรัพย์สิน และบริวารของตน เพื่อแลกกับสัมปทานผูกขาดธุรกิจรังกบนเกาะสี่เกาะห้าในทะเลสาบสงขลา เจ้าพระยาจักรีและพระยาพิชัยราชาได้พิจารณาแต่งตั้งให้นายเหยียง แซ่เฮา เป็นหลวงอินทศิริมบัติ นายอากรรังนกเกาะสี่เกาะห้าและได้ขึ้นเป็นเจ้าเมืองสงขลาในเวลาต่อมา (ถนอม พูนวงศ์, 2545, น. 19)

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งตรงกับสมัยเจ้าพระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) ผู้ปกครองเมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ณ ขณะนั้น ทรงโปรดเกล้าให้มีการย้ายเมืองจากฝั่ง หัวเขาแดงมาตั้งเมืองสงขลาฝั่งแหลมสนนั้น เป็นการสร้างเมืองที่ถูกสร้างอย่างง่าย ๆ เพื่อรองรับ การหนีภัยในช่วงเมืองแตก ทำให้เกิดปัญหาและข้อขัดข้องในการพัฒนาเมืองหลายประการตามมา และด้วยความที่ได้ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่เชิงเขาติดทะเล จึงประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดและ ปัญหาการมีพื้นที่ในทางราบไม่เพียงพอกับการขยายและเติบโตของเมือง (สำนักงานเทศบาลสงขลา, 2559, น. 15) รวมถึงอาจเป็นอุปสรรคของการขยายตัวเป็นเมืองท่าในอนาคต จึงทำให้เกิดการย้าย เมืองในเวลาต่อมาอีกครั้งหนึ่ง ในเวลาต่อมาไม่นานนัก สมัยเมืองสงขลาฝั่งบ่ออย่างนั้นมีการสร้าง เมืองนำมาสู่ความรุ่งเรือง และความมั่งคั่งของการเป็นเมืองท่า จนถึงได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวจึง ทำให้เจ้าพระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) ไปตั้งเมืองสงขลาใหม่ที่ตำบลบ่ออย่าง (สถานที่ปัจจุบัน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2379 ซึ่งเมืองใหม่ที่สร้างขึ้น ก็ยังคงรักษาความเป็นเมืองท่าไว้อย่างเดิม โดยในเบื้องต้นของ การสร้างเมือง เจ้าพระยาจักรี (เถี้ยนเส้ง) ได้เริ่มสร้างป้อมกำแพงเมือง ยาว 1,200 เมตร และประตูเมือง เป็นจำนวนสิบประตู ตั้งแต่ พ.ศ. 2379 หลังจากนั้นจึงได้วางหลักเมือง (ไม้ชัยพฤษ์พระราชทาน) (ถนอม พูนวงศ์, 2545, น. 20) และสมโภชน์หลักเมืองในปี พ.ศ. 2385 และเรียกบริเวณพื้นที่นี้ว่า “เมืองสงขลาฝั่งบ่ออย่าง” ก่อนที่เจ้าพระยาจักรี (เถี้ยนเส้ง) จะถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2408

หลังจากนั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนการปกครองอีกหลายครั้ง จนกระทั่ง ในปีพ.ศ. 2475 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงการปกครองโดยยกเลิกระบบเดิมทั้งหมดและยกระดับ สงขลาขึ้นเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา, 2557, น. 19)

ด้วยความที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้น สงขลาจึงเป็นทั้งพื้นที่ที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เรื่องของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องของวัฒนธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต ซึ่งถ้าเป็นไป ตามเงื่อนไขขององค์การยูเนสโกก็จะทำให้สงขลากลายเป็นเมืองที่อยู่ในสายตาและควรค่าแก่การ อนุรักษ์

ดังนั้นด้วยเหตุดังกล่าวเรื่องราวที่จะได้ศึกษาต่อไปนี้ จึงเป็นการที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาถึงรูปแบบ กระบวนการ ปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนเพื่อหาแนวทางและข้อเสนอแนะ เป็นลำดับต่อไป การที่จะทำให้เกิดผล

สำเร็จจนถึงขั้นที่จะทำให้ได้รับเลือกให้เป็นมรดกโลกได้นั้น ผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นเป็นลำดับต้น ๆ เพราะการมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นมิติหนึ่งของความสำคัญในการที่จะช่วยให้เกิดผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีและมีความรวดเร็ว สังคมใดมีส่วนร่วมมากหรือน้อย นั่นจะเป็นการแสดงถึงระดับความเป็นประชาธิปไตยในสังคมนั้นด้วย เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเป็นประชาธิปไตย การส่งเสริมทางการเมืองการปกครอง การพัฒนาทางด้านสังคม การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมือง เป็นต้น แต่ถึงกระนั้น ขณะนี้เรื่องราวของเรื่องดังกล่าวข้างต้นก็ได้ดำเนินการผ่านมาช่วงหลายปีแล้วและยังคงเป็นโครงการที่อยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการ ยังไม่มีการประกาศผลแต่อย่างใด

เพราะฉะนั้นการศึกษาเรื่องดังกล่าว ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นถ้าหากมีการยอมรับให้สงขลาผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและให้มีการจดทะเบียนขึ้นเป็นเมืองมรดกโลกจากองค์การยูเนสโกได้นั้น ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่ภาคต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงภาคประชาชนด้วย แต่นอกจากผลประโยชน์ที่ย่อมที่จะมีผลกระทบตามมาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ของสงขลามีพื้นเพนิสัยเป็นแบบอนุรักษ์นิยม ไม่ต้องการให้มีการเกิดใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลงและเอาความเป็นเฉพาะตัวตนของสงขลาออกไปจากพื้นที่ หากมีการจดทะเบียนให้สงขลาเป็นมรดกโลกก็อาจมีปัญหาดรามมาก็เป็นไปได้เช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องราวดังกล่าวเพื่อที่จะหาแนวทาง และลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น หากสงขลาได้ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกให้สงขลาเป็นมรดกโลกในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ในการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

2.3 เพื่อเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

3. กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ได้แก่ รูปแบบของการมีส่วนร่วม กระบวนการของการมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการวางแผนลงมือปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกัน ทั้งนี้รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางและข้อเสนอแนะในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่จะเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้พื้นที่สงขลากลายเป็นมรดกโลก โดยศึกษาผ่านกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบในครั้งนี้ด้วย ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

รูปแบบการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน
- การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น / และตัวแทนอื่น ๆ
- การมีส่วนร่วมของชุมชน

กระบวนการมีส่วนร่วม

- ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน
  - การรับรู้
  - การเข้าถึงข้อมูล
  - การร่วมวางแผนกิจกรรม
- ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการ
- ด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์หรือผล
กิจกรรมการตัดสินใจ
- ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วม

- ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนใน

ชุมชน

- ด้านการประสานงานระหว่างองค์กรท้องถิ่นกับชุมชน
- ด้านกลุ่มผลประโยชน์

แนวทางในการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม

- ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนในชุมชน
- ด้านการประสานงานระหว่างองค์กรกับชุมชน
- ด้านกลุ่มผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการเตรียมความ
พร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก” แบ่งขอบเขตออกเป็น 3 ประเด็น คือ

4.1 ขอบเขตการวิจัยด้านกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดตามเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่ศึกษาตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดขอบเขตของการศึกษาด้านประชากร จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ แบ่งออกเป็นจำนวน 16 คน ดังนี้

1. นักวิชาการ จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 คน
3. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน
4. ประชาชนในชุมชน จำนวน 6 คน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาประกอบไปด้วย รูปแบบ กระบวนการ ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในจังหวัดสงขลา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

5.2 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ องค์กรท้องถิ่น และชุมชน ที่อยู่ในบริเวณที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

5.3 กระบวนการ หมายถึง การรับรู้ การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

5.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะขอม, องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา, เทศบาลนครสงขลา

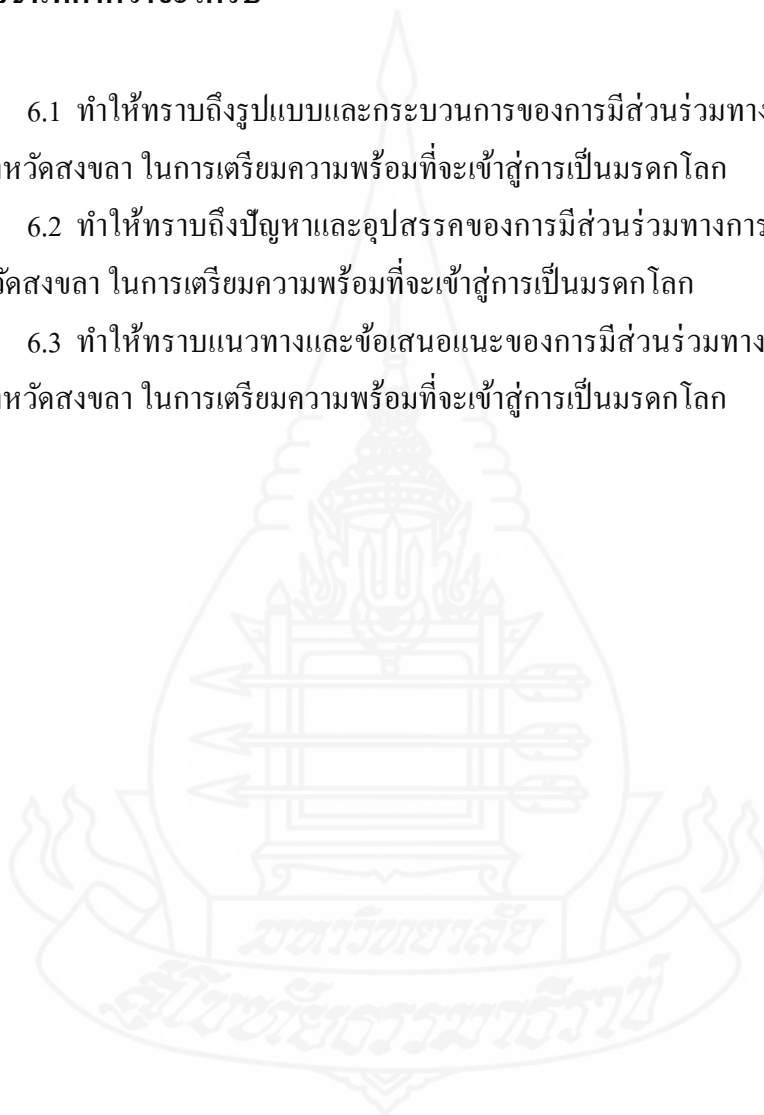
5.5 กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ ถ้าโครงการนี้เกิดผลสำเร็จ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงรูปแบบและกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

6.3 ทำให้ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก” โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า จากเอกสารตำรา แนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ปรากฏประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนนิยม
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์
4. เงื่อนไขการเป็นพื้นที่มรดกโลก
5. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่กำลังจะได้รับให้ผ่านการคัดเลือกให้เป็นมรดกโลกของจังหวัดสงขลา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งที่นำมาซึ่งประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรม อันมีส่วนที่จะทำให้เกิดการพัฒนา ทั้งนี้อาจจะเป็นการพัฒนาในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพราะการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการบ่งบอกถึงการเป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้นๆ ถ้าประเทศนั้นคนมีส่วนร่วมมาก ก็จะนับได้ว่าประเทศนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยสูง แต่ถ้ามองในอีกมุมของการที่คนในประเทศมีส่วนร่วมน้อยก็กล่าวได้ว่าประเทศนั้นมีการเป็นประชาธิปไตยที่ต่ำเช่นกัน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ประมวล รุจนเสรี (2549, น. 144-148) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่จะให้มีการมีส่วนร่วมของพลเมืองนั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ต่างๆ เข้ามาประกอบไม่ว่าจะเป็นการมีเวทีหรือพื้นที่สาธารณะ การให้สื่อมวลชน บัณฑิตบุคคล หรือบุคคล สามารถแสดงความคิดเห็นในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประมวล รุจนเสรี ได้กล่าวอีกว่าเรื่อง

ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะประเทศไทยยังคงติดกับเรื่องของอำนาจ พรรคการเมือง หรือระบบตัวแทน เพราะฉะนั้นรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องขยายการเมืองลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเมืองแบบมีส่วนร่วมแทนที่ระบบตัวแทนอย่างในอดีต รัฐจะต้องไม่ถือสิทธิ์การรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ต้องเปิดเวทีให้แก่ประชาชนให้มีความหลากหลายทางด้านความคิดเห็นและรัฐจะต้องมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2547, น. 59 - 60) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การรับรู้ การริเริ่ม การตัดสินใจ และการร่วมกันตรวจสอบในด้านต่างๆ ทั้งนี้ต้องพร้อมที่จะเป็นผู้รับแบ่งปันผลประโยชน์และต้องร่วมรับผิดชอบในผลกระทบที่จะตามมาด้วย

ชเนศวร์ เจริญเมือง (2551, น. 275-282) ได้แบ่งความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 2 ความหมาย ด้วยกัน ซึ่งได้แก่ ความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้าง ในความหมายอย่างแคบของชเนศวร์นั้น กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้กล่าวถึงการเลือกตั้งโดยกล่าวว่า การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมมากที่สุด เพราะจะมีการมารวมกันเลือกบุคคลที่คิดว่ามีคุณสมบัติที่ดี การมีส่วนร่วมเช่นนี้ จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถผลักดันการกำหนดนโยบายของรัฐ

สุจิต บุญบงการ (2542, น. 36-38) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ถึง 4 ประการ ด้วยกัน ประการแรก ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าเป็นเรื่องของกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติความเชื่อหรืออย่างไร ควรที่จะแยกออกจากกัน ประการต่อมาประการที่สอง ได้มีการให้ความหมายไว้ว่า ถ้าจะใช้คำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองคำนี้ต้องใช้กับประชาชนไม่ใช่ใช้กับนักการเมือง เพราะสำหรับนักการเมืองนั้นคืออาชีพ จึงเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมือง และในการที่นักการเมืองได้รับการเลือกตั้งและทำงานนั้นกิจกรรมของเขาจึงเป็นเรื่องบทบาททางการเมือง ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติหรือรุนแรง ซึ่งทั้งนี้ความประสงค์ก็อาจไม่ได้มาจากผู้มีส่วนร่วม แต่อาจมาจากผู้นำหรือผู้อื่นสร้างก็เป็นไปได้เช่นกัน และประการที่สี่ประการสุดท้ายได้มีการให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, น. 6) ได้มีการกล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ไว้ว่า กระบวนการของรัฐที่เกิดจากการชักนำ ส่งเสริม สนับสนุน พร้อมทั้งให้โอกาสแก่

ประชาชน ในการเข้าร่วมในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นไปในรูปแบบบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ทั้งนี้ยังรวมไปถึงองค์กรอาสาสมัครกลุ่มต่างๆ และมูลนิธิด้วย ที่จะให้เข้ามาดำเนินการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือจะหลายกลุ่มก็ได้ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายที่กำหนดไว้

อรรถ ก๊กผล (2552, น. 17 - 18) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ในกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในการที่จะให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการการบริหาร และการตัดสินใจของท้องถิ่น นั้น ก็เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด สามารถคิดพิจารณา ในการจะทำกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ก็ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจด้วย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, น. 5) ได้มีการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปแบบการสหทรัพยากรส่วนตัว หรือใช้ความพยายามที่มีอยู่ในตัวบุคคล ในการเข้าไปร่วมกิจกรรมพัฒนา

ซึ่งการมีส่วนร่วมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ดังนี้

1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการพัฒนา

2) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในการเข้าร่วมกับกิจกรรมการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, น. 183) ได้มีการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นการที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องในทางด้านจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก ต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งผลของการที่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องนั้น จะเป็นเหตุเร้าใจ ในการให้บุคคลกระทำการ เพื่อให้เกิดบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม และทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

1.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 32) ได้กล่าวถึงกระบวนการของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ด้วยกัน

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล การวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ / ดำเนินการ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลกิจกรรม ผลการตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

อคิน รพีพัฒน์ (2532, น. 20) ได้มีการกล่าวถึงกระบวนการพัฒนาของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า อันดับแรกประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และจะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนหลัง ต้องมีการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุ ที่มาของปัญหา การเลือกวิธีการ และการวางแผน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหา และการดำเนินการในขั้นสุดท้าย คือ การประเมินผล เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดความสำคัญในการพัฒนา ซึ่งกระบวนการพัฒนาของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ร่วมกันทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมไปถึงเรื่องของการต้องการของชุมชนด้วย
- 2) ร่วมกันเพื่อให้มีการพัฒนา ซึ่งต้องมีการสร้างรูปแบบและวิธีการในพัฒนา เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์และสนองความต้องการมากยิ่งขึ้น
- 3) ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
- 4) ร่วมตัดสินใจในการที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมตามขีดความสามารถของบุคคล และหน่วยงาน
- 7) ร่วมควบคุม ติดตาม และประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรม ที่ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ได้ประโยชน์ตลอดไป

วันชัย วัฒนศัพท์ (2543, น. 19) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดียิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับสนับสนุนจากสาธารณชน โดยมีเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอ หรือนโยบายรัฐ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแก้ปัญหา เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด

1.3 ปัจจัยในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, น. 83) ได้มีการกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมซึ่งได้แก่

- 1) ความเชื่อถือและความศรัทธา ต่อบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีส่วนที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2) บุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง จะทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจต่อบุคคลดังกล่าว เข้ามามีส่วนร่วมต่างๆ ที่ยังไม่ได้เกิดจากความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำการนั้นๆ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยแรง

3) การถูกบีบบังคับ โดยอำนาจที่เกิดจากบุคคลที่เหนือกว่า ในการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, น. 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางการปกครอง และรวมไปถึงปัจจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับความปลอดภัย

2) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี เป็นต้น

3) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน อาทิเช่น รางวัลที่ออกมาในรูปแบบของค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจในตัวผู้ชักจูง เช่น ผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า เป็นบุคคลที่ผู้คนให้การนับถือ หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคี

วุฒิสาร ตันไชย (2543, น. 105-112) ได้เสนอเรื่องของเงื่อนไขที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควรนั้นเป็นเพราะเหตุดังนี้

1) ในเรื่องของทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเมือง เป็นการมองการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของประชาชน เป็นเรื่องที่ไกลตัว และไม่ได้ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น

2) สังคมคนไทย ความรู้สึกของประชาชนในสังคมนั้นที่มีต่อท้องถิ่นและความ เป็นท้องถิ่นนั้น ประชาชนไม่ได้มีความผูกพันกับท้องถิ่น และไม่สนใจที่จะติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงกำกับดูแล ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้ที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

3) วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น คือ ชาวบ้านจะมีความประณีประนอมสูง เพราะมีความสัมพันธ์ในเครือญาติและมีความเกรงใจประกอบกับชาวบ้านมีการพูดคุยกันเมื่อเกิดปัญหา

4) สังคมไทย เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมในการยึดตัวบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่มีระบบอุปถัมภ์ประชาชนจึงขาดความรู้ที่แท้จริง ซึ่งก็จะทำให้ประชาชนถูกชี้นำและขาดอิสระในการตัดสินใจ

จะเห็นได้จากข้างต้นว่า การมีส่วนร่วมนั้น ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะพัฒนา การมีส่วนร่วมถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่อาจกลายเป็นแรงผลักดันในการทำให้เกิดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน แต่ทั้งนี้การที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในระดับนั้นได้อาจต้องมองตรงที่การมีอำนาจของการมีส่วนร่วมกลุ่มนั้นๆ ด้วย การมีส่วนร่วมนั้น จำเป็นที่จะต้องมิเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเป็นองค์ประกอบ อย่างการที่รัฐต้องไม่ถือสิทธิ์ในการที่จะรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางทั้งหมด อย่างเช่นในอดีตที่เกิดมีมา ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องมีการเปิดเวทีให้แก่ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในอันที่หลากหลาย และรัฐก็ต้องเป็นผู้สนับสนุนในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ซึ่งกระบวนการในการมีส่วนร่วมนั้น ได้แก่ การรับรู้ การริเริ่ม การเข้าถึงข้อมูล การตัดสินใจ การวางแผน และการร่วมกันวางแผนกิจกรรม การปฏิบัติ และการร่วมกันตรวจสอบ ทั้งนี้ต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์ และจะต้องรับผิดชอบพร้อมกับแก้ไขในผลกระทบที่ตามมาด้วย การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเกิดจากความสมัครใจจากตัวผู้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งกลุ่มนี้จะต้องไม่ถูกควบคุมโดยการใช้อำนาจและกฎระเบียบต่างๆ การที่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนได้เข้าร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหาร และตัดสินใจท้องถิ่น ซึ่งถ้าจะไปเชื่อมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะเป็นการเพิ่มการตัดสินใจลดค่าใช้จ่ายและสูญเสียเวลาในการสร้างฉันทามติและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนนิยม

แนวคิดชุมชนนิยม มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดสำหรับเรื่องนี้ไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, น. 25-27) กล่าวเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนนิยมไว้ว่า เป็นแนวคิดในระดับสังคม เป็นการที่คนสังคมเห็นประโยชน์ และรู้จักใช้ประโยชน์จากชุมชน พร้อมทั้งให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ชุมชน บุคคลในสังคมจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชุมชนได้ชุมชนหนึ่งหรือหลายชุมชน แล้วแต่จะเหมาะสมกับตน ส่งผลให้ในสังคมมีชุมชนเล็กๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกัน และแต่ละชุมชนก็จะมีหลากหลายในแต่ละจุดประสงค์ของกลุ่ม มีการจัดตั้งและดำเนินงานที่มีความชัดเจน และเป็นผลดีต่อสมาชิกทางด้านกายภาพ จิตใจ และก่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ชุมชนนิยมเป็นการจัดระเบียบทางสังคมรูปแบบหนึ่ง เป็นสังคมที่ประกอบด้วย กลุ่มย่อยเป็นชุมชนเล็กๆ จำนวนมาก ซึ่งจะต้องไม่มีคนหนึ่งคนใดในสังคมที่จะต้องอยู่ลำพัง และต้องไม่ใช้ชีวิตคนเดียว แต่ทุกคนจะได้รับการช่วยเหลือจากชุมชน ชุมชนจึงเป็นผู้ทำหน้าที่เป็น

ฐานรองรับกิจกรรมทุกด้านในชีวิต และเป็นแกนในการรวมคนทั้งหมดในชาติ อย่างที่เคยผ่านมา นั้นชุมชนถูกจำกัดและอ่อนด้อย ด้วยการที่มองรัฐในภาพกว้างเกินไป ดังนั้นชุมชนในปัจจุบันไม่ต้องมองรัฐในภาพกว้างเกินไป และชุมชนจะเป็นตัวช่วยเสริมพลังสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่มอบความรัก ความอบอุ่น และคำจูนช่วยเหลือสมาชิกในด้านต่างๆ

ชุมชนที่กล่าวถึงนี้ ชุมชนในสังคมจะมีความหลากหลายและมีอยู่ทั่วไปในสังคมทั้งในเมืองและชนบท เพราะเน้นการรวมตัวของคนกลุ่มต่างๆ ที่ไม่จำกัดเฉพาะชุมชนพื้นที่ แค่นี้เพียงชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบทเท่านั้น อาจจะมีการแบ่งตามเกณฑ์ทางภูมิศาสตร์ เช่น หมู่บ้าน ชุมชนแออัด หรือรวมตัวกันตามสิ่งที่คล้ายคลึงกัน หรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกัน เช่น อาชีพ เพศ ศาสนา กีฬา งานอดิเรก เป็นต้นในการรวมตัวนั้น ก็เพื่อประโยชน์สาธารณะ

แนวคิดด้านขนาดของชุมชนนิยม ชุมชนแต่ละชุมชนต้องมีขนาดเล็กพอดีหรือไม่ใหญ่จนเกินไป ซึ่งประมาณ 200 -300 คน ทั้งนี้จะได้เกิดการผสมผสานศักยภาพอย่างมีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกทุกคนเกิดความรู้จัก และมีความรับผิดชอบ มีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในชุมชน อีกทั้งเพื่อให้ชุมชนเป็นที่ที่ทุกคนพอจะรู้จักหน้าค่าตากัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความไว้วางใจกันถึงระดับหนึ่ง ชุมชนจะเป็นผู้ริเริ่มรวมตัวเพื่อสร้างประโยชน์แก่สมาชิกและแก่สังคมส่วนรวม ชุมชนจะเป็นผู้ที่พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนมากกว่าที่รอรับความช่วยเหลือจากภายนอก การรวมตัวดังที่ได้กล่าวไว้ว่ามีการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและปรารถนาจะทำให้สำเร็จร่วมกัน ที่สำคัญจะไม่รวมตัวของชุมชนในแบบที่หละหลวมเพียงชั่วครั้งชั่วคราว

วิทยากร เชียงกูล (2550, น. 23) ได้ให้ความหมายของชุมชนนิยมไว้ว่า ชุมชนจัดเป็นองค์กรทางสังคมนิคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะแบ่งความหมายออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่รวมกันตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนแออัด เป็นต้น และส่วนลักษณะที่ 2 หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกัน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ทั้งนี้จะมีโครงสร้างและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการของสมาชิกในชุมชนที่ชัดเจนและมีความต่อเนื่อง เช่น ชุมชนนักวิชาการ ชุมชนศาสนา เป็นต้น และได้กล่าวในเรื่องแนวคิดชุมชนนิยมต่ออีกว่า เป็นเรื่องของปรัชญาระบบความเชื่อ ซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชนหรือค่านิยมของสังคมมากกว่าปัจเจกชนหรือค่านิยมส่วนตัวของคน ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลและการตัดสินใจของปัจเจกชน จึงควรตอบสนองกับค่านิยมของสังคม และในปัจจุบัน ในขณะที่แนวคิดชุมชนนิยมและเสริมนิยมเป็นเสมือนชั่วคราวข้าม มองพลเมืองว่าต้องจะทำการหรือตัดสินใจด้วยการคิดถึงส่วนรวมคำนึงถึงความซับซ้อนของชุมชน และเน้นประโยชน์สาธารณะว่าอยู่เหนือความต้องการและผลประโยชน์ส่วนบุคคล ทำให้พลเมืองในมุมมองของแนวคิดชุมชนนิยมต้องให้ความสำคัญกับ

พันธะ ข้อตกลงทางสังคม และการสร้างและการคงไว้ซึ่งชุมชน โดยต้องแบ่งปันชีวิตและเป้าหมายร่วมกัน ภายใต้กิจกรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ร่วม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, น. 28 -32) แนวคิดชุมชนนิยมประกอบด้วยเป้าหมายที่สำคัญ 3 ประการ อันได้แก่

1) เป้าหมายด้านจิตใจ เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของแนวคิดชุมชนนิยมนี้ ความเป็นชุมชนนิยมจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้สมาชิกว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รู้สึกมั่นคงและมีความปลอดภัย สมาชิกจะไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และมีความอบอุ่นทางจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ นอกเหนือไปจากปัจจัยด้านกายภาพ แนวคิดชุมชนนิยมไม่ได้มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาทางกายภาพ เช่น ถนน สาธารณูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น รัฐสามารถให้บริการแก่ปัจเจกชนได้ สมาชิกในชุมชนตามแนวคิดชุมชนนิยมนี้จะมีความต้องการทางจิตใจสอดคล้องกับชุมชน

2) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ประเด็นด้านเศรษฐกิจนี้เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยจะเน้นไปที่ชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมือง ทั้งนี้ก็เพราะชุมชนชนบทต้องพึ่งพาการเกษตร ซึ่งนั่นจะเกี่ยวโยงไปถึงเรื่องดิน ฟ้า อากาศ ที่มีความไม่แน่นอน อีกทั้งเกิดภัยพิบัติบ่อยครั้ง ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตขาดแคลน ทำให้คนชนบทต้องหมกมุ่นกับการหาเลี้ยงชีพ

สำหรับชุมชนเมืองนั้น แนวคิดชุมชนนิยมมองว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องปากท้องน้อยกว่าชนบท เนื่องจากการที่คนในเมืองมักจะมีรายได้ประจำจากการทำงานในบริษัท ห้างร้าน หรืออาชีพอิสระต่างๆ เงินหมุนเวียน มักไม่ขาดแคลนเกินไป แต่ปัญหาที่คนในเมืองประสบจะเป็น อื่นๆ มากกว่า เช่น ปัญหาสุขภาพจิต มลภาวะ อาชญากรรม เป็นต้น

3) เป้าหมายด้านการจัดการทางอำนาจ แนวคิดไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการรวมตัวในการต่อรอง เนื่องจากการรวมตัวนั้น จะได้พลังต่อรองกับกลุ่มอื่นๆ หรือแม้แต่กับอำนาจรัฐมากกว่าการต่อรองของปัจเจกชน การต่อรองผลประโยชน์ต่างๆ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะหากแต่ละกลุ่มหรือแต่ละชุมชนต่างมุ่งต่อรองซึ่งคิซึ่งเด่นเอาผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง สังคมโดยรวมก็จะวุ่นวายซึ่งสังคมก็จะแตกสลายและส่งผลร้ายกลับมายังชุมชนในที่สุด

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2548, น. 17) อธิบายชุมชนนิยมว่า เชื่อมกับฐานคิดเรื่องอนาธิปไตย ชุมชน ว่าสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีพลังโดยปราศจากรัฐ โดยมีเอกลักษณ์ของตนเองอยู่บนพื้นฐานของการเกื้อกูล มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สืบทอดต่อๆ กันมา ทั้งนี้ชุมชนอ่อนแอลงเพราะรัฐที่มาพร้อมทุน จึงปฏิเสธอำนาจรัฐและเอามานมาขายของรัฐออกไป

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดชุมชนนิยม ในระดับสังคม เป็นแนวคิดที่คนในสังคมมองเห็นประโยชน์และนำเอาประโยชน์จากชุมชนมาใช้ คนในสังคมจะมีสิทธิที่จะเข้าเป็น

สมาชิกกลุ่มก็กลุ่มก็ได้ตามความเหมาะสมกับตน ส่งผลให้ในสังคมมีการรวมตัวเป็นชุมชนเล็กๆ มากมาย ซึ่งแต่ละชุมชนนั้นจะมีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการรวมกลุ่มไม่ได้มีการจำกัดเฉพาะพื้นที่ แต่ต้องไม่มีขนาดไม่เล็กหรือไม่ใหญ่จนเกินไป มีการรู้จักค่าน้ำคำตา มีความรับผิดชอบต่อกัน มีความเชื่อใจกันในระดับหนึ่ง และจะเป็นการเน้นประโยชน์สาธารณะ และต้องอยู่เหนือความต้องการและผลประโยชน์ส่วนบุคคลด้วย การรวมตัวนั้น สามารถเป็นพลัง ต่อรองกับกลุ่มอื่นๆ หรือแม้แต่กับอำนาจรัฐมากกว่าต่อรองกับปัจเจกชน

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

ในความหมายของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ซึ่งอาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลุ่มผลักดันก็ได้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่างๆ ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายอยู่หลายท่านเช่นกัน ดังนี้

3.1 ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2532, น. 104) กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มพลเรือนที่มีการรวมตัวด้วยความสมัครใจเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อนโยบายของสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือดำรงรักษานโยบายอันเป็นประโยชน์ของกลุ่มไว้ การดำเนินการให้เกิดอิทธิพลต่อนโยบายอันเป็นประโยชน์ของกลุ่ม การดำเนินการให้เกิดอิทธิพลต่อนโยบายทำได้หลายอย่าง เช่น การเข้าหาผู้เกี่ยวข้องให้ช่วย การเรียกริเงินใช้สำหรับการหาเสียง การช่วยหาเสียง การมีสัมพันธไมตรีกับองค์กร เป็นต้น

ลิขิต ชีรเวคิน (2544, น. 250) กล่าวถึง กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์ ในแง่ที่ว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่มีจุดประสงค์ร่วมกันทำการจัดตั้งสร้างปฏิสัมพันธ์และมุ่งหาผลตามกระบวนการทางการเมือง เช่น การจัดตั้งกลุ่มชานา เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลประกันราคาข้าว จะเห็นได้ว่า ในระบบการเมืองแบบเปิด กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าสถาบันอื่น โดยเฉพาะกลุ่มพรรคการเมือง การรวมกลุ่มย่อมมีอำนาจต่อรองสูง และสามารถมีผลต่อการแจกแจงทรัพยากร หรือเพื่อหาผลประโยชน์ในระบบ

3.2 ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

พฤทธิสัทธ ชุมพล (2540, น. 115-120) โดยได้กล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์เอาไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มคนที่การเชื่อมโยงกัน ด้วยความสนใจหรือความรู้สึกนึกคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังมีความเกี่ยวพันกันทางด้านผลประโยชน์ร่วมกันด้วย โดยมีการแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) กลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลที่เคืองคว้างไร้บรรทัดฐาน การเกิดขึ้นของกลุ่มนี้เป็นการเกิดขึ้นจากการที่ไม่ได้รับการจัดตั้งกลุ่มในสังคม หากมีก็จะถูกปิดกั้นไม่ให้มีการแสดงออก การจะเรียกร่องผลประโยชน์นั้นจะมีเป็นครั้งคราว

2) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกร่วมในทางจิตใจ และทางวัฒนธรรมพอสมควร เช่น กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น ซึ่งจะมีการเรียกร่องผลประโยชน์เป็นครั้งคราว

3) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน กลุ่มนี้เป็นองค์กรที่เป็นทางการ มีหน้าที่เฉพาะอย่างที่ไม่ใช่การเรียกร่องในเรื่องของผลประโยชน์ แต่อาจจะมีการเรียกร่องผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง หรืออาจจะเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์อื่นในสังคม เช่น สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพอากาศ และหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

4) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ เป็นกลุ่มที่มีการจัดตั้งและมีสมาชิกที่แน่นอน แต่ก็ไม่ได้หมายถึงเป็นของทางราชการ เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนท้องถิ่นต่างๆ กลุ่มเหล่านี้ที่ตั้งขึ้นนั้นตั้งขึ้น เพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มชน กลุ่มหนึ่ง กลุ่มใด โดยเฉพาะ

สุขุม นวลสกุล (2558, น. 227-235) กลุ่มผลประโยชน์ยึดหลักของจุดประสงค์ หรือสาเหตุของการรวมกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) กลุ่มมาตุภูมิ รวมสมาชิกจากที่เดียวกันท้องถิ่นเดียวกัน เช่น สมาคมชาวปักษ์ใต้ สมาคมชาวเหนือ สมาคมศิษย์เก่า สมาคมธรรมศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะไม่มีบทบาททางการเมือง เพราะเพียงแต่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์เข้าพรรคพวกคนมีจุดประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมความสามัคคีในหมู่พรรคกันเอง หรือต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่ม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2) กลุ่มอาสาสมัคร รวมตัวด้วยความสมัครใจเพื่อส่งเสริมหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันถาวรในรูปแบบสมาคม หรือบางครั้งรวมตัวกันชั่วคราว เพื่อเพียงแต่จะทำการหนึ่งโดยเฉพาะ เมื่อกิจการนั้นลุล่วงก็จะสลายตัวลง

3) กลุ่มอาชีพ หลักการสำคัญของการรวมตัวกลุ่มผลประโยชน์นี้ คือ เพื่อประกอบธุรกิจการค้าหรือรับจ้างทำงานประเภทเดียวกัน และรวมตัวกันอย่างถาวร กลุ่มอาชีพนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มนายจ้างหรือนายทุน และกลุ่มลูกจ้าง กลุ่มอาชีพ 2 ประเภท นี้ ประเภทแรกจะมีความเข้มแข็งกว่า เพราะมีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวนโยบายสาธารณะและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน แต่อีกกลุ่ม คือ กลุ่มประเภทลูกจ้างนั้นอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ เพราะขาดทุนทรัพย์ และความจำเป็นในการดำรงชีพแบบหาเช้ากินค่ำ ทำให้ผู้นำและสมาชิกมีโอกาสน้อยมากที่จะพัฒนากลุ่มให้มี

ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กลุ่มลูกจ้างที่มีการรวมกลุ่มก่อนข้างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ บรรดา สหภาพรัฐวิสาหกิจต่างๆ

แสวง รัตนมงคลมาศ (2532, น. 213) ได้มีการแบ่งลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ 3 ประการ คือ 1.กลุ่มที่รวมตัวกันอย่างสมัครใจไม่เป็นการถูกบังคับหรือถูกรวบงำให้มีการรวมตัวขึ้น 2.เป็นการรวมกลุ่มเพื่อใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน และ 3.นอกจากนั้นในเรื่องของผลประโยชน์ของกลุ่มตน ก็อาจจะมีเจตนาพาดพิงไปถึงการดำเนินการทางการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ด้วย

อนุสรณ์ จอมสังข์ (2549, น. 24 -25) กลุ่มผลประโยชน์แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1) กลุ่มผลประโยชน์ทางเกษตรกรรม เป็นกลุ่มผลประโยชน์ของชาวไร่ชาวนา ผู้ผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรรมที่ใหญ่และสำคัญ ได้แก่ สหพันธ์ชาวนา ชาวไร่ กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ประเภทต่างๆ

2) กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพธุรกิจ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหมือนกันทั้งที่เป็นฝ่ายนายจ้างและฝ่ายที่เป็นลูกจ้าง กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์ประเภทอื่น

3) กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มของบุคคลที่มีอาชีพหรืออยู่ในสถานที่เดียวกัน อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มผลประโยชน์มหาชน กลุ่มผลประโยชน์โลกทัศน์ และสื่อมวลชน

3.3 หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

มนตรี เจนวิทย์การ (1985, น. 57) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ไว้ดังนี้

1) กลุ่มผลประโยชน์จะช่วยทำให้เกิดความสมดุลในการเรียกร้อง ซึ่งจะไม่มีการที่เสียเปรียบ กลุ่มในฐานะตัวแทนประชาชน จะสามารถทำให้ผู้บริหารทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เข้าใจและให้ความสนใจต่อความต้องการของประชาชน

2) ถ้าหากกลุ่มผลประโยชน์สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ ก็จะเป็นการช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตัวเอง ซึ่งจะมีความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม ช่วยไม่ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งครอบงำกลุ่มอื่น ซึ่งนั่นก็จะกล่าวได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์เป็นผู้ทำให้ผลประโยชน์ของประชาชนทุกฝ่าย ได้รับการพิจารณาอย่างเสมอหน้ากัน จากผู้รับผิดชอบในการวางนโยบาย

3) กลุ่มผลประโยชน์ทำหน้าที่ป้อนข้อมูลที่มีค่าต่อการตัดสินใจ และต่อการแก้ปัญหา อีกทั้งยังช่วยให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหาบ้านเมืองและการบริหารของฝ่ายบริหาร กลุ่มนี้จะใช้ข้อมูลสถิติให้ประชาชน นักการเมือง ผู้บริหาร คล้อยตามตามเหตุผลของกลุ่ม

4) กลุ่มผลประโยชน์กลายเป็นเครื่องมือทางองค์กร ในสังคมมีความซับซ้อน ในการที่จะทำให้เกิดการพิจารณา เรื่องของความต้องการของประชาชน ที่จะนำไปสู่การวางนโยบาย ให้เกิดระเบียบและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง

จากข้างต้นอาจจะเห็นได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทอยู่เหนือผู้มีอำนาจทางการเมือง และเป็นกลุ่มหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลักดันให้มีการเกิดขึ้นของนโยบายของรัฐ นโยบายนั้นๆ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์ประเภทเดียวกันไม่ได้จะหมายความว่า จะมีผลประโยชน์เดียวกัน อาจจะมีการแตกต่างกันก็ได้ เพราะฉะนั้นบางทีกลุ่มผลประโยชน์ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นกลุ่มที่ผลักดันให้เกิดนโยบายได้ นอกจากกลุ่มผลประโยชน์แล้ว รัฐอาจจะต้องใช้องค์ประกอบอื่นในการตัดสินใจนโยบายด้วย เช่น รัฐจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อคะแนนเสียงการเลือกตั้งและต่อผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนรัฐบาลโดยตรง เป็นต้น

4. เงื่อนไขการเป็นพื้นที่มรดกโลก

4.1 มรดกโลก นิยามและความหมาย

มรดกโลก (World Heritage) หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเป็นเลิศในระดับสากล เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่ง “มรดกโลก” แล้ว ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใด ถือได้ว่าเป็นมรดกของมนุษยชาติทั้งปวงในโลก

มรดกโลก ยังเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่มนุษย์ได้รับจากอดีต ได้ใช้และภาคภูมิใจในปัจจุบัน และถือเป็นพันธกรณีในการทำนุบำรุงดูแลรักษา เพื่อมอบให้เป็นมรดกอันล้ำค่าแก่มวลมนุษยชาติในอนาคต มรดกโลก แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม (World Cultural Heritage) และมรดกโลกทางธรรมชาติ (World Natural Heritage)

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ หรือเรียกสั้นๆ ว่า "อนุสัญญาคุ้มครอง มรดกโลก" (The World Heritage Convention) เป็นความตกลงระหว่างรัฐภาคี (States Parties) ในการยอมรับและให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่ง มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติทั้งที่มีอยู่ในประเทศตนและประเทศอื่น ให้ดำรงอยู่เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติตลอดไป

วัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญาฯ คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการคุ้มครอง และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติให้ดำรงคุณค่าความโดดเด่น เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตลอดไป

พันธกรณีของรัฐภาคี ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ การกำหนดมาตรการเพื่อการศึกษาวิจัย การปกป้องคุ้มครองการอนุรักษ์และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ และละเว้น การดำเนินการใดๆ ที่อาจจะทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของรัฐภาคีอื่นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่จะสนับสนุนและช่วยเหลือรัฐภาคีอื่น ในการศึกษาวิจัยและปกป้อง คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในประเทศนั้นๆ

อนุสัญญาฯ ฉบับนี้ ได้รับการรับรองจากรัฐสมาชิกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง สหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ในการประชุมใหญ่สมัย สามัญครั้งที่ 17 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 โดยอนุสัญญาฯ มีผล บังคับใช้ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา

หมวดที่ 1 นิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

มาตราที่ 1

ตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา "มรดกทางวัฒนธรรม" มีความหมายครอบคลุม ถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

- อนุสรณ์สถาน : ผลงานทางสถาปัตยกรรม ผลงานทางประติมากรรมหรือ จิตรกรรม ส่วนประกอบ หรือโครงสร้างของโบราณคดีธรรมชาติ จารึก ถ้ำที่อยู่อาศัย และร่องรอยที่ ผสมผสานกันของสิ่งต่างๆ ข้างต้น ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

- กลุ่มอาคาร : กลุ่มของอาคารที่แยกจากกันหรือเชื่อมต่อกัน โดยลักษณะทาง สถาปัตยกรรม หรือโดยความสอดคล้องกลมกลืน หรือโดยสถานที่จากสภาพภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่า โดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

- แหล่ง : ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือผลงานที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติ และ บริเวณอันรวมถึงแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติ วงศ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

มาตราที่ 2

ตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา "มรดกทางธรรมชาติ" มีความหมายครอบคลุมถึง สิ่งต่างๆ ดังนี้

- สภาพธรรมชาติที่ประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพ หรือกลุ่มของสภาพธรรมชาติดังกล่าว ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางสุนทรียศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์

- สภาพองค์ประกอบทางธรณีวิทยา หรือธรณีสัณฐาน หรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดเจนว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์สัตว์และพืชที่กำลังได้รับการคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์

- สภาพธรรมชาติหรือบริเวณที่พิสูจน์ทราบอย่างชัดเจนว่ามีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงดงามตามธรรมชาติ

มาตราที่ 3

เป็นภารกิจของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา ในการจำแนกรายละเอียด และวิเคราะห์แยกแยะ ความแตกต่างของทรัพย์สินสมบัติ หรือทรัพย์สินในขอบเขตดินแดนแห่งรัฐของตน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ /2

หมวดที่ 2 การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในระดับชาติและระดับนานาชาติ

มาตราที่ 4

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา พึงรับเป็นภาระหน้าที่ในการดำเนินงานจำแนกรายละเอียดคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ และนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ที่ตั้งอยู่ในดินแดนของตน เพื่อสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไปในอนาคต รัฐภาคีจะดำเนินการโดยตลอดอย่างเหมาะสมเท่าที่จะกระทำได้ ด้วยทรัพยากรของรัฐเอง หรืออาจรับการสนับสนุนจากความช่วยเหลือระหว่างประเทศ หรือความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านการเงิน สุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคนิควิธีในบางกรณีเป็นการเฉพาะก็ได้

มาตราที่ 5

เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่ามรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติในขอบเขตอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ จะได้รับการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอด้วยมาตรการที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะพยายามดำเนินการต่างๆ เท่าที่พึงกระทำได้อย่างเหมาะสมที่สุด ดังนี้

(ก) กำหนดนโยบายทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ มีประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของประชาชนและเพื่อบูรณาการ การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติไว้ในรายละเอียดของการวางแผนการดำเนินงานของรัฐ

(ข) ภายในขอบเขตอำนาจอธิปไตย หากยังไม่มีหน่วยงาน หรือองค์กรรับผิดชอบ ดำเนินงาน เพื่อการนี้จะต้องจัดให้มีอย่างน้อยหนึ่ง หน่วยงาน/องค์กรหรือมากกว่าเพื่อ ดำเนินงาน ต่างๆ ในการคุ้มครองป้องกันการอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทาง ธรรมชาติ โดยมีเจ้าหน้าที่และกระบวนการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ ให้ลุล่วงไป

(ค) พัฒนาการศึกษาวิจัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคนิควิธีเพื่อนำไปใช้ ในการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพของประเทศให้มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาภัย อันตรายที่คุกคามต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

(ง) กำหนดมาตรการที่เหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมาย กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ เทคนิควิธีการบริหารจัดการ และการเงินเท่าที่จำเป็นเพื่อการจำแนกรายละเอียด การ คุ้มครอง การป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม และ มรดกทางธรรมชาติ

(จ) สนับสนุนให้มีการก่อตั้งหรือพัฒนาศูนย์การฝึกอบรมในระดับชาติหรือระดับ เขตภูมิภาค เพื่อการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรม และมรดก ทางธรรมชาติ รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าว

มาตราที่ 6

1) ด้วยความเคารพสูงสุดต่ออำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ อันเป็นที่ตั้งของมรดกทาง วัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 และด้วยความปราศจากอคติ ใดๆ ต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินสมบัติ หรือทรัพย์สินตามกฎหมายแห่งชาติ รัฐภาคีในอนุสัญญาพึง ระลึกว่าการคุ้มครองป้องกันการทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินอันเป็นองค์ประกอบของมรดกโลกเป็น ภาระหน้าที่ของประชาคมระหว่างประเทศ ที่จะประสานความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ

2) ตามข้อบัญญัติแห่งอนุสัญญา รัฐภาคีจะต้องดำเนินการให้การสนับสนุนและ ช่วยเหลือในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทาง วัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 หากรัฐ อัน เป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางชาตินั้นร้องขอ

3) รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา จะต้องละเว้นการดำเนินการใดๆ ทั้งโดยทางตรงและโดย ทางอ้อม อันอาจเป็นการทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 อันมีที่ตั้งอยู่ในขอบเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีอื่น

มาตราที่ 7

เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา การปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติในระดับนานาชาติ มีความหมายถึงการก่อตั้งระบบความร่วมมือระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือที่จะมอบให้แก่รัฐภาคีในการดำเนินความพยายามอนุรักษ์ และจำแนกรายละเอียดมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

หมวดที่ 3 คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

มาตราที่ 8

1) คณะกรรมการระหว่างรัฐบาล เพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล เรียกว่า "คณะกรรมการมรดกโลก" ได้รับการกำหนดให้มี โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในวาระเริ่มต้นประกอบด้วย ผู้แทนของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจำนวน 15 รัฐ จากการเลือกตั้งในการประชุมสมัชชาสามัญสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งจัดให้มีขึ้นระหว่างการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จำนวนองค์ประกอบของคณะกรรมการมรดกโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 21 รัฐ นับจากวันประชุมสมัชชาสามัญสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญาครั้งที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีแล้ว ไม่น้อยกว่า 40 รัฐ

2) การเลือกตั้งกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องยึดถือหลักความเสมอภาคแห่งทวีป (ภูมิภาค) และธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นสากล

3) ผู้แทนขององค์กรระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษา และบูรณะปฏิสังขรณ์ทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM), ผู้แทนของสภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS), ผู้แทนสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) หรือผู้แทนอื่นๆ ที่อาจเพิ่มเติมได้ตามการร้องขอของรัฐภาคีในการประชุม สมัชชาสามัญสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ผู้แทนขององค์กรระหว่างรัฐบาล หรือองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ในฐานะที่ปรึกษา

มาตราที่ 9

1) กรรมการ (ซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐภาคี) ในคณะกรรมการมรดกโลก มีวาระการดำรงตำแหน่ง นับตั้งแต่วันเสร็จสิ้นการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญ ในครั้งที่ได้รับการเลือกตั้งจนถึงวันเสร็จสิ้นการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญในครั้งที่ 3 ถัดไป

2) กรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก ที่ได้รับการเลือกตั้งในวาระเริ่มต้นจำนวน 1 ใน 3 จะหมดวาระลงในการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญครั้งถัดไป จากครั้งที่ได้รับการเลือกตั้งส่วนกรรมการอีก 1 ใน 3 ต่อมา จะหมดวาระลงในการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญครั้งที่ 2 นับจากครั้งที่

ได้รับการเลือกตั้ง ราชานามของกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลกที่จะต้องหมวดละตามความที่ระบุข้างต้น ได้มาจากการจับฉลาก โดยประธานการประชุมใหญ่สมัชชาสามัญองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในการเลือกตั้งของวาระเริ่มต้น

3) รัฐภาคีในคณะกรรมการมรดกโลก ควรคัดเลือกผู้แทน (เพื่อทำหน้าที่กรรมการมรดกโลก) ที่มีความรู้ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญมากเพียงพอด้านมรดกทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาติ

มาตราที่ 10

- 1) คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องทำการรับรองข้อบังคับการประชุม
- 2) คณะกรรมการมรดกโลกอาจเชิญองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน หรือบุคคล เข้าร่วมการประชุม เพื่อให้คำปรึกษาได้ในบางครั้ง
- 3) คณะกรรมการมรดกโลกอาจจัดตั้งองค์กรที่ปรึกษา เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามภารกิจได้ เมื่อเห็นว่าจำเป็น

มาตราที่ 11

1) หากเป็นไปได้ รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา จะต้องยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่ตั้งอยู่ในดินแดนของตน ซึ่งรัฐภาคีเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ ของมาตรานี้ เสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลก บัญชีรายการฯ ดังกล่าว ซึ่งถึงแม้จะยังไม่มีการพิจารณาอย่างละเอียด แต่ก็ควรแนบเอกสารแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้ง และคุณค่าความสำคัญต่างๆ ประกอบมาพร้อมกันด้วย

2) ตามข้อมูลหลักฐานในบัญชีรายการมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่รัฐภาคียื่นเสนอตามย่อหน้าที่ 1 ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลก จะพิจารณาบรรจุไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" ที่จะมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" จะต้องเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 แห่งอนุสัญญา ที่ได้รับการพิจารณาเห็นว่า มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ บัญชีรายชื่อที่เป็นปัจจุบันจะถูกเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันทุกๆ 2 ปี เป็นอย่างน้อย

3) การพิจารณาบรรจุทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติให้อยู่ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" จะต้องได้รับความยินยอมจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินที่จะพิจารณาบรรจุไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลก" มี

ที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตหรืออำนาจอธิปไตย หรือเขตอำนาจศาลมากกว่าหนึ่งรัฐจะต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดการโต้แย้งจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

4) ตามกรณีแวดล้อมหรือเหตุจำเป็นคณะกรรมการมรดกโลกจะพิจารณาจัดทำ "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" ซึ่งหมายถึงบัญชีรายชื่อของมรดกโลกที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการอนุรักษ์ครั้งใหญ่ หรือให้ความช่วยเหลือตามการร้องขอภายใต้อนุสัญญา การดำเนินการอนุรักษ์มรดกโลกในภาวะอันตรายแต่ละแหล่ง จะต้องประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรมไว้ด้วย "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" อาจหมายรวมถึงมรดกโลกที่ได้รับอันตรายอย่างรุนแรงในองค์ประกอบบางส่วนหรือมีความเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วรุนแรงที่อาจเป็นเหตุให้เสื่อมสลายหายไป หรือมีโครงการ/กิจกรรมพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐหรือของเอกชน เพื่อขยายเมืองหรือส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือการทำลายอันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือเจ้าของที่ดิน หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างมากอันหาสาเหตุมิได้ หรือการปล่อยปะละทิ้งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือการจราจล หรือการสงคราม หรือความหายนะและกลียุค ได้แก่ อัคคีภัยที่ร้ายแรง แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำ น้ำท่วม และกระแสน้ำขึ้น คณะกรรมการมรดกโลกในกรณีฉุกเฉิน อาจบรรจุมรดกโลกดังกล่าวไว้ใน "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" และเผยแพร่แก่สาธารณะในทันทีเมื่อใดก็ได้

5) คณะกรรมการมรดกโลก จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องของการบรรจุมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติไว้ใน "บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก" และ "บัญชีรายชื่อมรดกโลกในภาวะอันตราย" ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้

6) ก่อนการปฏิเสธคำร้องขอ การบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อใดรายชื่อหนึ่งของสองบัญชี ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้ คณะกรรมการมรดกโลก จะกระทำการหารือกับรัฐภาคี อันเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติที่มีปัญหาดังกล่าวก่อน

7) คณะกรรมการมรดกโลก ภายใต้การตกลงกับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง จะให้ความร่วมมือและส่งเสริมการศึกษาวิจัยที่จำเป็น สำหรับการจัดทำบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรานี้

มาตราที่ 12

โดยความจริงแท้แล้ว ทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ ที่ยังมิได้รับการบรรจุไว้ใน บัญชีรายชื่อทั้งสองบัญชีตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 มิได้ถูกตีความว่าไม่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลแต่ประการใด ทั้งนี้ เนื่องจากบัญชีรายชื่อทั้งสองบัญชี เป็นผลสัมฤทธิ์มาจากวัตถุประสงค์เฉพาะด้านเท่านั้น

มาตราที่ 13

1) คณะกรรมการมรดกโลกจะรับ และศึกษาคำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศ สำหรับทรัพย์สินสมบัติและทรัพย์สิน ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของรัฐภาคี ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งรวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 วัตถุประสงค์ของคำร้องขอดังกล่าวควรเป็นไปเพื่อการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ หรือการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติเท่านั้น

2) คำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศภายใต้ย่อหน้าที่ ๑ ของมาตรานี้ ควรมีรายละเอียดการจำแนกแยกแยะในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินสมบัติ หรือทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ที่ชัดเจนเพียงพอ และเมื่อผลการสอบสวนเบื้องต้นปรากฏแล้ว การสอบสวนในลำดับถัดไป จะต้องแสดงหลักฐานประกอบด้วย

3) คณะกรรมการมรดกโลก มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินการอย่างไรและเมื่อไหร่ เกี่ยวกับการร้องขอต่างๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานแห่งข้อมูล และสาระสำคัญของการร้องขอนั้นๆ ทั้งนี้ โดยการประสานการจัดกิจกรรมร่วมกับรัฐที่เกี่ยวข้อง

4) คณะกรรมการมรดกโลก มีอำนาจในการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ การจัดลำดับดังกล่าว พึงตระหนักถึงลำดับความสำคัญของการคุ้มครองป้องกันที่ทรัพย์สินสมบัติ หรือทรัพย์สินซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาตินั้นต้องการ นอกจากนั้น ยังควรคำนึงถึงระดับความเป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรืออัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์ หรือประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และความเร่งด่วนของงานที่จะต้องดำเนินการ รวมทั้งทรัพยากรที่พอจะจัดหาได้ในรัฐภาคี อันเป็นที่ตั้งของทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สิน ตลอดจนขีดความสามารถในการปกป้องรักษาทรัพย์สินสมบัติ หรือทรัพย์สิน โดยวิธีการของรัฐภาคีนั้นเอง

5) คณะกรรมการมรดกโลกรับที่จะจัดทำ ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และจัดพิมพ์เผยแพร่บัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่ได้รับเงินสนับสนุนจากความช่วยเหลือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

6) คณะกรรมการมรดกโลกมีอำนาจในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร จากกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 15 แห่งอนุสัญญา รวมทั้งมีหน้าที่ในการแสวงหาวิธีการ และดำเนินการต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มพูนทรัพยากรให้แก่กองทุน

7) คณะกรรมการมรดกโลกรับที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรของรัฐ องค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันเพื่อสนับสนุนอนุสัญญา ในการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ คณะกรรมการอาจขอรับความร่วมมือจาก

องค์กรเหล่านี้ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร โดยเฉพาะศูนย์ระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษาและบูรณปฏิสังขรณ์ทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM) หรือสภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS) หรือสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN)

8) การตัดสินใจใดๆ ของคณะกรรมการมรดกโลก จะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้างมากที่เข้าร่วมการประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ขององค์ประชุม

มาตราที่ 14

1) การปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการมรดกโลก จะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเลขานุการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

2) ผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จะใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและศักยภาพด้านวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากศูนย์ระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการสงวนรักษาและบูรณปฏิสังขรณ์ทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM) สภาสากลว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่ง (ICOMOS) และสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) อย่างเต็มที่เท่าที่จะสามารถกระทำได้ ในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวาระการประชุมให้แก่คณะกรรมการ ตลอดจนรับผิดชอบในการดำเนินการต่างๆ ตามมติ หรือการตัดสินใจของคณะกรรมการ

หมวดที่ 4 กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

มาตรา 15

1) กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล เรียกว่า "กองทุนมรดกโลก"

2) กองทุนมีลักษณะเป็นกองทุนเงินฝาก ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อบังคับด้านการเงินขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

3) แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย :

(1) ค่าธรรมเนียมรายปีและเงินบริจาค จากรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา

(2) เงินบริจาค หรือทรัพย์สิน หรือมรดกตามพินัยกรรม ที่ได้รับจาก

(ก) รัฐประเทศอื่นๆ

(ข) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

องค์กรอื่นๆ ภายใต้อำนาจของสหประชาชาติ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือองค์กรระหว่างรัฐบาลอื่นๆ

- (ค) สมาคมภาครัฐ หรือสมาคมเอกชน หรือบุคคลทั่วไป
- (3) เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุน
- (4) เงินที่ได้จากการรวบรวม และได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับกองทุน
- (5) ทรัพยากรอื่นๆ ที่ได้มาโดยขอบเขตของกฎข้อบังคับแห่งกองทุนที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการ
- 4) การใช้จ่ายเงินกองทุนและรูปแบบความช่วยเหลืออื่นๆ ที่สามารถจัดหาได้ จะกระทำได้โดยวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการมรดกโลกได้กำหนดไว้เท่านั้น คณะกรรมการมรดกโลกจะรับและใช้เงินกองทุนในแผนงาน หรือโครงการที่ได้จัดเตรียมรายละเอียดการดำเนินงานที่ชัดเจนเพียงพอสำหรับการพิจารณาตัดสินใจเท่านั้น ทั้งนี้การอุดหนุนเงินให้กับกองทุนผู้บริจาคไม่อาจกำหนดเงื่อนไขทางการเมืองใดๆ ได้

มาตราที่ 16

1) โดยปราศจากความผูกพันใดๆ กับวงเงินบริจาคโดยสมัครใจที่รัฐภาคี ได้มอบให้กับกองทุนรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา รับที่จะชำระค่าบำรุงแก่กองทุนมรดกโลกเป็นประจำทุกๆ 2 ปี จำนวนเงินค่าบำรุงของแต่ละรัฐภาคี จะมีรูปแบบการคำนวณที่เหมือนกัน โดยการพิจารณา ตัดสินในการประชุมสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างการประชุมใหญ่สมัยสามัญ ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ การตัดสินใจของสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกเสียงข้างมากที่เข้าร่วมการประชุม ทั้งนี้โดยรัฐภาคี มิต้องดำเนินการประกาศอย่างเป็นทางการ ถึงจำนวนเงินที่จะบริจาคตามความที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้หากไม่มีกรณีเป็นอย่างอื่นค่าบำรุงประจำปีของรัฐภาคีจะเป็นจำนวนเท่ากับร้อยละ 1 ของเงินอุดหนุนประจำปีที่รัฐภาคีมอบให้กับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

2) โดยหลักปฏิบัติทั่วไปรัฐภาคีทุกรัฐที่ได้ดำเนินการต่างๆ ตามกระบวนการที่ระบุไว้ ในมาตรา 31 หรือมาตรา 32 ของอนุสัญญาจะต้องประกาศอย่างเป็นทางการถึง จำนวนเงินที่จะบริจาคให้กองทุนมรดกโลกในทันทีที่ยื่นหลักฐานการให้สัตยาบัน หรือการรับรอง หรือการภาคี ขานุมัติ แต่หลักปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะไม่มีผลผูกพันต่อข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ 1 ของมาตรานี้

3) รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาที่ได้ประกาศอย่างเป็นทางการตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้ สามารถถอนคำประกาศได้โดยแจ้งเพื่อทราบต่อผู้อำนวยการใหญ่ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตามการถอนคำประกาศจะยังไม่มีผลต่อการชำระค่าบำรุงประจำปีของรัฐภาคีนั้น จนกว่าจะถึงวันประชุมสมัชชาภาคีแห่งอนุสัญญาครั้งถัดไป

4) เพื่อให้คณะกรรมการมรดกโลกสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลที่แห่ง อนุสัญญาควรแจ้งอย่างเป็นทางการถึงจำนวนเงินค่าบำรุง หรือเงินบริจาคที่จะมอบให้แก่กองทุนมรดกโลกตามความที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรานี้ และชำระเงินจำนวนดังกล่าวเป็นประจำทุกๆ 2 ปีเป็นอย่างช้า นอกจากนั้นจำนวนเงินที่ชำระต้องไม่น้อยกว่าวงเงินตามเงื่อนไขของข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ 1 ของมาตรานี้

5) รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญารัฐใดค้างชำระค่าบำรุงหรือเงินบริจาคประจำปีภายในปีปฏิทินนั้น จะไม่มีสิทธิ์สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติตามความดังกล่าวข้างต้นไม่มีผลบังคับใช้กับการเลือกตั้งในครั้งแรก วาระในการดำรงตำแหน่งของรัฐบาลที่ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการมรดกโลก จะสิ้นสุดลงในช่วงเวลาของการเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 8 ย่อหน้าที่ 1 ของอนุสัญญา

หมวดที่ 5 เงื่อนไขและการบริหารจัดการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

มาตราที่ 17

รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญาจะต้องพิจารณาหรือส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรของรัฐ หรือมูลนิธิเอกชน หรือองค์การความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการบริจาค เพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ของอนุสัญญา

มาตราที่ 18

รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญาจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนมรดกโลก ซึ่งได้รับการรณรงค์ให้จัดตั้งขึ้น โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยมีโครงสร้างและวัตถุประสงค์การรวบรวมเงินกองทุน ตามที่ได้ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 3 ของมาตรา 15

มาตราที่ 19

รัฐบาลที่ขอรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ สำหรับทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่งของ มรดกทางวัฒนธรรมหรือมรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ซึ่งตั้งอยู่ในขอบเขตอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐพร้อมไปกับคำร้องขอนั้น รัฐบาลที่จะต้องจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารตามวิธีการที่ระบุไว้ในมาตรา 21 ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาและตัดสินใจของคณะกรรมการมรดกโลก

มาตราที่ 20

ตามนัยของข้อบัญญัติในย่อหน้าที่ 2 ของมาตรา 13 ย่อยย่อ (ค) ของมาตรา 22 และมาตรา 23 ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่อนุสัญญาจัดเตรียมไว้ จะจัดสรรให้แก่เฉพาะทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สิน ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ที่

คณะกรรมการมรดกโลกได้พิจารณาเห็นชอบ หรือจะเห็นชอบให้อยู่ในบัญชีรายชื่อมรดกโลกตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของมาตรา 11 เท่านั้น

มาตราที่ 21

1) คณะกรรมการมรดกโลก จะต้องกำหนดระเบียบปฏิบัติเพื่อให้การร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศของรัฐภาคี มีขอบเขตและสาระสำคัญที่มีรายละเอียดชัดเจนเพียงพอประกอบการพิจารณาระเบียบปฏิบัตินั้น ควรกำหนดวิธีการพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบในประเด็นต่างๆ ได้แก่ เหตุผลความจำเป็น ประเมินการค่าใช้จ่าย ระดับความเร่งด่วน และเหตุผลว่าเหตุใดทรัพยากรของรัฐภาคี (ที่ขอความช่วยเหลือ) จึงไม่เอื้ออำนวยให้สามารถดำเนินการได้ด้วยงบประมาณของตนเอง นอกจากนี้ การร้องขอความช่วยเหลือดังกล่าว จะต้องได้รับการสนับสนุนโดยรายงานของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทุกครั้งเท่าที่เป็นไปได้

2) การร้องขอที่มีเหตุความจำเป็นมาจากการเกิดหายนะรุนแรงหรือภัยพิบัติอันใหญ่หลวงทางธรรมชาติ รวมทั้งระดับความเร่งด่วนของการร้องขอ คณะกรรมการมรดกโลก จะให้ความสำคัญในระดับต้นเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้จะมีการสำรองงบประมาณฉุกเฉินไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเหตุการณ์สุดวิสัยดังกล่าว

3) ก่อนการตัดสินใจมีมติ คณะกรรมการมรดกโลกจะต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและการปรึกษาหารืออย่างละเอียดรอบคอบเท่าที่จำเป็น

มาตราที่ 22

การจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือจากกองทุนมรดกโลก จะดำเนินการได้ภายใต้กรอบกิจกรรม ดังนี้

(ก) การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางวิชาการด้านสุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทบทวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๔ ของมาตรา ๑๑ แห่งอนุสัญญา

(ข) การจัดเตรียมผู้เชี่ยวชาญช่างเทคนิค และแรงงานที่มีทักษะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะสามารถดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(ค) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ชำนาญการเฉพาะด้านในทุกระดับเพื่อการปฏิบัติงานในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทบทวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

(ง) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่รัฐภาคีไม่สามารถผลิตได้ หรือไม่สามารถจัดให้มีได้

(จ) การให้ยืมด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในกรณีที่สามารถใช้คืนได้ในระยะยาว

(ฉ) การช่วยเหลือในลักษณะให้เปล่าสำหรับกรณีพิเศษ และเหตุผลเฉพาะ

มาตราที่ 23

คณะกรรมการมรดกโลกอาจให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ศูนย์ระดับภูมิภาค หรือศูนย์ระดับโลก ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ชำนาญการเฉพาะด้านในทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานในการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

มาตราที่ 24

การช่วยเหลือระหว่างประเทศที่เป็น โครงการขนาดใหญ่ จะต้องนำเสนอรายงานการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นการล่วงหน้า การศึกษาฯ ดังกล่าวจะต้องนำเสนอแนวทางที่มีเทคนิควิธีที่นำสมัยที่สุดในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ การนำเสนอ และการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ รวมทั้งจะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา และมีกลวิธีที่คำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรที่จัดหาได้ภายในรัฐภาคนั้นๆ ด้วย

มาตราที่ 25

โดยหลักการทั่วไป งบประมาณการช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มอบให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอ มีที่มาจากจากการจัดสรรทรัพยากรที่ระบุไว้ในแผนงานหรือ โครงการ เว้นเสียแต่ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เอื้ออำนวยให้กระทำได้นั้น ที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากประชาคมระหว่างประเทศ

มาตราที่ 26

คณะกรรมการมรดกโลก และรัฐภาคีที่ได้รับผลประโยชน์จากความช่วยเหลือระหว่างประเทศ จะต้องจัดทำรายละเอียดข้อตกลงที่ระบุเงื่อนไขการปฏิบัติไว้ในแผนงาน หรือโครงการตามขอบเขตที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้รวมทั้งเป็นความรับผิดชอบของรัฐภาคี ที่ได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินการคุ้มครองป้องกัน อนุรักษ์และนำเสนอทรัพย์สินสมบัติหรือทรัพย์สินตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลง

หมวดที่ 6 แผนงานการศึกษา

มาตราที่ 27

1) รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา รับที่จะพยายามดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความซาบซึ้งและสำนึกในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1 และ 2 ให้กับประชาชนโดยทั่วไป

2) รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา รับที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการสื่อสารเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นอันตรายต่อมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ตลอดจนดำเนิน กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องตามความในอนุสัญญา

มาตราที่ 28

รัฐภาคีซึ่งได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญา รับที่จะกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติ จนได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของความช่วยเหลือระหว่างประเทศนั้น

หมวดที่ 7 รายงาน

มาตราที่ 29

1) รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องนำเสนอรายงาน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดทางกฎหมาย และกระบวนการบริหารจัดการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐภาคีได้ดำเนินการ เพื่ออนุวัติตามอนุสัญญา พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในเงื่อนไขเวลาและรูปแบบที่กำหนดต่อที่ประชุมใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

2) รายงานตามข้อหน้า ๑ ของมาตรานี้จะถูกนำเสนอ เพื่อคณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาในวาระแรก

3) คณะกรรมการมรดกโลกจะนำเสนอรายงานของรัฐภาคี ในการประชุมใหญ่สมัยสามัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

หมวดที่ 8 (หมวดสุดท้าย)

มาตราที่ 30

อนุสัญญานี้เขียนขึ้นเป็นภาษาอาราบิก อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน ทั้งห้าภาษามีความเป็นต้นฉบับเท่าเทียมกัน

มาตราที่ 31

1) อนุสัญญาจะถูกนำเสนอ เพื่อให้รัฐสมาชิกขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคยานุวัติ ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญขององค์การฯ ตามลำดับ

2) หลักฐานการให้สัตยาบัน หรือรับรอง หรือภาคยานุวัติ จะถูกเก็บรักษาไว้ที่
ผู้อำนวยการใหญ่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ข้อกำหนดและเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอแหล่งมรดกโลก

เกณฑ์มรดกโลกทางวัฒนธรรม

1) มีลักษณะโครงสร้างต่างๆ สะท้อนถึงอดีต เช่น งานทางสถาปัตยกรรม ผลงาน
ที่เป็นอนุสรณ์ ในเชิงจิตรกรรมหรือประติมากรรม โครงสร้างทางธรรมชาติที่เป็นหลักฐานทาง
โบราณคดี ถ้าที่ใช้เป็นที่อยู่ของมนุษย์หรือลักษณะอื่นๆ ใกล้เคียง ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญใน
ระดับสากลในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะหรือวิทยาศาสตร์

2) เป็นกลุ่มอาคารที่มีความกลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือลักษณะทาง
ภูมิสถาปัตยกรรม ที่มีคุณค่าความสำคัญในระดับสากลไม่ว่าจะในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะหรือ
วิทยาศาสตร์

3) เป็นที่ตั้งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ผลงานของมนุษย์โดยเฉพาะหรือเป็นการร่วมกัน
ของทั้งมนุษย์และธรรมชาติ รวมทั้งที่ตั้งที่เป็นหลักฐานทางโบราณคดีซึ่งล้วนมีคุณค่าและ
ความสำคัญระดับสากลไม่ว่าจะในด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือ
มานุษยวิทยา

การที่ลักษณะทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวจะถูกจัดว่ามีคุณค่าความสำคัญและชื่อเสียงระดับ
โลกหรือไม่นั้นจะต้องเข้าเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งใน 6 ข้อดังนี้

1) เป็นสิ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของความสำเร็จทางด้านศิลปะซึ่งเป็นต้นแบบหรือ
แบบฉบับต่อมา

2) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมศิลปะผังเมืองหรือภูมิสถาปัตยกรรม
ในแหล่งอารยธรรมแหล่งใดแห่งหนึ่งของโลก

3) เป็นหลักฐานเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นอารยธรรมหนึ่งๆ ซึ่งสูญหายหรือล่ม
สลายไป

4) เป็นรูปแบบของอาคารหรือผลงานด้านสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงซึ่งปรากฏ
ชัดเจนช่วงสำคัญๆ ทางประวัติศาสตร์

5) เป็นรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานที่มีชื่อเสียง อันสะท้อนลักษณะวัฒนธรรม
ในช่วงสำคัญๆทางประวัติศาสตร์

6) มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ความคิดหรือความเชื่อที่มีความสำคัญ
และมีชื่อเสียงในระดับสากล (ข้อนี้คณะกรรมการฯ จะพิจารณาเฉพาะที่เป็นเหตุการณ์ที่พิเศษจริงๆ)

เท่านั้น แต่อาจนำไปประกอบกับเกณฑ์ข้างต้นทั้ง 5 ข้อด้วยก็ได้) รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบว่ามีลักษณะดั้งเดิมที่แท้จริงหรือไม่ กล่าวคือ

1) ต้องผ่านการตรวจสอบลักษณะดั้งเดิมในด้านการออกแบบวัสดุ ฝีมือ ตลอดจนการติดตั้งต่างๆ ซึ่งทางนี้คณะกรรมการฯ จะยอมรับการปรับปรุงบูรณะต่างๆ ที่อยู่บนพื้นฐานและรายละเอียดทางวิชาการที่ถูกต้องสมบูรณ์ตามลักษณะดั้งเดิมเท่านั้น

2) ต้องมีระบบการจัดการและกฎหมายคุ้มครอง เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างจริงจังและต้องแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบด้วยว่ากฎหมายที่คุ้มครองนั้นอยู่ในระดับประเทศจังหวัดหรือเทศบาล ทั้งนี้สิ่งนี้อาจสามารถถูกเคลื่อนย้ายไปมาได้จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้าอยู่ในรายชื่อแหล่งมรดกโลกโดยเด็ดขาดส่วนกลุ่มอาคารที่มีการพิจารณาในระดับเมืองนั้นคณะกรรมการฯ จะพิจารณาเมืองที่เข้าเกณฑ์ 3 ประการ ดังนี้

1) เมือง ที่มีการอาศัยอยู่มาไม่นาน แต่มีรูปแบบซึ่งเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่ไม่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งสภาพการอนุรักษ์ที่ดี

2) เมืองเก่า ซึ่งยังมีการอาศัยอยู่ โดยมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และเป็นการยากที่จะตรวจสอบลักษณะดั้งเดิมที่แท้จริงทางโบราณคดี ตลอดจนมีปัญหาในการอนุรักษ์เป็นอย่างมาก

3) เมืองใหม่ ในช่วงศตวรรษที่ 20 มีลักษณะที่ขัดแย้งกันระหว่างความชัดเจนสมบูรณ์ในรูปแบบและลักษณะความดั้งเดิมที่เป็นหลักฐานทาง โบราณคดีกับทิศทางการพัฒนาของเมือง ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้ในการเสนอชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นกลุ่มอาคารระดับเมือง ควรมีการสรุปให้เห็นว่า

จากลักษณะอาคารนั้น ทำให้เมืองนั้นๆ มีภาพลักษณ์ไปในประเทศใดดังต่อไปนี้ด้วย คือ

1) เมืองที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งสะท้อนยุคสมัยของวัฒนธรรมซึ่งได้รับการอนุรักษ์ไว้เกือบทั้งหมด และไม่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของเมืองในยุคต่อมา ซึ่งควรรวมพื้นที่รอบข้างที่จำเป็นในการเสนอชื่อด้วย

2) เมืองซึ่งมีพัฒนาการมานาน มีการเปลี่ยนแปลงมาตลอด แต่ได้มีการอนุรักษ์พื้นที่และโครงการดั้งเดิมต่างๆ ไว้ โดยมีสิ่งแวดล้อมโดยรอบเป็นปัจจุบัน

3) เมืองศูนย์กลางซึ่งอยู่บนพื้นที่ซึ่งเคยเป็นเมืองโบราณ แต่ปัจจุบันกลายเป็นเมืองรูปแบบสมัยใหม่ ทั้งนี้ควรมีการบ่งชี้ว่า มีความเป็นมาตั้งแต่ยุคใด และมีขอบเขตโดยรอบที่ถูกต้องลงไปด้วย

4) พื้นที่ หรืออาณาเขต ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของซากเมืองหรือร่องรอยที่เหลืออยู่ ซึ่งปรากฏหลักฐานมากพอที่จะบ่งบอกความเป็นเมืองโบราณ

ในการเสนอชื่อเมืองศูนย์กลางและพื้นที่เมืองโบราณ (ตามข้อ 3 และ 4 ข้างต้น) ควรจะเป็นสถานที่ที่มีหลักฐานทางโบราณคดีมากพอ ไม่ควรเป็นลักษณะของอาคารเก่าเพียง 2-3 หลังเท่านั้น เป็นต้น

ในกรณีที่รูปแบบของอาคารในเมืองนั้นไม่ได้สะท้อนเอกลักษณ์โดยรวมของเมืองนั้นๆ หากมีความสำคัญพิเศษต่างหากก็ไม่ควรอ้างอิงเมืองที่อาคารนั้นตั้งอยู่ เมืองที่เสนอควรเป็นเมืองขนาดกลางหรือขนาดเล็ก ซึ่งพอจะสามารถจัดการกับการเจริญเติบโตได้

ส่วนชนบท หมู่บ้าน หรืองานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยนั้น ควรมีผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาต่างๆ ส่งไปเพื่อการพิจารณาด้วย

เกณฑ์การเสนอแหล่งมรดกทางธรรมชาติ

คณะกรรมการฯ กำหนดให้แหล่งมรดกทางธรรมชาติ หมายถึง

1) ลักษณะทางธรรมชาติทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพที่มีคุณค่า ความสำคัญ และชื่อเสียงในระดับสากล ทั้งในแง่สุนทรียภาพและวิทยาศาสตร์

2) ลักษณะทางธรณี ภูมิประเทศ หรือพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์หรือพืชที่หายาก ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญในระดับสากลในแง่วิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์

3) พื้นที่ทางธรรมชาติโดยเฉพาะที่มีคุณค่าและความสำคัญระดับสากลในแง่ของวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงามตามธรรมชาติ

ซึ่งทั้งสามประเภทต้องมีลักษณะเข้าเกณฑ์หนึ่งใน 4 ประการ ดังนี้ คือ

(1) เป็นสิ่งที่แสดงหรือบอกถึงยุคหรือช่วงที่สำคัญของวิวัฒนาการของโลกอย่างชัดเจน

(2) เป็นสิ่งแสดงหรือบอกถึงกระบวนการทางธรณีวิทยา วิวัฒนาการทางชีววิทยา ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในรูปแบบต่างๆ ซึ่งแตกต่างกันตามช่วงพัฒนาการของโลก

(3) เป็นแหล่งปรากฏการณ์ธรรมชาติที่พิเศษ เช่น พื้นที่ซึ่งยังมีระบบนิเวศและธรรมชาติที่สวางามอันมีชื่อเสียง หรือแม้แต่พื้นที่ซึ่งมีระบบนิเวศน์และองค์ประกอบด้านอารยธรรมที่มีชื่อเสียง

(4) เป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญของพื้นที่และสัตว์ที่หายากซึ่งมีชื่อเสียง

(5) ในกรณีของสัตว์ที่มีการอพยพย้ายถิ่น ควรมีการคุ้มครองพื้นที่ที่สัตว์จะย้ายไปอยู่เช่นกัน ทั้งนี้ควรมีข้อตกลงของประเทศเกี่ยวข้องเสียก่อน

(6) พื้นที่ในข้อ (1) ถึง (4) จะต้องได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เช่น ในรูปของอุทยานแห่งชาติ หากไม่มีก็ควรมีแผนการจัดการที่จะนำไปปฏิบัติต่อไปได้

ข้อกำหนดในการคัดชื่อแหล่งมรดกโลกออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก คณะกรรมการฯ จะพิจารณาคัดชื่อแหล่งมรดกโลกออกจากบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกได้ตามระเบียบที่วางไว้ในกรณีนี้

- 1) แหล่งมรดกนั้นได้รับความเสียหายจนสูญเสียลักษณะที่ชัดเจนของตัวเอง
- 2) แหล่งมรดกนั้น ได้รับการบุกรุกทำลาย โดยมนุษย์ระหว่างการศึกษา หรือไม่ได้รับการจัดการตามมาตรการหรือโครงสร้างแผนงานต่างๆ ตามเวลาที่ภาคีประเทศนั้นๆ เสนอต่อคณะกรรมการ

ดังนั้นหากมีความเสียหายใดๆ เกิดขึ้นแก่แหล่งมรดกต่างๆ ทั้งที่ได้รับการพิจารณาหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาให้เข้าในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก ประเทศภาคีที่เป็นเจ้าของจะต้องแจ้งให้ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการฯ ทราบโดยทันที เมื่อเลขานุการฯ ได้รับแจ้งถึงความเสียหายที่มีต่อแหล่งมรดกนั้นๆ (ไม่ว่าจะโดยทราบจากประเทศภาคี หรือจากแหล่งข้อมูลใดก็ตาม) ก็จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ กับประเทศภาคีและจะแจ้งให้คณะทำงานตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม (ยกเว้นแต่มีความเห็นจากประธานฯ ว่า ไม่ควรดำเนินการพิจารณาต่อไป รวมทั้งขอความเห็นจากองค์กรที่ปรึกษาต่างๆ คือ ICOMOS และ IUCN และ ICCROM) (The International Center for the Study of the Preservation and Restoration and Restoration of Cultural Property in Rome) เพื่อมอบให้คณะนำไปประกอบการพิจารณาต่อไป

ในที่สุดคณะกรรมการฯ จะตรวจสอบข้อมูลและความเห็นของคณะทำงาน และจะพิจารณาออกเสียง โดยถือตามเสียง 2 ใน 3 ของที่ประชุม ทั้งนี้ การพิจารณาคัดชื่อออกดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้ประเทศภาคีนั้นๆ ได้ให้เหตุผลและตอบคำถามต่างๆ ร่วมด้วย และต้องผ่านการตรวจสอบการมีลักษณะทางธรณาดินนั้นๆ อย่างแท้จริง ซึ่งได้แก่

- 1) พื้นที่ในข้อ (1) ข้างต้น จะต้องมิลักษณะที่แท้จริงของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในยุคนั้นๆ
- 2) พื้นที่ในข้อ (2) ข้างต้น จะต้องมิขนาดและองค์ประกอบสำคัญๆ ที่แสดงถึงกระบวนการตลอดจนลักษณะเฉพาะพื้นที่นั้นๆ อย่างชัดเจน เช่น ความสูงจากระดับน้ำทะเล หรือลักษณะดิน เป็นต้น
- 3) พื้นที่ในข้อ (3) ข้างต้น จะต้องมียุคประกอบด้านระบบนิเวศน์ของตนเอง เพื่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตทั้งหมดในพื้นที่นั้นๆ เช่น การมีทิศทางการไหลผ่านที่แน่นอนของแนวปะการังที่สวยงาม เป็นต้น

- 4) พื้นที่ในข้อ (4) ข้างต้น ควรมีขนาดและองค์ประกอบในการดำรงชีวิตของพืช และสัตว์ที่หายากนั้นๆ อย่างเพียงพอ
- 5) ในกรณีของสัตว์ที่มีการอพยพย้ายถิ่น ควรมีการคุ้มครองพื้นที่ที่สัตว์จะย้ายไปอยู่เช่นกัน ทั้งนี้ควรมีข้อตกลงของประเทศที่เกี่ยวข้องเสียก่อน
- 6) พื้นที่ในข้อ (1) ถึง (4) จะต้องได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เช่น ในรูปของอุทยานแห่งชาติ หากไม่มีก็ควรมีแผนการจัดการที่จะนำไปปฏิบัติต่อไปได้

5. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่มรดกโลก

5.1 เทศบาลนครสงขลา

อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอย่างทั้งหมด มีลักษณะเป็นแหลมอยู่ระหว่างทะเลสาบสงขลา กับฝั่งทะเลหลวง (อ่าวไทย) พื้นที่ 9.27 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,793.75 ไร่ ตั้งอยู่ ณ เส้นรุ้งที่ 7 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดิน 950 กิโลเมตร และทางทะเลประมาณ 725 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดใกล้เคียงประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ดังนี้

อาณาเขต

เทศบาลนครสงขลามีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภอสิงหนคร

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองเขารูปช้าง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา

สงขลาเป็นเมืองท่าสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณ จึงทำให้พ่อค้าและผู้คนจากนานาประเทศเข้ามาค้าขายและตั้งถิ่นฐานในเมืองสงขลาเป็นจำนวนมาก ทำให้สงขลาที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลักฐานที่ปรากฏเด่นชัดที่สุดก็จะเป็นสถาปัตยกรรม โบราณของอาคารและตึกกรมบ้านช่องบริเวณย่านเมืองเก่า คือ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม ซึ่งถือเป็นถนนสามสายแห่งวัฒนธรรมที่มีลักษณะของสถาปัตยกรรมแบบไทย จีน ยุโรป ที่ผสมผสานกันไปตลอดสองฝากฝั่ง รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นการผสมผสานระหว่างสามวัฒนธรรมคือ ชาวไทย ชาวจีน และชาวมุสลิม ที่กลายเป็นวิถีชีวิตชุมชนอันมีเอกลักษณ์ทำให้ "สงขลาเมืองเก่า" ถูกยกให้เป็น 1 ใน 3 จังหวัดในภาคใต้ที่เป็นเมืองมรดกของชาติ

สถาปัตยกรรมของย่านเมืองเก่า แบ่งได้ออกเป็นสี่แบบด้วยกัน แบบแรก คือ สถาปัตยกรรมห้องแถวและอาคารจีนดั้งเดิม อาคารเหล่านี้ก่อสร้างในยุคแรกของการตั้งเมืองตามคติความเชื่อแบบจีนแท้ แบบที่สอง คือ สถาปัตยกรรมห้องแถวและอาคารจีนที่ประยุกต์ตามอิทธิพลตะวันตกเข้ามาเป็นส่วนผสม แบบที่สาม คือ สถาปัตยกรรมจีนที่ประยุกต์ร่วมกับสถาปัตยกรรมตะวันตก มักถูกเรียกขานว่าสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล และแบบที่สี่ คือ สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาณาบริเวณเมืองเก่า เช่น ศาลหลักเมือง ศาลเจ้า วัด โรงสีโบราณ และซากำแพงเมือง เป็นต้น

นอกเหนือจากสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตย่านเมืองเก่าสงขลา ยังมีร้านอาหารเก่าแก่ที่สืบทอดกิจการกันมาจากรุ่นสู่รุ่น อาทิ ร้านแต่เฮียงอิว ร้านเกียดฟั่ง ร้านขนมไทยสองแสน ขนมไทยแม่จิว ซึ่งเดิมเต็มให้ย่านเมืองเก่าสงขลามีเสน่ห์ และด้วยความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ในย่านเมืองเก่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับเทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองสิงหนคร องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยจัดทำแผนแม่บท "สงขลาสู่มรดกโลก" โดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นที่ปรึกษาจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการเมืองเก่าโครงการปรับปรุงแหล่งโบราณสถานและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างมนต์เสน่ห์ที่มีความลงตัวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่การอนุรักษ์สู่การกระตุ้นเศรษฐกิจให้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและผลักดันเมืองสงขลาให้เป็นมรดกโลกที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคต

5.2 คุณค่าทั้งสี่ด้านของเมือง

5.2.1 คุณค่าด้านความงาม

คุณค่าความงามของเมืองสงขลาได้พิจารณาจากรูปแบบสัดส่วนที่รูปแบบและวัสดุของมรดกทางวัฒนธรรม สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

- 1) เมืองสงขลาเป็นเมืองท่าติดชายทะเลซึ่งมีชายฝั่งทอดยาวอันงดงาม ประกอบกับสภาพความเป็นเมืองเก่าที่คงความงามตามรูปแบบเดิม ได้อย่างเหมาะสม
- 2) เมืองสงขลาเป็นเมืองสองทะเล สามน้ำ (น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย) ที่มีภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่งดงาม

5.2.2 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

- 1) เมืองสงขลาเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ทั้งประวัติศาสตร์เหล่านั้นยังโดดเด่น และน่าสนใจที่สืบทอดมาจวบจนปัจจุบัน

2) เมืองสงขลาเป็นเมืองท่าทางการค้าระดับนานาชาติ ดังนั้นประชากรในเมืองสงขลาจึงมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ค่อนข้างสูง เช่น ชาวมุสลิม ชาวไทยพื้นถิ่น และชาวจีน

3) การค้าขายในระดับนานาชาติของเมืองสงขลาทำให้บรรดาพ่อค้าชาวต่างชาติรู้จัก และคุ้นเคยกับเมืองสงขลาก่อให้เกิดบันทึกทางประวัติศาสตร์ของเมืองสงขลาในหลายภาษา

4) เมืองสงขลาได้เป็นส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์การเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 ที่กระทบต่อประวัติศาสตร์ทั้งตะวันตกและตะวันออกในช่วงเวลาดังกล่าว

5.2.3 คุณค่าด้านภูมิปัญญา

1) การวางผังเมืองของชาวจีนรวมถึงภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านการออกแบบ และก่อสร้างอาคารแถวในเมืองสงขลาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างชาวจีนและชาวตะวันตก

2) ภูมิปัญญาด้านสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตของชาวเมืองเก่าสงขลา มีลักษณะที่มีความแท้และดั้งเดิมสูง ห้องแถวในบริเวณย่านเมืองเก่าสงขลาได้ถูกส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งอาคารในลักษณะดังกล่าวได้รับการเรียกจากชนพื้นเมืองกันว่า"อาคารรูปแบบชิโน - ยูโรเปียน"

5.2.4 คุณค่าด้านสังคม

1) เมืองเก่าสงขลา มีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ เช่น ชาวไทย ชาวจีน และชาวมุสลิม ซึ่งผู้คนในทุกชาติพันธุ์ของชาวสงขลาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์

5.3 วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวสงขลา

5.3.1 ลักษณะประชากรในจังหวัดสงขลา

เมืองสงขลาประกอบด้วยประชากรที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในอดีตชาวเมืองสงขลาประกอบด้วยคน 3 กลุ่ม คือ ไทย จีน และมุสลิม โดยชาวมุสลิม มักอาศัยแยกจากประชากรสองกลุ่มแรก โดยมากชาวมุสลิมในจังหวัดสงขลา มักอยู่รวมตัวกันในบริเวณชุมชนอิสลามประกอบด้วย ชุมชนเก่าเส็ง ชุมชนหัวเขาแดง และชุมชนบ้านบน และมักตั้งบ้านเรือนบริเวณแหล่งน้ำเนื่องจากประกอบอาชีพประมง ในขณะที่ประชากรพื้นถิ่นชาวไทย และชาวจีนที่อพยพจากแผ่นดินใหญ่มักอาศัยในบริเวณเดียวกันและประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่นร้านอาหาร ร้านขายยา และธุรกิจอื่นรอบๆตัวเมือง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระวินทร์ ศรีวิทยา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของเทศบาลพระนครศรีอยุธยา ที่มีผลต่อพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาเฉพาะพื้นที่วัดมงคลบพิตร โดยมีวัตถุประสงค์ว่า

1) เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่วัดมงคลบพิตรซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากบทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

3) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่วัดมงคลบพิตร ซึ่งเป็นพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้พบผลการวิจัยว่า บทบาทของเทศบาลพระนครศรีอยุธยาในเรื่องดังกล่าวว่าเทศบาลมีบทบาทในการดูแลโบราณสถานขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจะเป็นผู้อยู่เบื้องหลังในการให้การสนับสนุนและในการให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน และผลการวิจัยยังพบในเรื่องของประเด็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งพบว่ามีปัญหา 3 ประเด็นใหญ่ๆ ด้วยกัน ซึ่งได้แก่

1) ปัญหาในเรื่องของการถ่ายโอนอำนาจของกรมศิลปากรให้กับเทศบาล

2) การขาดความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของการจัดการพื้นที่

3) มุลินีพระมงคลบพิตรมีบทบาทมากจนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของเทศบาล ซึ่งรวมไปถึงการให้บริการในพื้นที่โบราณสถาน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค นั่นคือ ควรที่จะให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีให้กับชุมชนท้องถิ่นกับเทศบาล นอกจากนี้ยังควรที่จะหาแนวทางในการจัดพื้นที่ร่วมกันระหว่างเทศบาล มุลินีพระมงคลบพิตร กรมศิลปากร และชุมชนในพื้นที่ และประเด็นสุดท้ายควรที่จะให้มีการปลูกฝังความรักและความหวงแหนให้กับชุมชนที่มีต่อโบราณสถานในพื้นที่

มาลีรัตน์ สมตน (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์ของเรื่อง คือ

1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา

3) เพื่อเสนอแนวทางในการให้ชุมชนอัมพวาเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา และพบว่า ประการที่หนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการนำกลุ่มโดยผู้นำชุมชน/องค์กรท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทน ในลักษณะของการวิจัยในการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ได้แก่ การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมสละทรัพยากรและวัสดุ การร่วมสละแรงกาย การร่วมสละเวลา และสุดท้ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกัน ประเด็นที่สอง ผู้วิจัยศึกษาเรื่องของปัญหาและข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวานั้นเกิดจากปัญหาด้านการจัดการองค์กรในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา ด้านกฎหมาย เทศบัญญัติ และระเบียบต่างๆ ด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ต่างๆ และด้านผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และประเด็นที่สามของผู้วิจัยที่ศึกษา คือ ในเรื่องของการเสนอแนวทางให้ชุมชนอัมพวาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งได้แก่ การจัดองค์กร การออกกฎหมาย เทศบัญญัติ ระเบียบต่างๆ การบริหารจัดการกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้รวมไปถึงผู้มีอิทธิพลด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นั่นคือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดประชุม สัมมนา บุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกันอย่างเหมาะสม เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ไชยยา รังษา (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล เขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล เขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล เขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลมี 6 รูปแบบ คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการรับรู้ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการให้แสดงความคิดเห็น รูปแบบการมีส่วนร่วมในการริเริ่ม รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ 2. ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยประชาชนส่วนมากขาดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มาก 3. แนวทางแก้ไขและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึกทางประชาธิปไตยให้กับเยาวชนและส่งเสริมพฤติกรรมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

คมเดช จันโทริ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน โลกสูง บ้านหนองโก หมู่ที่ 12 ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์ว่า

- 1) เพื่อศึกษาบริบทของป่าชุมชน โลกสูง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการป่าชุมชน โลกสูง หลังปี พ.ศ.2538 ของประชาชนบ้านหนองโก หมู่ที่ 12 ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
- 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน โลกสูง บ้านหนองโก หมู่ที่ 12 ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยผลการศึกษาพบว่าในปัจจุบัน (พ.ศ.2553) พื้นที่ป่าลดลงเหลือเพียง 600 ไร่ จากเดิมเมื่อปี พ.ศ.2528 มีถึง 870 ไร่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 เป็นช่วงการบุกเบิก ค่าสัตว์ และตัดไม้ เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2538-2548 ตัดไม้แปรรูป เพื่อทำถ่าน และช่วงที่ 3 พ.ศ.2549 – ปัจจุบัน เป็นช่วงของการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า ในปัญหาต่อมาในประเด็นปัญหาการจัดการป่าที่ชุมชนนี้ คือ ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าชุมชนซึ่งประชาชนนั้นขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประชาชนขาดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของทรัพยากรป่าชุมชนร่วมกัน

รวิกานต์ แสนไชย (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษารักษาการขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการที่ยั่งยืน โดยใช้โครงการรักษาการขยะชุมชนวัดกลางเป็นกลยุทธ์ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชน และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืนและข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษาพบว่ามีอยู่ 4 ประเด็นด้วยกัน นั่นคือ

- 1) รูปแบบการจัดการรักษาการขยะชุมชนวัดกลาง เป็นการใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการจัดการแบบยั่งยืน เพราะมีความสัมพันธ์ระหว่างสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เริ่มตั้งแต่ริเริ่มค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา วางแผนดำเนินการ ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล
- 3) ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกในชุมชนวัดกลางเข้ามามีส่วนร่วมมีถึง 11 ประการ คือ รูปแบบของโครงการ การประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชน ความพร้อมของประชาชนในชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก ผู้บริหารโครงการ ความเข้มแข็งของชุมชน ความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความต้องการยอมรับจากสังคม และความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้คนรุ่นหน้า

4) รูปแบบการดำเนินการของธนาคาร ซึ่งทำเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งถือว่าดี
 เหมาะกับชุมชนในระดับท้องถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

มาลินี หาญยุทธ (2551, บทคัดย่อ) เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร
 จัดการการท่องเที่ยว ภูมิศึกษา : ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ภูมิศึกษาด้าน
 นาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

2) เพื่อหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
 ภูมิศึกษาด้านนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

โดยผลการศึกษาพบว่าผลการวิจัยด้านบริบทชุมชน ตำบลดังกล่าวพบว่ามีแหล่ง
 ธรรมชาติมากมายและบริบทการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ในด้านการประชาสัมพันธ์ มี
 การประชาสัมพันธ์ที่ไม่หลากหลาย ประชาชนในตำบลไม่มีการให้บริการแก่นักเที่ยว ด้านบุคลากร
 พบว่า ไม่มีบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการท่องเที่ยว

ส่วนในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น พบว่า

- 1) การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา
- 2) การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา
- 3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
- 4) การวางแผนการแก้ไขปัญหา
- 5) การสรุปบทเรียนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

รูปแบบการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวด้านประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์
 แหล่งท่องเที่ยวให้ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร
 ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ รูปแบบการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวด้านการบริการ ได้แก่ ด้านการ
 พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนการบริหารแก่นักท่องเที่ยว พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
 ให้ได้มาตรฐาน การท่องเที่ยวด้านบุคลากร ได้แก่ พัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรในด้านการพัฒนา
 แหล่งท่องเที่ยวและเสริมสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบ
 การบริหารจัดการ เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามและสะอาด การสร้างเครือข่ายและ
 เส้นทางท่องเที่ยว

ศิริณา สถาพรจนา (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี ภูมิศึกษากลุ่มรักเมืองเพชร โดยในวิจัยฉบับนี้ได้กล่าวถึง
 วัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดเพชรบุรี
 ศึกษากลุ่มคนรักเมืองเพชร โดยมุ่งวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมือง คือ เงื่อนไขการเกิดขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เงื่อนไขที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และเงื่อนไขการดำรงอยู่และศักยภาพของกลุ่ม ผลของการศึกษาพบว่ากระบวนการของกลุ่มนี้นั้น มีเงื่อนไขสำคัญ คือ บริบททางสังคมการเมืองระดับประเทศ ได้ผลักดันให้เกิดกระแสแนวคิดประชาสังคมในสังคมไทยประกอบกับบริบททางสังคมการเมืองในจังหวัดเพชรบุรี และลักษณะวัฒนธรรมการรวมกันเป็นชุมชน ได้ทำให้บุคคลฝ่ายต่างๆ ในจังหวัดเกิดจิตสำนึกประชาสังคม หรือจิตสำนึกที่จะร่วมมือกันในการสร้างสรรค์พัฒนาท้องถิ่นของตน อันเป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มนี้ขึ้น และเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลมีการเข้าร่วมในกรณีของกลุ่มคนรักเมืองเพชรนี้พบว่า นอกจากจะเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ปัจจัยสำคัญที่ว่่านั้นคือ สำนึกความเป็นพลเมืองและความรู้สึกผูกพันกับชุมชนของบุคคล ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดขึ้น คือ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและการอยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคม

กระบวนการดำรงอยู่และศักยภาพของกลุ่มคนรักเมืองเพชร มีปัจจัย 4 ปัจจัยด้วยกัน คือ ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ได้แก่ การมีรูปแบบการจัดองค์กรที่ดี การมีแกนนำที่เข้มแข็งและมีการประสานงานที่ดีในระดับหนึ่ง ปัจจัยด้านการดำเนินงาน คือ การเน้นหลักประชาธิปไตยในการทำงานมีจุดยืนที่ชัดเจนในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองในระบบและการมีวิธีโน้มน้าวชักชวนให้คนเข้าร่วม ปัจจัยด้านการสนับสนุน คือ การสนับสนุนจากภาครัฐและนักวิชาการ และการมีกลุ่มสมาชิกหลากหลาย และมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งตลอดจนการมียุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหวที่มีความหลากหลาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษา “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มศึกษาเป็นตัวเชื่อมโยงในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในข้อมูลวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการวิจัยตามประเด็นหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ระเบียบวิธีวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 16 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มที่จะเป็นตัวอย่างศึกษาในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 4 กลุ่ม ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมในพื้นที่ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มนักวิชาการ
- 2) กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ
- 3) กลุ่มผู้นำชุมชน
- 4) กลุ่มประชาชนในชุมชน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างวิจัยในครั้งนี้ ได้เลือกมาจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนในชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 1 คน ได้แก่
  - (1) นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ ตำแหน่ง ข้าราชการเกษียณ
- 2) กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ

กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 2 คน ได้แก่

  - (1) นางปาริชาติ สอนสุภาพ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก
  - (2) นางพีระเนตร บุญฉะสิทธิ์ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา กลุ่มผู้นำอาชีพ พื้นที่ตำบลเกาะขอม จำนวน 3 คน ได้แก่
    - (1) นายนิศย์ พงศ์พุกภัย ตำแหน่ง ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะขอม
    - (2) นางสาวมณนา ลินธรัตน์ ตำแหน่ง ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร
    - (3) นายพงศ์สวัสดิ์ ยอดสุรางค์ ตำแหน่ง ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนึ่งปลาพะวงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะขอม ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด
- 3) กลุ่มผู้นำชุมชน

กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 2 คน ได้แก่

  - (1) นายหมุดตะเหล็บ โหดหิม ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน (แกนนำในการพัฒนา)
  - (2) นายยูโสภ หนูเสน ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน (แกนนำในการพัฒนา)

กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่ตำบลเกาะขอม จำนวน 1 คน ได้แก่

  - (1) นายชัยยุทธ์ เสาวคนธ์ ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน

กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่บ่อขอม จำนวน 1 คน ได้แก่

  - (1) นายวิวัฒน์ นวประภากุล ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน
- 4) กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน

กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 1 คน ได้แก่

  - (1) นางสาวศิริวรรณ คงเรือง ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน

กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่ตำบลเกาะขอม จำนวน 1 คน ได้แก่

  - (2) นางจงกลณี สุวรรณพรรค ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน

กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่ตำบลบ่อขอม จำนวน 4 คน ได้แก่

- (1) นางสาวสิริกร เลิศศิริกุล ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน
  - (2) นางสาวสิรินาท นวประภากุล ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน
  - (3) นางสาวอัครรัตน์ นวประภากุล ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน
  - (4) นายมานิต ภูมิศิริไพบูลย์ ตำแหน่ง ประชาชนในชุมชน
- รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ข้อใหญ่

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมของชุมชนในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางและข้อเสนอแนะ การเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชน ในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ข้อ โดยประเด็นคำถามหลักจะเป็นประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์มีขอบข่าย ดังนี้ รูปแบบและกระบวนการปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

2.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ
- 2) สร้างข้อคำถามโดยอาศัยเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 2.1
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
- 4) ปรับแก้ไขแบบสัมภาษณ์ภายหลังการทดลองใช้ แล้วให้มีความชัดเจนมากขึ้นเพื่อไว้ใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2.3 นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย “เชิงคุณภาพ” โดยวิธีการสัมภาษณ์เป็นหลัก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่มรดกโลก

3.1 ประเภทของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 หน่วยการวิจัยพื้นที่ อำเภอสิงหนคร, ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา, ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา

3.3 วิธีการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึกและการใช้เอกสารประกอบการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน

1) การกำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ การประมวลความคิดที่ได้จากข้อมูลที่ได้ เช่น ข้อมูลเอกสาร งานวิจัย เพื่อให้ตรงกับประเด็นวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2) สัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียงไปพร้อมกับจดประเด็นที่สัมภาษณ์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.3 ลงพื้นที่ เพื่อดูลักษณะของพื้นที่ที่จะทำการศึกษา และสอบถามข้อมูลเพื่อที่จะสามารถพูดคุยและให้คำสัมภาษณ์ได้

4.4 ประสานงานหาข้อมูลจากแหล่ง อบต.เกาะยอ เทศบาลนครสงขลา ชุมชน และพื้นที่จัดแสดงให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสงขลาสู่มรดกโลก ข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ผลงานวิจัย เอกสารวิชาการ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ ผนวกกับข้อมูลเชิงลึก เพื่อศึกษาและให้ข้อมูลอยู่ในกรอบของหัวข้อที่ศึกษา ดังนี้

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยหลังจากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งจะนำมาถอดเทปบันทึกอย่างละเอียด เรียบเรียง และเชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกต (ถ้ามี) เข้าด้วยกัน

5.1.2 เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูล โดยมีการจำแนกข้อมูลเป็นหัวข้อ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ต่อจนเก็บข้อมูลได้ครบ โดยนำข้อมูลที่เรียบเรียงแล้วมาอ่านทบทวนอย่างละเอียด ทำความเข้าใจกับข้อมูล แยกประเด็นสาระต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกส่วนที่ซ้ำกัน และส่วนที่แปลกแยกให้ชัดทุกครั้งที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจในสภาพปัจจุบันและอุปสรรค ในกรณีที่ต้องการศึกษาหรือตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบพรรณนา เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเน้นความคิดเห็นและข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นหลัก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำเสนอเชิงวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรงนี้จะครอบคลุมวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและบทสัมภาษณ์ ซึ่งงานวิจัยมี 2 ส่วน ด้วยกัน ส่วนที่ 1 ว่าด้วยเรื่องของรูปแบบและกระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ส่วนที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ตอนที่ 2 แนวทางและข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 รูปแบบและกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในบริเวณพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

รูปแบบการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน รูปแบบของการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและตัวแทนอื่นๆ หรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในพื้นที่ 3 พื้นที่ ด้วยกัน ได้แก่ พื้นที่อำเภอสิงหนคร พื้นที่ตำบลเกาะยอ และพื้นที่ตำบลบ่อยาง โดยพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ ดังกล่าว จะมีลักษณะพื้นที่ที่คล้ายคลึงกัน และมีลักษณะทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงติดต่อกัน ดังเช่น ในเรื่องของการตั้งเมืองในสามยุค พื้นที่ทางทะเลที่มีเรื่องราวของการค้าขายและการเดินเรือ สถานที่สำคัญของพื้นที่ที่ได้ศึกษา เป็นต้น

พื้นที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

1.1.1 ในเรื่องของรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่สิงหนครนั้น ในการที่จะกล่าวถึงเรื่องราวที่ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร

นั้น อาจกล่าวได้ว่าจากการที่ได้ลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษา และจากการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวแล้ว พบว่าพื้นที่ของอำเภอสิงหนครนั้น เป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาช้านานแล้ว และยังปรากฏพบว่า ในบริเวณพื้นที่อำเภอสิงหนครมี สิ่งก่อสร้างที่ เรียกว่าเป็นประวัติศาสตร์ ที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบ โบราณสถานอยู่เป็นจำนวนมาก และยังพบว่า โบราณสถานที่มีอยู่ในพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร ได้มีการขึ้นทะเบียนให้เป็น โบราณสถานแห่งชาติโดยทางกรมศิลปากรแล้วด้วย เช่น เจดีย์องค์คำ องค์ขาว ป้อมหมายเลข 9 ริม ถนนสงขลา – ระโนด เป็นต้น

ในส่วนของพื้นที่อำเภอสิงหนครนั้น รูปแบบและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ในเรื่องดังกล่าวจะเป็น ไปในรูปแบบลักษณะของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน รูปแบบ ของการมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ ที่เข้ามา ช่วยส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ ภาคส่วนมาร่วมช่วยประกอบกัน ทั้งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และ โดยเฉพาะภาคประชาชนนั้นที่ขาด ไม่ได้

1.1.2 ในประเด็นของกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

ประเด็นที่ 1 เป็นประเด็นในเรื่องของการรับรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องของมรดกโลกที่เป็นกระแสเข้ามายัง พื้นที่ในปัจจุบัน รวมไปถึงการรับรู้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็น มรดกโลก และด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ว่าพื้นที่ของอำเภอสิงหนครมีโบราณสถาน ที่ได้ จดขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติปรากฏอยู่หลายสถานที่ด้วยกันประกอบกับกระแสมรดก โลกที่เข้ามาในยุคปัจจุบัน ทำให้พื้นที่ของฝั่งอำเภอสิงหนครมีความตื่นตัวขึ้นเป็นอย่างมาก ผู้นำ ชุมชนได้เข้ามารวมตัวกัน เป็นแกนนำในการที่จะให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ เพื่อปรับเปลี่ยนพื้นที่ จากเดิมให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนั่นจึงเป็นเหตุผลในการเกิดการรวมตัวของชุมชนในเวลา ต่อจากนั้น

1.1.3 นอกจากนั้นชุมชนยังได้มีการเข้าถึงข้อมูล

ในการเข้าถึงข้อมูลแต่แรกเดิมที เนื้อหาข้อมูลส่วนใหญ่มักจะปรากฏพบในจำพวกหนังสือประเภทวิชาการ ซึ่งนั่นก็เลยทำให้การที่ ชุมชนและบุคคลภายนอก จะเข้าถึงข้อมูลในส่วนตรงนี้เป็นไปได้ยาก แต่เมื่อมีเรื่องของโซเชียลเข้า มา แหล่งข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค ไลน์ เป็นต้น การที่จะเข้าถึงข้อมูลจึงไม่ใช่เรื่อง ยากอีกต่อไปสำหรับยุคสมัยปัจจุบัน อีกทั้งได้มีการเข้ามาของภาครัฐ ภาครัฐเข้ามาเพื่อให้ข้อมูล และทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของมรดกโลก เป็นการพบปะในการบอกกล่าวถึงสิ่งที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต และถึงผลกระทบที่มีต่อชุมชน ถ้าหากสิงหนครได้กลายเป็นมรดกโลกต่อไปใน อนาคต และการที่ภาคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เข้ามาสนับสนุนชุมชน ในรูปแบบ

ของการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน การเปิดอบรมเรื่องที่มีความเกี่ยวข้อง หรือการเข้ามาสนับสนุนในเรื่องการรวมกลุ่มชุมชน ล้วนส่งผลให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบที่ยั่งยืนได้ต่อไปอีกขั้น ซึ่งก็จะเป็นส่วนช่วยในการผลักดันชุมชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นด้วย (นางพิระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

เมื่อมีกระแสมรดกโลกเข้ามา ส่งผลให้ชุมชนอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่อำเภอสิงหนคร ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่ม เป็นการรวมตัวเพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่ที่ 8 ซึ่งเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ และพื้นที่ทางทะเล และใช้เรื่องราวของประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในพื้นที่นี้ มาเป็นตัวในการขับเคลื่อนของการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้ และก็จะเพิ่มช่องทางหนึ่งในการที่จะเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน และสมาชิกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563)

นอกจากนี้ยังได้มีการรวมกลุ่มของชุมชน เพื่อพัฒนาก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มาจากชุมชน ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นจากเดิมด้วย แต่แรกเป็นเพียงการจัดตั้งกลุ่มทั่วไปในชื่อเรียก “กลุ่มสตรีชุมชน” แต่เมื่อมีกระแสเรื่องมรดกโลกเข้ามาในพื้นที่ กลุ่มสตรีชุมชนดังกล่าว จึงได้มีการที่จะให้กลุ่มมีการพัฒนาและเป็นไปในรูปแบบที่มีความชัดเจนมากขึ้น จึงได้มีการจดทะเบียนกลุ่ม ให้มาเป็น “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีหัวเขา” ในเวลาต่อมา และมีความคาดหวังในการที่จะทำให้กลุ่มได้เข้าสู่รูปแบบที่เป็นสหกรณ์ต่อไปในอีกอนาคตอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งการรวมกลุ่มนี้ก็สืบสาเหตุจากเรื่องมรดกโลกที่เข้ามาในพื้นที่ จึงทำให้ชุมชนมีความคิดในการรวมกลุ่มขึ้นให้มีความชัดเจนให้มากกว่าเดิมที่ผ่านมา ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวที่เด่นชัดของกลุ่ม ก็จะเป็นประเภทมะม่วงแช่อิ่ม ซึ่งพื้นที่นี้มีผลผลิตที่โดดเด่นและขึ้นชื่อในเรื่องของมะม่วงเบา จึงกลายเป็นเหตุผลหนึ่งในการรวมตัวของชุมชน โดยเอาผลผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่มาแปรรูปก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในอดีตนั้น พื้นที่มีเพียงการส่งมะม่วงสดไปขายยังภายนอก ไม่ได้มีการแปรรูปแต่อย่างใด และถ้ามีการแปรรูปเกิดขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง ซึ่งในเวลาต่อมาก็ได้มีการต่างๆ เข้ามา เพื่อให้ความสนับสนุนกลุ่มนี้ จนได้เกิดการก่อตั้งกลุ่มและพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งยังต้องพัฒนาและมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่ เพราะเพื่อผลักดันให้สินค้านี้กลายเป็นสินค้า OTOP ในการก้าวต่อไป (นางพิระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

1.1.4 ในด้านของการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า ได้มีการพัฒนาและปรับภูมิทัศน์พื้นที่ในชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้

แรงผลักดันจากสิ่งที่มีในชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อน โดยเฉพาะในเรื่องราวของประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และพื้นที่ทางทะเล ได้มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและช่วยปรับปรุง ภูมิทัศน์โดยรอบ เพื่อที่จะให้สถานที่นั้นได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน นำมาสู่รายได้และความเจริญตามลำดับ ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพราะด้วยเหตุผลที่ชุมชนอยากจะเข้าร่วม ก็เพราะเกิดจากการเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในพื้นที่ของตนในการที่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา หากพื้นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลกในอนาคต จึงทำให้เกิดการรวมตัวและช่วยพัฒนาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้ก็ได้มีการสร้างมุมมองให้แก่เด็กในชุมชนอีกด้วยเช่นกัน (นางพีระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

นอกจากพื้นที่ชุมชนจะมีการเข้าร่วมมือในการทำความสะดวก เก็บขยะในพื้นที่แล้ว ชุมชนยังได้ปรับปรุงภูมิทัศน์และมีการจัดทำสถานที่ เพื่อใช้สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวในการเข้ามาในพื้นที่นี้ มีการร่วมกันจัดทำร้านค้า จัดทำสถานที่ที่ใช้สำหรับพักผ่อน โดยเกิดจากการร่วมมือกันของผู้นำชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอสิงหนคร มาเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่ต้องการให้มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปในแนวทางที่ดีขึ้น ในการจัดทำร้านนั้นมีการร่วมวางแผนตั้งแต่เรื่องของการตั้งชื่อร้าน (นางพีระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563) การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ การลงมือทำในการจัดทำสถานที่พักผ่อน ในการนี้เรื่องของการจัดทำสถานที่ดังกล่าวที่มีขึ้นนั้น ไม่ได้เกิดจากการจ้างบุคคลภายนอกหรือจ้างบุคคลในพื้นที่แต่อย่างใด แต่เกิดจากการที่ชุมชนลงมือปฏิบัติและช่วยกันทำกันเอง ซึ่งปราศจากค่าแรง จนในปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอสิงหนครอีกหนึ่งแห่งหนึ่ง ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ในเรื่องของสินค้าที่นำมาจำหน่าย ณ ตอนนี้ จะเป็นในรูปแบบของน้ำประเภท น้ำชา กาแฟ มีการฝึกฝนให้ชุมชนเข้ามาฝึกทำ และขายเอง (นางสาวศิริวิมลลักษณ์ คงเรือง, ประชาชนในชุมชน, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2563) ทั้งนี้เพื่อที่จะให้เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นแกนนำ และขยายรายได้ไปยังชุมชนด้วยเช่นกัน (รายได้ปกติของคนชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากอาชีพการประมงที่เป็นอาชีพหลัก) (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในชุมชนนั้นจะมีการนำมาวางขายในพื้นที่นี้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการกระจายตัวไม่ให้กระจุกตัวของรายได้ต่อไปอีกทาง และยังมีการวางสินค้าของพื้นที่โดยรอบของอำเภอสิงหนครด้วยเช่นกัน (นางพีระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

1.1.5 ส่วนในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ สำหรับกลุ่มที่รวมตัวในการจัดทำผลิตภัณฑ์ในชุมชนนั้น จะอยู่ที่การทำการตกลงอาจจะแบ่งเป็นรายได้ 5 % หรืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการทำความตกลงกันอีกครั้ง เพราะ ณ ขณะนี้เป็นช่วงของการทดลองตลาดรายได้ที่เข้ามาจึงยังไม่แน่นอน แต่สำหรับกลุ่มที่ได้มีการรวมตัวที่จัดทำสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น เรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์ จะต้องกล่าวถึงเส้นทางของรายได้ที่เข้ามาของยังพื้นที่อำเภอสิงหนครนี้ เช่น รายได้จากการค้าขาย นักท่องเที่ยวที่เข้ามา คณะศึกษาดูงาน เป็นต้น จะมีการจัดสรรเงินปันส่วนให้กับชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ของหมู่ที่ 8 ที่เป็นเจ้าของสถานที่ในการจัดทำในครั้งนี้ ส่วนที่เหลือก็จะเป็ค่าตอบแทนให้กับแกนนำหลักที่ช่วยพัฒนา (ผู้นำชุมชน) ที่ผลัดเปลี่ยนเพื่อมาดูแลสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้สร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งหมด 7 คน ด้วยกัน ที่เป็นแกนนำหลักในเรื่องดังกล่าวนี้ (นางพิระเนตร บุญฉะลิตี, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

1.1.6 ในประเด็นเรื่องของการติดตามประเมินผลของชุมชนนั้น ในการนี้ทางชุมชนจะทำการติดตามและประเมินผล โดยใช้สื่อผ่านทางโซเชียล ที่เป็นกระแสหลักอยู่ในปัจจุบัน เพื่อดูกระแสตอบรับ และการเข้ามาของนักท่องเที่ยว รายได้ที่เข้ามา (นางพิระเนตร บุญฉะลิตี, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563) ทั้งนี้จะมีการประชุม เพื่อทำการพูดคุยและพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563)

1.2 พื้นที่ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

1.2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของตำบลเกาะยอนั้น พบว่าในเรื่องดังกล่าวจะเป็นไปในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและตัวแทนอื่นๆ กล่าวคือ การที่จะกล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในที่นี้ สำหรับพื้นที่เกาะยอนั้น อาจกล่าวได้ว่า ในพื้นที่ที่จะมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบของการรวมกลุ่ม ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, น. 25-27) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สังคมที่คนเห็นประโยชน์และรู้จักใช้ประโยชน์จากชุมชน อีกทั้งให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ชุมชน คนในสังคมจะได้รับการยอมรับสนับสนุนให้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกชุมชนได้ชุมชนหนึ่ง หรือหลายชุมชนที่เหมาะสมกับตน ส่งผลให้คนในสังคมมีการรวมตัวกันจัดเป็นชุมชนเล็กๆ มากมาย และมีความหลากหลายโดยแต่ละชุมชนมีวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และเป็นผลดีต่อสมาชิกทางด้านกายภาพ จิตใจ และก่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ทั้งนี้ถ้ากล่าวถึงใน

ภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า การรวมกลุ่มนั้นเกิดจากความคิดของคนในชุมชน ที่ต้องการให้เกิดการรวมตัว เพื่อที่จะพัฒนานำไปสู่การสร้างรายได้ช่องทางหนึ่ง

1.2.2 ในประเด็นของกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

ประเด็นที่ 1 ประเด็นในเรื่องของการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลนั้น ถ้าจะกล่าวถึงในภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า เรื่องดังกล่าวของพื้นที่นี้ มีการรับรู้เรื่องราวของมรดกโลก ในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการจัดกิจกรรมในรูปแบบงานที่จัดขึ้นในพื้นที่ตำบลเกาะยอของหน่วยงานภาครัฐ ที่จะให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ณ ช่วงเวลานั้น และจากการเข้าถึงข้อมูลผ่านทาง โลกโซเชียล รวมไปถึงหนังสือเชิญประชุม (นายชัยยุทธ์ เสาวคนธ์, ผู้นำชุมชน, สัมภาษณ์ 20 ธันวาคม 2562) การเปิดเวทีเสวนาซึ่งจัดในรูปแบบเดียวกันกับของพื้นที่อำเภอสิงหนคร ในการบอกกล่าวถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผลดี และผลกระทบ ที่อาจจะมีเข้ามาบ้างเล็กน้อย (นางพิระเนตร บุญฉะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563) อีกทั้งพื้นที่ของตำบลเกาะยอนี้ ได้มีเรื่องราวของการที่ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เป็นจำนวนอยู่หลายกลุ่ม ซึ่งมีมาเป็นระยะเวลาหลายปีแล้วเช่นกัน จึงทำให้เป็นการรับรู้ในการจัดการรวมกลุ่ม รวมไปถึงการรับรู้ในเรื่องของมรดกโลกด้วย กลุ่มอาชีพที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนในชุมชน อาทิเช่น กลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวกับผ้าทอเกาะยอ กลุ่มทำกะปิ กลุ่มทำหนังปลา กะพงทอดกรอบ กลุ่มซาลาเปาไข่กรอบเกาะยอ เป็นต้น

สำหรับพื้นที่ตำบลเกาะยอสินค้าที่ขึ้นชื่อของตำบลที่มีชื่อเสียง คือ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอเกาะยอ ประกอบไปด้วยหลายกลุ่มย่อยด้วยกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าผ้าทอเกาะยอเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ของเกาะยอมาเป็นเวลาช้านานแล้ว และกลุ่มที่มีชื่อเสียงมากอีกกลุ่ม จะเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวในการทำหนังปลา กะพงทอดกรอบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดจากการนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาต่อยอดให้เกิดการแปรรูปในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอยู่เสมอ ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลกในอนาคตด้วย เพราะจะมีการนำเอากลุ่มที่มีเหล่านี้ นำไปใช้เชื่อมโยงให้เข้ากับเรื่องราวมรดกโลก เพื่อให้เรื่องราวดังกล่าวไปถึงเรื่องมรดกโลกที่กำลังมีการพยายามของหน่วยงานต่างๆ อยู่ ณ ขณะนี้

ในการรวมกลุ่มของแต่ละกลุ่ม ที่แสดงถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชน จะมีความแตกต่างในเรื่องของการรวมกลุ่ม รวมไปถึงในการเรื่องการวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกันของแต่ละกลุ่มนั้นด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการรวมกลุ่มในแต่ละกลุ่มนั้น สมาชิกในกลุ่มจะเป็นสมาชิกที่เป็นประชาชนในพื้นที่ของตำบลเกาะยอทั้งสิ้น อย่างในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ กลุ่มผ้าทอกลุ่มทำไทร กลุ่มทำหนังปลา กะพงทอดกรอบ ก็ตาม สมาชิกล้วนจะเป็นประชาชนในพื้นที่เกาะยอ

1.2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ

1) ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สำหรับพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้น ดังที่ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของตำบลเกาะยอนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบของการรวมกลุ่ม เป็นกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวกับผ้าทอเกาะยอ และกลุ่มหนังปลากระพงทอดกรอบที่เป็นที่ขึ้นชื่อของพื้นที่เกาะยอ อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ การเกิดขึ้นของกลุ่ม เริ่มจากการที่ครูสมหมาย พงศ์พฤกษ์ ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องผ้าทอเกาะยอ และต้องการที่จะให้มีการสืบต่อและอนุรักษ์ให้ผ้าทอเกาะยอนี้ให้คงอยู่ต่อไปแบบยั่งยืน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการรับสมัครสมาชิกในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม และได้มีการพัฒนาแบบและจัดทอมาโดยตลอด แต่ในระยะเวลาต่อจากนั้นภาครัฐ ได้มีการเข้ามาเพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มดังกล่าว อาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยรัฐบาลนั้น ได้มีการเข้ามาเพื่อที่จะช่วยอุดหนุนกลุ่มในเรื่องของงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามายังกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกี่ทอผ้า เส้นด้าย และกล่องบรรจุภัณฑ์ แต่ทั้งนี้ต้องมีการเปลี่ยนจากกลุ่มที่เรียกตนเองว่าเป็นผู้ประกอบการ แต่ภาครัฐจะเรียกว่านายทุน การที่ภาครัฐจะเอาเงินอุดหนุนลงมาให้กลุ่มดังกล่าวนี้ จึงเป็นเรื่องที่ผิดระเบียบ ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงต้องการให้มีการยกเลิกในการเรียกกลุ่มนี้ที่เรียกตนเองว่าเป็นผู้ประกอบการ ให้ใช้คำว่ากลุ่มแทน ในการนี้ภาครัฐให้เหตุผลต่ออีกว่า การที่กลุ่มนี้เป็นผู้ประกอบการ (นายทุน) กำไรและการตัดสินใจก็ต้องตกไปที่นายทุนเมื่อมีการค้าขาย และเมื่อมีปัญหาอะไรต่างๆ ผู้ที่แก้ปัญหา ก็จะต้องเป็นผู้ประกอบการ หรือนายทุนเท่านั้น แต่ถ้ามีการใช้คำว่ากลุ่มเข้ามา ซึ่งนั่นก็จะแสดงถึงผลกำไรของกลุ่มที่จะได้จากการค้าขาย และอีกเหตุผลหนึ่งการที่เป็นกลุ่มก็จะทำให้เกิดการร่วมคิดหรือการปรึกษาหารือ และร่วมมือกันปฏิบัติ ซึ่งจะแตกต่างจากกลุ่มผู้ประกอบการ

ส่วนในเรื่องของการออกแบบลายผ้านั้น ด้วยความที่ว่าผ้าทอเกาะยอมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้วนั้น ลวดลายผ้าจึงประกอบไปด้วยลวดลายต่างๆ ที่มีมาตั้งแต่อดีต แต่พอดำเนินมาถึงยุคปัจจุบัน การที่จะให้คงลวดลายผ้าทอแบบเดิมนั้นไม่สามารถที่จะให้คงอยู่ได้ตลอด เพราะอาจจะเป็นการล้ำสมัยและไม่เป็นที่ต้องการของคนในสังคม จึงต้องมีการปรึกษาและร่วมกันคิด ในเรื่องนี้และเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ แต่ผ้าทอที่มีลวดลายที่เรียกว่าผ้าทอลายยกดอก ซึ่งเป็นลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะยอ ยังคงไว้แต่อาจจะมีการปรับเปลี่ยนในเรื่องของการออกแบบเสื้อผ้าและสีส้น ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ก็จะมีการปรึกษาสมาชิกและที่ปรึกษาร่วมกันในกลุ่ม

2) ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ของตำบลเกาะยอนี้ ก็จะมี ความแตกต่างตามกลุ่มที่ประชาชนชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม อย่างในกลุ่มเกษตรกรทอ

เกาะยอ ในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์นี้ รายได้ที่สมาชิกจะได้รับนั้นจะเกิดจากการลงมือทำของสมาชิกแต่ละคน และกำไรที่ได้รับก็จะนำมาแบ่งปันส่วนอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้อาจจะมีเงินที่ใช้เป็นส่วนกลาง ประเด็นนี้ก็จะมีการพูดคุยทำการตกลงกันต่อไป ว่าเงินที่ได้นี้จะนำไปต่อยอดทำอะไร

3) ในส่วนของการติดตามและประเมินผล จะดูจากการตอบรับกลับมาจาก การสั่งซื้อสินค้าผ้าทอ และการเข้ามาเยี่ยมชมคูการทำงานและเข้ามาศึกษา และจากโลกโซเชียลที่มีการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงาน (นายนิศย์ พงศ์พุกฤษ์, ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า เกาะยอ, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2563)

1.2.4 กลุ่มผ้าทอกลุ่มท่าไทร

สำหรับกลุ่มผ้าที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มผ้าทอกลุ่มท่าไทร เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีชื่อเสียงในเรื่องของผ้าทอเกาะยอ

1) ในด้านของการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของกลุ่มนี้ ต้องขอกล่าวว่า กลุ่มนี้ตั้งขึ้นโดยนายกริม สิ้นธุรัตน์ ผู้เป็นครูภูมิปัญญาไทย การเกิดกลุ่มครั้งแรกเริ่มมีการรวมกลุ่มนั้นมีจำนวน 6 คน ด้วยกัน จนถึงปัจจุบัน มีจำนวน 17 คน โดยสมาชิกในกลุ่มจะเป็นคนในชุมชนทั้งหมด โดยในตอนแรกนั้นกลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา และท่าน อาจารย์ประณีต ดิษยะศริน ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกสมาคมขณะนั้น ซึ่งได้สนับสนุนที่ทอผ้าเป็นจำนวน 6 หลัง ด้วยกัน และให้เงินทุนหมุนเวียน เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท แต่ที่ทอที่ได้มานั้น จะตั้งอยู่ตามบ้านของสมาชิก ไม่ได้มาตั้งรวมตัวที่เดียวกัน ทั้งนี้เพราะยังขาดโรงเรือน ด้วยเหตุดังกล่าว อาจารย์ประณีตผู้เป็นนายกสมาคมสมัยที่ 2 ได้มีการจัดทอหลักโซว และมอบเงินรายได้ให้แก่กลุ่ม และมีการจัดตั้งโรงเรือนตอนช่วง พ.ศ.2550 ซึ่งภายหลังจากนั้นก็มีการรัฐ อบต. ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุน และจัดกลุ่มให้มาศึกษาดูงานในกลุ่มนี้ การประชาสัมพันธ์ การตลาด การฝึกอบรมโดยกลุ่มพัฒนาชุมชน การพาไปศึกษาดูงาน การสนับสนุนเก้าอี้ อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ในการร่วมกันวางแผนนั้น จะมีการพูดคุยในกลุ่ม เพราะเนื่องจากการทอผ้าจะทอในพื้นที่เดียวกัน เพราะฉะนั้นจึงจะมีการพูดคุยในขณะที่จัดทำเป็นประจำอยู่แล้ว และการทำงานในแต่ละครั้งก็จะทำตามที่มีคนสั่ง ไม่ได้จัดทำโดยการสต็อกผ้าไว้

2) ในด้านของการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ สำหรับรายได้จะแบ่งไปตามหน้าที่ของแต่ละคน แล้วแต่ความสามารถของแต่ละบุคคลนั้นๆ และจะมีการแบ่งเข้าส่วนกลาง การจัดการตรงนี้จะป็นรายได้จากการที่มีกลุ่มต่างๆ เข้ามาเพื่อศึกษาดูงาน หรืออะไรที่นอกเหนือไปจากที่จะได้รับตามความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติ รายได้ส่วนนี้ก็จะนำไป

ก่อให้เกิดประโยชน์ของกลุ่ม ตามที่ได้ตกลงกัน (นางสาวมณนา สินธุรัตน์, ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563)

1.2.5 กลุ่มหนังปลาตะเพกทอดกรอบ

อีกกลุ่มที่มีชื่อเสียง เทียบเท่ากับกลุ่มผ้าทอเกาะยอ คือ กลุ่มหนังปลาตะเพกทอดกรอบ

1) ในด้านของกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการรับรู้ วางแผน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ กลุ่มนี้เป็นอีกกลุ่มที่มีชื่อเสียงไม่น้อยไปกว่ากลุ่มผ้าทอเกาะยอที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่กลุ่มนี้จะมีแตกต่างไปจากกลุ่ม 2 กลุ่ม ข้างต้นที่ได้กล่าวไว้ จากการสัมภาษณ์พบว่าการรวมกลุ่มของกลุ่มนี้ เป็นการรวมกลุ่มที่มีสมาชิกในกลุ่มเป็นคนในพื้นที่ทั้งสิ้น และเรียกกลุ่มตัวเองว่าเป็นกลุ่มนายทุน ซึ่งจะแตกต่างไปจากกลุ่มที่ได้มีการกล่าวไว้ข้างต้น ที่ไม่ได้เรียกตัวเองว่าเป็นกลุ่มนายทุน ทั้งที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนชุมชนเหมือนกัน กลุ่มนี้จะมีการให้ชุมชนมาเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม การเกิดกลุ่มดังกล่าวในครั้งแรก เพราะมีบุคคลที่มองเห็นช่องทางที่น่าจะเป็นประโยชน์ ในการนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ ที่สามารถพบได้ในลุ่มทะเลสาบเป็นจำนวนมาก จึงคิดที่จะให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ โดยการคิดแปรรูปวัตถุดิบ ซึ่งก่อนหน้านี้ชุมชนมีการนำเอาหนังปลาตะเพกมาทำเป็นปลาป่นก่อน ก่อนที่จะมีการคิดเพื่อที่จะเพิ่มรายได้อีกช่องทางหนึ่งให้เพิ่มขึ้น โดยในกลุ่มจะมีสโลแกนที่ใช้สำหรับกลุ่มว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงทุน”

สำหรับกลุ่มนี้ ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน แต่ผู้ที่วางแผนจะเป็นนายทุนที่อยู่ในกลุ่ม ส่วนชุมชนจะมีหน้าที่ในการเข้าไปจัดการงานด้านต่างๆ นำไปสู่การลงมือปฏิบัติขั้นต่อไป ในการนี้ผู้ปฏิบัติมีอยู่ 2 กลุ่มด้วยกัน กล่าวคือ กลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้ถือหุ้นอย่างเดียว กลุ่มผู้ถือหุ้นที่ลงมือปฏิบัติด้วย และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มลูกจ้าง

2) ในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มนี้ รายได้ที่ได้มานั้นจะมีการจัดสรรแบ่งปันส่วนให้กับกลุ่มผู้ถือหุ้น และกลุ่มที่เป็นลูกจ้าง กล่าวคือ ผู้ถือหุ้น ที่ลงมือปฏิบัติด้วย จะได้รับเงินจัดสรรเป็นระบบเงินเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ถือหุ้น ที่ไม่ได้มีลงมือปฏิบัติ จะได้เงินจัดสรรในรูปแบบของเงินปันผล ส่วนลูกจ้างจะได้เงินเป็นรายวัน และรายกิโล ตามกำลังของสมาชิกในแต่ละบุคคล

3) สำหรับเรื่องของ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล กลุ่มนี้จะสามารถติดตามได้จากการตอบรับจากผู้บริโภค จำนวนผลิตภัณฑ์ในการสั่งซื้อในแต่ละครั้ง และตามสินค้าที่มีการตั้งขายตามร้านค้า เพราะผลิตภัณฑ์นี้ได้มีการจัดทำและกระจายสินค้าอยู่ทั่วไปแล้ว (นายพงศ์สวัสดิ์ ขอดสุรางค์, ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนังปลาตะเพกขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะยอ ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด, สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2563)

1.3 พื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

1.3.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในส่วนของตำบลบ่อทรายนั้น กล่าวได้ว่า ใน 3 พื้นที่ ที่มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย ไม่ว่าจะ เป็นพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร พื้นที่ของตำบลเกาะยอ และพื้นที่ตำบลบ่อทราย ที่กำลังกล่าวถึง พื้นที่ตำบลบ่อทราย ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก เมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยใน 3 พื้นที่ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งพื้นที่ตำบลบ่อทราย จะเห็นได้ชัด อย่างในปัจจุบันตำบลบ่อทรายนั้น ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของการจัดงานต่างๆ ที่แสดงถึงเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมา การสนับสนุน ส่งเสริม กิจกรรม ที่เป็นไปในทางการอนุรักษ์ ทั้งอนุรักษ์พื้นที่ บ้านสภาพบ้านเรือน เช่น การจัดเวทีขับเคลื่อน การสัมมนา การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณี ทั้งนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในตำบลบ่อทรายนั้น จะอยู่ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม และมีความชัดเจนมากกว่าพื้นที่อื่น

ในเรื่องของรูปแบบในการมีส่วนร่วมของพื้นที่ ตำบลบ่อทราย พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของพื้นที่นี้ มีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน และตัวแทนอื่นๆ ที่เป็นทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน หรือของชุมชนเอง อาทิเช่น อบจ.สงขลา เทศบาลนครสงขลา ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา – สถานศึกษา บริษัทห้างร้าน ท่องเที่ยวและการกีฬา เป็นต้น

1.3.2 ในการมีส่วนร่วมในรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของชุมชนฝั่งตำบลบ่อทราย นั้น สำหรับพื้นที่ของตำบลบ่อทราย เป็นพื้นที่ที่ภาครัฐเข้ามามีการประชาสัมพันธ์มาก การเข้าถึงข้อมูลชุมชนเข้าถึงข้อมูลด้วยการรับรู้จากการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางโลกโซเชียล เช่น Website, Fanpage, facebook เป็นต้น และจากการประชาสัมพันธ์ด้านอื่นๆ เช่น โปสเตอร์ สิ่งพิมพ์ และการจัดกิจกรรมงานต่างๆ ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น การจัดพื้นที่ให้ความรู้ในเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและการอนุรักษ์ของพื้นที่ วัฒนธรรม และด้านอื่นๆ อีกมากมาย

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการประชุม การสัมมนาจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรวิชาการ หรือองค์กรที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อน ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่สม่ำเสมอ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นลำดับต่อไป ส่งผลให้ชุมชนเกิดการรับรู้ในเรื่องราวที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก็จะเป็นการรับรู้ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนไปพร้อมๆ กันด้วย

1.3.3 ในส่วนด้านของการมีส่วนร่วมในการวางแผน ทางเทศบาลนครสงขลา ได้มีการทำประชาพิจารณ์กับชุมชน ในเรื่องของการที่สงขลาจะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ซึ่งจัดการทำ

ประชาพิจารณ์ ณ สถานที่โรงสีแดง ตำบลบ่อทราย และมีการเคลื่อนไหวกว้างขวางในรูปแบบต่างๆ เช่น เวทีเสวนาเวทีอภิปราย การจัดกิจกรรมในเทศกาล หรือวาระอื่นๆ อีกหลายครั้ง (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, ข้าราชการเกษียณ, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

ในประเด็นนี้จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ กลุ่มภาคีคนเมืองสงขลา เทศบาลนครสงขลา สมาคม อปท.ในพื้นที่ คือเทศบาลนครสงขลา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นองค์กรทางการเมือง และหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้เข้าร่วมจัดกิจกรรม ส่งผลให้ประชาชนทั้งภายในและภายนอกชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีหน่วยงานจัดขึ้น ตามการประชาสัมพันธ์ที่มีในพื้นที่ และจากโลกโซเชียล ด้วยเช่นกัน

ทางเทศบาลนครสงขลา นอกจากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ได้มีการให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ มีการเรียกประชุมชมพูดคุยเพื่อปรับสภาพบ้านเรือน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นมรดกโลก (ของนายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, ข้าราชการเกษียณ, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562) ซึ่งจะสอดคล้องกับนายวิวัฒน์ นวประภากุล ที่กล่าวถึง การเรียกประชุม เพื่อปรึกษาเรื่องการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือน อันทรงคุณค่าให้คนรุ่นหลังได้แลเห็นสถาปัตยกรรมของตัวอาคารทั้งถนนนครใน ถนนนครนอก นางงาม และตามถนนต่างๆ ที่เชื่อมกับถนน 3 เส้นหลัก (นายวิวัฒน์ นวประภากุล, ผู้นำชุมชน, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

อาคารบ้านเรือนที่มีความเก่าแก่ตามอายุ ก็จะมีการซ่อมแซมบ้านเรือน และมีการรักษารูปแบบคงเดิมไว้ ที่ยังคงความสวยและความคลาสสิกไว้ ซึ่งจะมีกองช่างโยธาของเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเข้ามาออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง

การออกเทศบัญญัติที่สอดคล้องกับการสร้างอาคารใหม่ที่เหมาะสมกับการเป็นเมืองเก่า (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, ข้าราชการเกษียณ, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562) สอดคล้องกับแนวคิดของนายวิวัฒน์ นวประภากุล เรื่องการออก พรบ.ควบคุมอาคาร ห้ามก่อสร้างอาคารความสูงเกิน 9 เมตร ถึง 12 เมตร (นายวิวัฒน์ นวประภากุล, ผู้นำชุมชน, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

1.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/การดำเนินการ ชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ เช่น การเข้าสมัครเป็นประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน หรือตำแหน่งที่ปรึกษา เป็นต้น เทศบาลนครสงขลา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เป็นองค์กรทางการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นองค์กรท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนเพื่อเตรียมความพร้อมนำเสนอสงขลาสู่เมืองมรดกโลก ซึ่งในปัจจุบันทั้งผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ มีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในการขับเคลื่อนสงขลาสู่มรดกโลก เช่น การปรับปรุงอาคารบ้านเรือน ร้านค้าให้เข้ากับบรรยากาศเมืองเก่าอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีการจัดเวทีขับเคลื่อนด้วยกิจกรรมอยู่เสมอและมีความ

หลากหลาย เช่น เวทีเสวนาเรื่องเก่าเล่าอดีต สัมมนาผู้นำ ตัวแทนชุมชน เปิดเวทีรับความคิดเห็น จัดทำแฟนเพจ เว็บไซต์เกี่ยวกับเมืองเก่า การจัดทำเอกสารเผยแพร่ หรือแม้แต่การทำคู่มือนิพนธ์ของ นายกเทศบาลนครสงขลา ก็มีการทำเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า สู่มรดกโลก เป็นต้น (นาย วุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, ข้าราชการเกษียณ, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

1.3.5 ด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์ หรือผลกิจกรรมการ ชุมชน ถึงแม้ว่าผลประโยชน์ที่ออกมานั้นจะไม่ได้ออกมาในรูปแบบของเงินตรา แต่จะให้เห็นผลชัด จากผลของกิจกรรมต่างๆ (นางศิรินาถ นวประภากุล, ประชาชนในชุมชน, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2562) เช่น ผลจากการได้ประกอบอาชีพ การได้บ้านเรือนที่สวยงามสะอาด การรักษาความสะอาด เป็นต้น

1.3.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ติดตามผล ผ่านเวทีต่างๆ และผ่านสื่อมวลชน และในเรื่องของความคิดเกี่ยวกับมรดกโลกของพื้นที่ นี้ ชุมชนได้กล่าวไว้ว่าถ้ามีเรื่องดังกล่าวเกิดประสบความสำเร็จก็ย่อมที่จะมีผลการเปลี่ยนแปลง หลายๆ อย่างตามมา

1.3.7 จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยสรุปผู้วิจัย พบว่า ในเรื่องของ รูปแบบและกระบวนการของการมีส่วนร่วม นั้น จะประกอบด้วย 3 รูปแบบด้วยกัน คือ รูปแบบ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ และ รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนในเรื่องของกระบวนการในการมีส่วนร่วมในพื้นที่ 3 พื้นที่ นั้น พบว่า มีตั้งแต่ขั้นของการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ/ ดำเนินการ การจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 32) ได้กล่าวถึงกระบวนการของระบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการ วางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล การวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม ขั้นที่ 2 การ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ / ดำเนินการ ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์หรือ ผลกิจกรรม ผลการตัดสินใจ และขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยพื้นที่ 3 พื้นที่ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นั้น พบว่า ถ้ากล่าวในภาพรวมจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่จะมีความ แตกต่างในส่วนของการละเอียดของการเข้าที่ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มนั้นๆ

โดยส่วนพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร สรุปได้ว่า มีการมีส่วนร่วมในรูปแบบ ของผู้นำชุมชน รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กร ท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการ รวมกลุ่มอาชีพ ที่ทำให้เกิดกระบวนการการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ส่วนพื้นที่ตำบล

เกาะยอ การมีส่วนร่วมจะมาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ ซึ่งตำบลเกาะยอ การมีส่วนร่วมจะปรากฏในรูปแบบของกระบวนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่เป็นกลุ่มอาชีพแสดงถึงความเป็นเกาะยอ ในพื้นที่ ซึ่งผู้นำชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาจัดการกลุ่มเหล่านี้ และพื้นที่ ที่ 3 คือ พื้นที่ตำบลบ่อยาง สำหรับพื้นที่นี้ พบว่า มีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ ที่เข้ามาในพื้นที่ เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับรัฐ และเป็นพื้นที่ที่รัฐให้ความสำคัญมากที่สุด ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน เมื่อเทียบกับพื้นที่ใน 3 พื้นที่ ที่ได้ทำการศึกษา

1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

1.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลกนั้น ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าวถึง 3 พื้นที่ ด้วยกัน ซึ่งได้แก่ พื้นที่อำเภอสิงหนคร พื้นที่ตำบลเกาะยอ และพื้นที่ตำบลบ่อยาง ซึ่งทั้ง 3 พื้นที่ มีความแตกต่างในหลายๆ ประเด็นด้วยกัน อาทิ ความแตกต่างทางลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ การบริหารงานของภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่ การศึกษาของประชาชน ลักษณะนิสัยใจคอ ภูมิหลังประวัติความเป็นมา การประกอบอาชีพ สภาพพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งจากการที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการด้วยกัน จึงทำให้ปัญหาและอุปสรรคจะมีความแตกต่างไปตามแต่ละพื้นที่ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

1.4.2 พื้นที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

1) ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของชุมชนในเขตอำเภอสิงหนคร นั้น พบว่า ประเด็นแรก คือ ประเด็นเรื่องของการรับรู้ จากการลงพื้นที่และทำการสัมภาษณ์ในประเด็นดังกล่าว สำหรับในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการรับรู้ สำหรับพื้นที่นี้ อาจกล่าวได้ว่าเรื่องราวของการรับรู้ในการที่จะทำพื้นที่เข้าสู่เรื่องการเป็นมรดกโลกนั้น มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งจากการที่มีภาครัฐเข้ามาจัดเวทีเสวนา เพื่อบอกกล่าวในเรื่องของมรดกโลก สิ่งที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ผลดีผลกระทบ ถ้าหากพื้นที่ได้เป็นมรดกโลก แต่ถึงกระนั้น แม้ว่าจะมีเวทีนี้เข้ามาเพื่อที่จะให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อที่จะให้เกิดการรับรู้ และเกิดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวนี้ แต่จากการสัมภาษณ์กลับ พบว่า เวทีนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ เวทีเสวนาดังกล่าวนี้ ภาครัฐไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน โดยรอบ เข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีเสวนานี้เท่าที่ควร ประชาชนที่

เข้ามานั่งรับฟังส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่บริเวณนั้น ซึ่งเป็นพื้นที่ของ หมู่ 4 พื้นที่หมู่ที่ 4 ตรงบริเวณนั้น เป็นพื้นที่ของชุมชนมุสลิม ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวไทย พุทธที่อยู่รอบนอกนั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมในเวทีเสวนาครั้งนี้เลย ส่งผลให้ในภายหลังต่อจากนั้น จึงได้มีการจัดเวทีเสวนาขึ้นอีกครั้ง และในครั้งนี้ก็เกิดประสพสำเร็จเกินคาดหมาย โดยการที่ผู้จัดคิดหาวิธี ในการให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด จนได้ผลสรุปในการที่จะจัดตั้งเวที เสวนาเรื่องมรดกโลกเป็นครั้งที่ 2 ในวันเดียวกับที่มีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ความดันโลหิต ของ อสม. ในชุมชนด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการเข้ามาของภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยพัฒนาพื้นที่ด้วย จากการติดต่อสื่อสารจากโลก ภายนอก อาทิ โลกทางโซเชียลต่างๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บบล็อก เว็บไซต์ หรือการจัดกิจกรรมที่ สอดคล้องกับเรื่องราวดังที่ได้กล่าวไว้ ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวของชุมชนในเวลาต่อมา ในเรื่องของ สถานที่ที่เป็นโบราณสถานในพื้นที่นั้น เมื่อมีการรับรู้จากเหตุการณ์ข้างต้นส่งผลให้ชุมชนเกิดการ รับรู้ เกิดความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสถานที่นั้นๆ ไปด้วย ทั้งนี้รวมไปถึงการเข้าใจ ในเรื่องของมรดกโลกมากขึ้นด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้ภาครัฐก็ไม่ได้มีการเข้ามาเพื่อทำประชาคมกับ ชาวบ้าน มีเพียงแต่การให้ส่งตัวแทนชุมชนละ 2 คน เข้าไปร่วมประชุม โดยอ้างว่าเป็นการเสีย งบประมาณ เพราะจากการที่เคยมีการลงชุมชน บางชุมชนไม่มีประชาชนเข้าไปร่วม จึงได้แก้ปัญหา ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น (นางพีระเนตร บุญณะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

2) ส่วนในทางด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด นั้น อาจกล่าวได้ว่า ณ ช่วงแรก ของการรวมตัว เกิดขึ้น เพราะการเห็นพื้นที่ของตนมีของอยู่ในพื้นที่ แต่กลับไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และต้องการให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากงาน ประจำที่แล้ว (ประมง) ในช่วงแรกของการที่จะมีการรวมตัว เพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ให้กลายเป็น สถานที่ท่องเที่ยววนั้น (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) ได้เกิดการต่อต้าน กล่าวคือ ชาวบ้านมีการต้องการพื้นที่บริเวณดังกล่าวในการที่จะยึดครอง แต่พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ของสาธารณะ ชาวบ้านจึงไม่มีสิทธิ์ จึงมีการให้เจ้าหน้าที่ลงไปพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้านในเรื่องดังกล่าว ส่งผลให้ชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ในการยึดครองพื้นที่บริเวณนั้น การรวมตัวของชุมชนทางนี้ จึงได้ขอ อนุญาตไปยังหน่วยงานให้ถูกต้อง และได้มีการจัดทำและพัฒนาจนสถานที่แห่งนี้ได้กลายเป็น สถานที่ท่องเที่ยวในที่สุด ณ ช่วงเวลาปัจจุบัน (นายหมุดตะเหล็บ โหดหิม, ผู้นำชุมชน (แกนนำใน การพัฒนา), สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2563)

นอกจากปัญหาเรื่องดังกล่าวแล้ว พื้นที่นี้ไม่เคยได้รับให้มีการพัฒนา ประชาชนจึงไม่ได้ให้การตอบรับกลับมาในช่วงแรก และมองไม่เห็นความเป็นไปได้ในการที่จะ พัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่จะสามารถพัฒนาต่อยอดไปถึงเรื่องราวของมรดกโลกได้อีก ทั้งก็ไม่ได้มีความเข้าใจมากนักถึงผลดี ผลกระทบ ถ้าหากได้รับการแต่งตั้งให้เป็นมรดกโลก (นาย ยูโสภ หนูเสน, ผู้นำชุมชน (แกนนำในการพัฒนา), สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2563)

3) ในด้านการประสานงาน การรวมตัวของชุมชนในการทำกิจกรรม ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือการก่อสร้างพื้นที่ที่ใช้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว นั้น มักได้รับการตอบรับและได้รับความร่วมมือทั้งจากชุมชนและจากบุคคลภายนอก รวมไปถึงหน่วยงาน ภายนอกด้วย ที่ได้ทำการประสานงานจากชุมชนไปยังบุคคลและหน่วยงานนั้นๆ ส่งผลให้มีการ พุดคุย และได้รับคำแนะนำในการที่จะพัฒนาและเกิดความก้าวหน้าของกลุ่ม นำไปสู่ความสำเร็จ ต่อไป (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563)

4) ด้านกลุ่มผลประโยชน์ การเข้ามาของกลุ่มผลประโยชน์ คาดว่าน่าจะเข้ามา ในรูปแบบของการเป็นมัคคุเทศก์ที่คอยนำเที่ยวมากกว่าที่จะมาในรูปแบบอื่น เพราะถ้าจะเข้ามา ในรูปแบบอื่น มองไม่เห็นว่าจะเข้ามาในรูปแบบใด อีกทั้งเพราะพื้นที่ยังไม่ถูกให้พัฒนาเป็นมรดก โลก จึงยังมองไม่เห็นเรื่องปัญหาของกลุ่มที่จะเข้ามา แต่ถ้าจะกล่าวถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ ถ้า หากชุมชนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นมรดกโลก ผลประโยชน์ก็จะตกไปอยู่ที่ชุมชน (นายหุมตตะเหล็ก ี โหดหิม ผู้นำชุมชน (แกนนำในการพัฒนา), สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2563) อย่างเช่น ในปัจจุบันเมื่อ มีกระแสมรดกโลกเข้ามานั้น ทำให้มีการรวมกลุ่มของชุมชน เกิดขึ้นในหลายๆ กลุ่ม ด้วยกัน ซึ่งนั่น ก็นำมาสู่การเกิดเป็นรายได้ตามมาเช่นกัน ทั้งนี้รายได้ดังกล่าวที่เข้ามานั้น สามารถแบ่งออกมาใช้ ประโยชน์ในหลายๆ ด้าน ด้วยอีกเช่นกัน เช่น การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชุมชน การศึกษาดูงาน การท่องเที่ยวสำหรับพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์นั้นก็จะต้องถึงชุมชนทั้งสิ้น และอาจจะไม่มี ผลกระทบต่อชุมชน (นางปาริชาติ สอนสุภาพ, ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) ทั้งนี้เพราะตั้งแต่มีกระแสดังกล่าว เข้ามา ก็มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามาสนับสนุนพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ อยู่สม่ำเสมอ

1.4.3 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

สำหรับประเด็นปัญหาและอุปสรรคของตำบลเกาะยอ ประเด็นที่ 1

1) ประเด็นในเรื่องของการรับรู้ สำหรับเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการมี ส่วนร่วมในเรื่องของการรับรู้เรื่องของมรดกโลกนั้น สำหรับพื้นที่นี้ไม่มีปัญหาและอุปสรรคใน ระดับหนึ่ง กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคจะไปตกในเรื่องของการไม่เข้าใจเรื่องราวของมรดกโลกว่า

คืออะไร ความสำคัญ ผลดี ผลกระทบที่จะได้รับ ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้งเวทีเสวนา เพื่อบอกกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เกิดความสำเร็จเท่าที่ควร (นางพีระเนตร บุญฉะสิทธิ์, ประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา, สัมภาษณ์ 15 กุมภาพันธ์ 2563) แต่ถ้าจะให้กล่าวถึงเรื่องการเตรียมความพร้อมเข้าสู่มรดกโลกนั้น ชุมชนมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบของการรวมกลุ่มต่างๆ ที่มีการจัดตั้งขึ้นในชุมชน ซึ่งจะมีการนำเอาเรื่องการรวมกลุ่มนี้ไปเชื่อมโยงกับเรื่องราวมรดกโลกในอนาคตด้วย (นางสาวยมนา สินธุรัตน์, ตำแหน่ง ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งจะคล้ายคลึงกันกับบทสัมภาษณ์ของนายนิศย์ พงศ์พฤกษ์, ตำแหน่ง ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ, 9 กุมภาพันธ์ 2563 เรื่องการรวมกลุ่มที่จะการนำไปเชื่อมโยงกับเรื่องราวมรดกโลกในอนาคต

ในเรื่องของการรับรู้เรื่องราวของพื้นที่อำเภอสิงหนครนั้น ชาวชุมชนเกาะยอมีการรับรู้ในเรื่องของพื้นที่ที่อำเภอสิงหนครขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานแห่งชาติ โดยการมีหนังสือเชิญประชุมคณะผู้นำ และมีการมาบอกต่อยังชุมชน (นางสาวยมนา สินธุรัตน์, ตำแหน่ง ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งจะคล้ายคลึงกันกับบทสัมภาษณ์ของนายนิศย์ พงศ์พฤกษ์, ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ, 9 กุมภาพันธ์ 2563 ในเรื่องการมีหนังสือเชิญประชุมในการบอกกล่าวถึงพื้นที่ที่อำเภอสิงหนครขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานแห่งชาติ

2) ในด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของชุมชน ที่มีต่อเรื่องดังกล่าว ชุมชนมีความรู้สึกยินดีในระดับหนึ่งที่จะมีการเข้าสู่เรื่องราวของมรดกโลก เพราะจะได้เป็นการสร้างชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมากขึ้น แต่ทั้งนี้นอกจากผลดี ผลประโยชน์ที่ได้รับแล้ว ก็ยังเกรงว่าจะมีเรื่องของผลกระทบที่จะตามมาด้วยเช่นกัน เช่น ปัญหาการเข้ามาของหน่วยงานอื่นที่มีบทบาทเข้ามาจัดการในกลุ่ม ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ปัญหาการผลิตที่อาจจะไม่เพียงพอต่อการส่งสินค้าตามระยะเวลาที่กำหนด การเร่งรีบในการผลิตสินค้าผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้การเปลี่ยนแปลงนี้จึงอาจจะมีผลกระทบในหลายด้านตามมา อย่างเช่น การสูญเสียความเป็นชุมชนเกาะยอ (นางสาวยมนา สินธุรัตน์, ตำแหน่ง ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) อีกทั้งคิดว่าเรื่องราวของมรดกโลกนี้ยังเป็นไปได้ยาก ต้องมีการอาศัยถึงองค์ประกอบอีกหลายด้านที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของหลายภาคส่วนเข้ามาด้วย อีกทั้งเรื่องราวของมรดกโลกต้องประกอบไปด้วยพื้นที่หลายๆพื้นที่ ประกอบกัน (นางสาวยมนา สินธุรัตน์, ตำแหน่ง ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งจะคล้ายคลึงกันกับบทสัมภาษณ์ของนายนิศย์ พงศ์พฤกษ์ ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้าน

เกษตรกรทอผ้าเกาะยอ, 9 กุมภาพันธ์ 2563 และนางจกณิ สุวรรณพรรค ประชาชนในชุมชน, 12 กุมภาพันธ์ 2563 จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อจะไปสู่มรดกโลกในขั้นต่อไป

แต่สำหรับกลุ่มหนึ่งปลากะพงทอดกรอบนั้น ในด้านทัศนคติ ความรู้สึก นึกคิดของกลุ่มนี้ สำหรับกลุ่มนี้ที่มองตัวเองว่าเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชน มีความคิดว่าถ้าพื้นที่เกาะยอนี้กลายเป็นพื้นที่มรดกโลก ก็จะทำให้การค้าของกลุ่มตนมีความเจริญมากยิ่งขึ้น การสั่งซื้อสินค้าก็จะมีมากขึ้นด้วย นั่นก็จะเป็นการแสดงถึงรายได้ที่เข้ามาสู่ชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงและเป็นการต่อยอดให้กับชาวบ้านด้วย (นายพงศ์สวัสดิ์ ยอดสุรางค์, ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนึ่งปลากะพงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะยอ ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด, สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2563)

ส่วนในเรื่องของการประสานงานนั้น มีการประสานงานทั้งที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอก อาทิ กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและสหกรณ์ องค์กรท้องถิ่นต่างๆ หรือกลุ่มเอกชนต่างๆ กลุ่มนักข่าว กลุ่มไปรษณีย์ เป็นต้น (นายนิศย์ พงศ์พฤกษ์, ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ, สัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ 2563) ตัวอย่างเช่น กลุ่มไปรษณีย์ กลุ่มนี้เกิดจากการที่ชุมชนประสานงานไป เพราะต้องการให้มีการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นเพิ่มรายได้และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับกลุ่มอีกทางหนึ่ง จึงมีการประสานงานไปยังกลุ่มไปรษณีย์ และได้รับการตอบรับที่ดีกลับมา ในการนี้ทางไปรษณีย์ได้มีการส่งราวที่ใช้สำหรับโซว์สินค้าประเภทผ้ามาให้ชุมชน เพื่อใช้เป็นที่ประดับโซว์สินค้าประเภทผ้าทอต่างๆ พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ถึงผ้าทอเกาะยอให้ด้วย หรือจะเป็นกลุ่มนักข่าว ที่เข้ามาทำข่าวเกี่ยวกับการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำข่าวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าตามกลุ่มในชุมชน เมื่อข่าวออกไปก็ทำให้พื้นที่กลายเป็นที่รู้จัก และได้รับผลตอบรับกลับมาในรูปแบบการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ ในส่วนของภาครัฐจะเป็นหน่วยงานที่เข้ามาประสานงานช่วยในเรื่องของการตลาด (นางสาวยมนา ลินธรัตน์, ตำแหน่งผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าท่าไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งจะคล้ายคลึงกันกับบทสัมภาษณ์ของนายนิศย์ พงศ์พฤกษ์ ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ, 9 กุมภาพันธ์ 2563 และนายพงศ์สวัสดิ์ ยอดสุรางค์ ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนึ่งปลากะพงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะยอ ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด, 13 กุมภาพันธ์ 2563 การวิจัยและการพัฒนา การอบรมด้านองค์ความรู้ อาหารและยา อุตสาหกรรมเรื่องระบบน้ำเสีย เป็นต้น (นายพงศ์สวัสดิ์ ยอดสุรางค์, ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนึ่งปลากะพงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะยอ ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด, สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2563)

3) ในเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ถ้าหากพื้นที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นมรดกโลกแล้ว ผลประโยชน์คาดว่าจะตกไปอยู่กับชุมชน เพราะว่าจะเป็นการเพิ่มผลผลิตในการ

ตั้งชื่อผลิตภัณฑ์สินค้า ซึ่งก็จะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นระยะยาว ส่วนเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ก็อาจจะมาได้จากการทำการค้าประเภทอื่น นอกจากผลผลิตในชุมชน หรือในรูปแบบที่เป็นมรดกเทศก์ ธุรกิจประเภทโรงแรม อาหาร ในเรื่องของผลกระทบนั้นเมื่อได้มีการแต่งตั้งพื้นที่ให้เป็นมรดกโลก ถึงแม้จะเป็นผลดีในการมีการตั้งสินค้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งนั่นก็จะนำมาซึ่งรายได้ที่มากขึ้นเช่นกัน (นายพงศ์สวัสดิ์ ยอดสุรางค์, ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนังสือปลากะพงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะขอม ที.เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด, สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2563) แต่ผลกระทบก็อาจมีเช่นกัน อย่างเรื่องของการผลิตที่อาจล่าช้า ไม่ทันสั่งในจำนวนมาก หรืออาจเป็นการกระทบชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ซึ่งนั่นอาจรวมไปถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้วย และอาจรวมไปถึงการสูญเสียความเป็นเกาะขอมก็เป็นไปได้เช่นกัน (นางสาวยมนา ลินธรัตน์, ตำแหน่งผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร, สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งจะคล้ายคลึงกันกับบทสัมภาษณ์ของนายนิศัย พงศ์พฤกษ์ ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะขอม, 9 กุมภาพันธ์ 2563)

1.4.4 พื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ประเด็นเรื่องปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

1) *ประเด็นเรื่องการรับรู้ของชุมชน* ในพื้นที่ตำบลบ่อทรายนั้น ประชาชนมีส่วนรับรู้ในเรื่องราวของมรดกโลก อีกทั้งยังมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในสิ่งที่ชุมชนคิดว่าจะนำไปสู่ความเป็นมรดกโลกได้เป็นอย่างดี ซึ่งนั่นก็ทำให้ พบว่า พื้นที่ดังกล่าวนี้มีความแตกต่างไปจากพื้นที่ของตำบลเกาะขอมและพื้นที่ของอำเภอสิงหนครในเรื่องของการรับรู้และการเข้าใจ และมีตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ มากกว่า 2 พื้นที่ข้างต้น และจากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์ในประเด็นการรับรู้เรื่องราวของพื้นที่ฝั่งสิงหนครที่จะมีการพัฒนาเพื่อให้เข้าสู่มรดกโลกเช่นเดียวกับฝั่งตำบลบ่อทรายที่ต้องมีพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ประเด็นนี้สามารถกล่าวได้ว่าชุมชนในตำบลบ่อทรายมีส่วนรับรู้ในเรื่องราวของการที่อำเภอสิงหนครมีเรื่องราวประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับพื้นที่ตำบลบ่อทราย และมีโบราณสถานที่มีการขึ้นทะเบียนโบราณสถานอยู่ในพื้นที่ แต่ก็ไม่ได้รู้ถึงเนื้อหาสาระความสำคัญของสถานที่นั้น ประชาชนของชุมชนมีจำนวนน้อยที่มีส่วนรับรู้ในเรื่องราวดังกล่าวนี้ โดยทางชุมชนได้กล่าวว่าอาจเป็นเพราะว่าทางภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้มีการรับรู้ถึงเรื่องราวล่านี้มากนัก (นางสิริกิร เลิศศิริกุล, ประธานในชุมชน, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

แต่สำหรับพื้นที่ฝั่งตำบลบ่อทรายนี้ ทางภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่นี้เป็นอย่างมาก ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการติดตามเรื่องราวของการที่สงขลาจะเข้าสู่การเป็นมรดกโลกผ่านการประชาสัมพันธ์รูปแบบที่หลากหลาย และต่อเนื่องมาโดยตลอด (ของนายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ,

สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2562) การรับรู้ของภาคประชาชนจึงมีการรับรู้ที่มากกว่า 2 พื้นที่ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งจะแตกต่างไปจากพื้นที่ตำบลเกาะขอม และพื้นที่อำเภอสิงหนคร ในประเด็นนี้

2) สำหรับปัญหาและอุปสรรค ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของชุมชนตำบลบ่อข่างนั้น อาจกล่าวได้ว่า แต่แรกเริ่มเดิมทีพื้นที่ดังกล่าว ประชาชนในชุมชนมีความคิดในทางด้านลบ จากพื้นฐานนิสัยของประชาชนชาวสงขลานั้น มีนิสัยที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและต้องการให้ทุกอย่างคงเดิม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวัฒนธรรม การเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม สถานที่ และอื่นๆ อีกมาก ประชาชนชาวสงขลา จึงยังคงที่จะให้มีการคงสภาพทุกอย่างให้ยังคงเดิม ซึ่งจะเห็นได้จาก การที่มีการต่อต้านในรูปแบบที่เรียกว่าอารยะขัดขืนที่มีเข้ามาบ้าง แต่เนื่องด้วยกระแสของมรดกโลกที่มีมาเป็นระยะ รวมถึงเรื่องของความเอาใจจริงเอาใจของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวที่ออกมาในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม และการให้ความรู้แก่ชุมชนให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในเรื่องของมรดกโลก และเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ จึงทำให้ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของชาวชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ก็เป็นเพราะได้มีการประชุม และนำเสนอมาเป็นเวลาพอสมควร (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2562) จึงทำให้ประชาชนเข้าใจและเกิดการปรับตัว เพื่อให้เข้ากับโลกในยุคปัจจุบัน ที่ยังคงสภาพไม่ให้เกิดความสูญเสียในความเป็นชุมชนมากเกินไป ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติของชุมชนในเวลาต่อมา นายวิวัฒน์ นวประภากุล ได้ให้สัมภาษณ์ว่าเรื่องราวของมรดกโลกในชุมชนนี้เกิดจากการที่ในอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้น ได้มีการส่งคนมาติดต่อกับประชาชนในชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลก เพื่อที่ต้องการขอความร่วมมือจากชุมชน ในเรื่องต่างๆ อาทิเช่น การจัดงานต่างๆ บริเวณตัวเมืองสงขลา ไม่ว่าจะเป็นบริเวณถนนนครนอก ถนนนครใน พื้นที่บริเวณใกล้เคียง งานสงขลามาหาสนุก งานถนนคนเดินแต่แรก เป็นต้น (นายวิวัฒน์ นวประภากุล, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562) เมื่อประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญได้ รวมไปถึงมองเห็นในเรื่องของผลประโยชน์ที่จะเข้ามาถ้าหากมีเรื่องมรดกโลกเข้ามาแล้ว

ดังนั้นจึงทำให้ทัศนคติจากที่เคยเป็นไปในทางด้านลบก็เปลี่ยนมาเป็นทางด้านบวกเพิ่มมากขึ้น แต่เดิมประชาชนในชุมชนมีรูปแบบของการเป็นอยู่ที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ไม่มีการข้องเกี่ยวกับกัน แต่ถึงกระนั้นประชาชนทุกคนในชุมชนเชื่อว่า จะให้ความร่วมมือเห็นพ้องต้องกันทั้งหมด ยังมีประชาชนที่มีการต่อต้านอยู่เช่นกัน เมื่อกระแสของมรดกโลกนี้ได้มีการขยายออกไปเรื่อยๆ จนทำให้มีหน่วยงานต่างๆ ทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาให้ความสนใจและให้การสนับสนุนเรื่องราวของมรดกโลก จึงมีความชัดเจนมากขึ้น จนในปัจจุบันสงขลาได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับ โดยใช้เรื่องราวของมรดกโลกเป็นการขับเคลื่อน ถึงแม้ว่า

ตำบลบ่อยางจะยังไม่ได้รับเลือกให้เป็นมรดกโลกก็ตาม แต่ถือว่าเป็นสถานที่ที่ประสบความสำเร็จในการที่จะกลายเป็นเมืองเกี่ยวกับมรดกโลกได้ในอนาคตได้

เมืองสงขลาในปัจจุบันได้มีการสร้าง landmark ซึ่งทำให้กลายเป็นสถานที่สำคัญของการศึกษาหาความรู้ เป็นศูนย์ประสานงานเป็นที่ประชุม และกลายเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งสถานที่นั้นเรียกว่า“หับโห้หิ้น” หรือ“โรงสีแดง” ทั้งนี้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เปิดให้เข้าชม เป็นพื้นที่ส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชน ไม่ใช่เป็นพื้นที่ของรัฐหรือเอกชนอื่นใด รัฐและเอกชน คือ กลุ่มคนที่เข้ามาสนับสนุนให้พื้นที่ของสงขลานั้นกลายเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป นอกจากที่จะให้สถานที่ได้กลายเป็นที่รู้จักแล้ว ก็มีผลทำให้ชุมชนได้ประโยชน์อีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน อย่างเรื่องบ้านเรือนที่อยู่อาศัยบริเวณนี้ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่พักอาศัยจะเป็นนักศึกษาหรือคนที่ทำงานทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่แล้วไม่ใช่เจ้าของบ้าน บ้านบริเวณนี้จะเป็นบ้านที่ปล่อยให้เช่า เนื่องจากสถานที่ดังกล่าว แต่แรกเดิมที่ไม่ได้เป็นแหล่งการค้าและไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพอะไรได้นอกจากเป็นแค่ที่พักที่อยู่อาศัย เจ้าของบ้านเลยต้องทำประโยชน์โดยการปล่อยให้เช่า หลังจากที่มีกระแสนี้มาเจ้าของบ้านก็หันมาทำธุรกิจการค้าแทนที่จะปล่อยให้เช่า หรือไม่คนที่เช่าบ้านก็ทำเรื่องการค้าเอง

จะเห็นได้ว่าหลังจากที่มีกระแสมรดกโลกเข้ามา ทำให้มีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาอยู่เรื่อยๆ ประชาชนก็เริ่มให้การยอมรับในการที่จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เช่น แขนงชั้นบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ได้เปลี่ยนเป็น โรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มาพักอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติแล้วก็ตามแต่ แต่ในส่วนของชุมชน ชุมชนยังคงที่จะต้องการให้มีรูปแบบที่คงเดิม ทั้งนี้มีทั้งที่เห็นด้วย และที่ต่อต้าน แต่ก็ไม่ได้เป็นการต่อต้านในรูปแบบที่รุนแรง (นายมานิต ภูมิศิริไพบูลย์, ประชาชนในชุมชน, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562) อย่างเช่น ถนนนครในที่บริเวณตำบลบ่อยาง ต้องการปรับปรุงในเรื่องของการปูพื้นถนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย มีฝ่ายที่ต้องการปูพื้นถนนเป็นแบบการเทปูนคอนกรีต และอีกฝ่ายที่ต้องการปูถนนที่เป็นแบบลาดยางขอบถนนหรือปูพื้นตัวหนอน และปัญหาอีกประเด็นหนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องของไฟส่องแสงสว่าง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประชาชนในชุมชนไม่ต้องการให้มีการเพิ่มเสาไฟ ซึ่งชุมชนอ้างว่าการเพิ่มเสาไฟฟ้าอาจจะทำให้ทัศนียภาพจากเดิมเปลี่ยนไป ทั้งนี้ชุมชนต้องการที่จะอนุรักษ์ความเป็นรูปแบบเดิม ถึงแม้ว่าจะมีการเสนอรูปแบบเสาไฟแบบที่เข้ากับบรรยากาศแล้วก็ตาม เช่น การเสนอรูปแบบเสาไฟให้เป็นแบบทรงจีนหรืออะไรก็ตาม ถึงแม้จะมีความคล้ายคลึงกับพื้นที่เป็นแนวเดียวกันกับพื้นที่ก็ตาม แต่ก็ยังถูกทางชุมชนต่อต้านและได้ให้เหตุผลว่า การเพิ่มเสาไฟอาจจะมีการเจาะเมือง เจาะ

ถนน ซึ่งจะส่งผลทำให้รูปแบบแนวอนุรักษ์เปลี่ยนไป (นายวิวัฒน์ นวประภากุล, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562)

นอกจากนั้นยังมีเรื่องของการทาสีบ้านก็เช่นกัน ทางเทศบาลนครสงขลา องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องการให้ชุมชนเข้าไปมีความร่วมมือในเรื่องของการทาสีบ้านเรือน เพื่อให้หน้าอยู่ และให้เป็นไปในแนวทิศเดียวกัน ทั้งนี้ก็จะมี การสนับสนุนเรื่องของการทาสีบ้านจากองค์กรข้างต้น แต่ทั้งนี้สิ่งที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าบ้านทุกหลังจะให้ความร่วมมือกันทั้งหมด ย่อมเป็นไปได้ ซึ่งจะมีบ้านที่ต้องการทาสีในลักษณะที่ตนเองต้องการอยู่เช่นกัน แต่นั่นคือส่วนน้อย ส่วนใหญ่ก็มีการให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี (นางอัคครัตน์ นวประภากุล, ประชาชนในชุมชน, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2562) ซึ่งจะสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนายวิวัฒน์ นวประภากุล, 9 ตุลาคม 2562 ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือ ชุมชนเมืองเก่า ชุมชนถนนหนองจิก ให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน จัดกิจกรรมเสริมคุณค่าของเมืองเก่า เช่น ร่วมกับศิลปินนาวิน ให้พื้นที่แสดงผลงาน ร่วมทำมิวสิก วิดีโอ ชุด สงขลานคร โอเค / ชุมชนหนองจิก ร่วมกับสถาบันอาศรมศิลป์ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “สามหลักประสานเกลียวเป็นหนึ่งในเดียวในบ่ออย่าง” เป็นต้น / ภาศิคนรักเมืองสงขลาสมาคม โดยโรงสีแดงหับ โห้หิ้น ให้พื้นที่ในการเป็นสำนักงาน “สงขลาสู่มรดกโลก” เป็นต้น (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2562)

3) ในด้านการประสานงาน จากการลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์นั้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งที่เป็นของภาครัฐและที่เป็นภาคเอกชน หน่วยงานทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชน ต่างก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องราวของมรดกโลกในพื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะยังไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพื้นที่มรดกโลกก็ตาม โดยจะมีทางหน่วยงานจากส่วนกลางเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการให้ ซึ่งจะมีการส่งหนังสือเชิญผู้นำชุมชน เพื่อที่จะให้มีการนำเอาเรื่องราวของการประชุมให้มีการบอกต่อมายังชุมชน ซึ่งชุมชนก็จะมีการพูดคุยเพื่อที่จะปรึกษาหารือ ทั้งนี้รวมไปถึงการปรึกษาหารือเรื่องราวของปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย และผู้นำชุมชนก็จะเป็นผู้รับสาสน์จากชุมชนกลับไปยังหน่วยงานส่วนกลางอีกครั้ง (นายวิวัฒน์ นวประภากุล, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2562) ถึงแม้ว่าพื้นที่นี้จะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพื้นที่มรดกโลกก็ตาม แต่ถ้ามองถึงเรื่องการท่องเที่ยว กลับได้รับความสนใจจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ มากกว่าพื้นที่ 2 พื้นที่ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น พื้นที่ของตำบลบ่ออย่าง ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่มรดกโลกนั้น มีความโดดเด่นและชัดเจนมาก และได้รับการตอบรับในเรื่องของการให้ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่อีกด้วย โดยเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้มีการประชุม เพื่อทำการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะชุมชนเมืองเก่า ในการที่จะขอความ

ร่วมมือกันในการช่วยขับเคลื่อน ซึ่งมีสาระสำคัญในการนำเอาคุณค่าของเมืองเก่ามาสอดคล้องกับเรื่องมรดกโลก และมาปรับใช้นำมาซึ่งข้อมูลในการทำความเข้าใจ

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้เมืองเก่าสงขลาได้มีการปรับปรุงสภาพทางกายภาพ เพื่อเป็นการเสริมคุณค่าเมืองเก่าให้สอดคล้องกับการที่จะเข้าสู่เมืองมรดกโลกได้ ซึ่งได้กำลังในการช่วยขับเคลื่อนจากผู้นำชุมชนเป็นกำลังหลัก

ในส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลานั้นไม่ได้ใช้บทบาทผ่านผู้นำชุมชนโดยตรง แต่ได้สนับสนุนงบประมาณ ในการศึกษาความเป็นไปได้ผ่านนักวิชาการ และสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น คือ มทร.ศรีวิชัย ทั้งนี้เพื่อใช้ในเรื่องของการศึกษาและจัดทำเอกสารตามเงื่อนไขของ อีโคโมส

สำหรับเทศบาลนครสงขลานั้นมีส่วนร่วมในการปรับสภาพกายภาพของเมืองเก่าให้ดีขึ้น ทำความเข้าใจกับเจ้าของอาคารเก่าในการอนุรักษ์ การออกเทศบัญญัติที่สอดคล้องกับการสร้างอาคารใหม่ที่เหมาะสมกับความเป็นเมืองเก่า การจัดกิจกรรมเพื่อรองรับการที่จะนำสงขลาไปสู่มรดกโลก อาทิเช่น รถรางนำเที่ยว การจัดเทศกาลเมืองเก่า ร่วมกับงานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา การจัดทำเอกสารแนะนำเมืองเก่าเป็นภาษาต่างๆ ร่วมกับองค์กรการท่องเที่ยว การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปรับปรุงโรงแรมนางงามให้เป็นศูนย์เรียนรู้เมืองเก่า เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของตัวแทนอื่นๆ อีกด้วย เช่น ภาศึคนรักเมืองสงขลา สมาคม – สถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสงขลาศึกษา/บริษัทห้างร้านภาคเอกชนให้การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ศิลปิน จัดแสดงผลงาน ททท. ท่องเที่ยวและกีฬาพร้อมจัดกิจกรรมสนับสนุนการนำคุณค่าเมืองเก่าสงขลาสู่การรับรู้ของชุมชน และขับเคลื่อนสู่เมืองมรดกโลก เช่น จัดพิมพ์เอกสารแนะนำ เป็นต้น (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2562)

4) *เรื่องของกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดัน* ถ้าในเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้สัมภาษณ์ว่า กลุ่มดังกล่าวที่น่าจะเข้ามามีผลประโยชน์ น่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ นักการเมือง และหน่วยงานอื่นๆ ตามลำดับ แต่ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนต่างก็สังเกตเห็นถึงผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และคิดว่าสิ่งที่เข้ามา น่าจะมีผลประโยชน์ในส่วนดีมากกว่าส่วนเสีย อย่างเช่น ในเรื่องของกลุ่มอาคารที่ในปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลง อาจจะมีเรื่องของงบประมาณการโกกนหรืออะไรก็ตามแต่ แต่สิ่งที่ได้ คือ ประชาชนได้บ้านเรือนที่สวยงาม ได้พื้นที่การค้า ซึ่งทำให้มีการเพิ่มของรายได้ ซึ่งก็เป็นผลดีเช่นกัน นักการเมืองต่างๆ ที่เข้ามาที่อาจจะมาในรูปแบบในเรื่องงบประมาณ แต่ผลดีก็มีให้เห็นตามข้างต้น ด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลกิจกรรมการประชุม ถึงแม้ว่าผลประโยชน์ที่ออกมาจะไม่ได้ออกมาในรูปแบบของเงินตรา แต่จะ

ได้เห็นผลชัดจากผลของกิจกรรมต่างๆ (นางศิรินาถ นวประภากุล, ประชาชนในชุมชน, สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2562) เช่น ผลจากการได้ประกอบอาชีพ การได้บ้านเรือนที่สวยงาม การรักษาความสะอาด เป็นต้น

5) *กลุ่มที่มีส่วนผลักดันของทั้ง 2 ฝ่าย* ซึ่งได้แก่ กลุ่มฝั่งอำเภอสิงหนคร และกลุ่มฝั่งบ่ออย่าง ได้แก่ กลุ่ม Ecotourism Songkhla Thailand เป็นกลุ่มองค์กรเอกชน ที่เข้ามาเพื่อทำงานกับชุมชน ในการมาสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ชุมชน กลุ่มนี้จะทำงานอยู่ในพื้นที่ของทั้งสองฝั่ง นั่นคือ ฝั่งตำบลบ่ออย่าง และฝั่งของอำเภอสิงหนคร ในฝั่งของอำเภอสิงหนครนั้น เหตุผลในการที่กลุ่มนี้ตัดสินใจมาลงพื้นที่ฝั่งอำเภอสิงหนคร ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร ยังไม่มีกลุ่มใดหรือมีก็น้อย หรือมีก็หายไปขาดความต่อเนื่อง ทั้งที่พื้นที่ดังกล่าว ก็เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเหมือนอย่างกับฝั่งของตำบลบ่ออย่าง ในเรื่องของการเป็นเมืองเก่ายุคที่ 1 ยุคที่ 2 และสงขลาบ่ออย่างคือ ยุคที่ 3 ในด้านทัศนียภาพ และสถานที่โดยรอบนั้น มีทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และ โบราณสถานที่มีการขึ้นทะเบียนไว้แล้วด้วย จึงเป็นเหตุผลของกลุ่มที่เข้ามา เพื่ออยากที่จะให้พื้นที่เกิดการพัฒนา ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามความต้องการของชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการเข้าหาชุมชน เพื่อที่จะพูดคุยกับชุมชน ถามถึงความต้องการของชุมชน และคำตอบที่ได้คือ ชุมชนอยากที่จะทำให้พื้นที่ที่ตนอยู่มาขึ้นให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางกลุ่มจึงเข้ามาเพื่อให้เกิดสิ่งๆ ที่ชุมชนต้องการ และเมื่อมีการรวมตัวของชุมชนแล้ว กลุ่มที่เกิดขึ้นในชุมชนที่จะเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาเรื่องนี้ จึงมีการใช้ชื่อกลุ่มนี้ว่า “กลุ่มแกนนำการท่องเที่ยวตำบลหัวเขา”

ด้วยเหตุนี้ทางกลุ่มจึงได้มาสร้างพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดอาชีพให้แก่ชุมชน และช่วยพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม ด้วยการร่วมมือกันเก็บขยะ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหลักของกลุ่ม เพราะการที่จะเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวได้นั้น พื้นที่จะต้องมีความสะอาด ในการที่ใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ การเก็บขยะ จึงเป็นกิจกรรมเด่นของกลุ่มกิจกรรมหนึ่ง ดังนั้น กิจกรรมนี้จึงเกิดขึ้น โดยมีการกำหนดวันในการทำกิจกรรมดังกล่าว ในวันที่ 24 ของทุกเดือน ซึ่งกิจกรรมนี้เริ่มมาตั้งแต่ เดือนเมษายน 2562 ในวันที่ 24 และดำเนินมาถึงปัจจุบัน ซึ่งบางเดือนก็จะมีการลงพื้นที่ทางทะเลสาบสงขลา เพื่อทำการเก็บขยะในทะเลด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การกระทำเช่นนี้ ก็เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมไปถึงเป็นการช่วยบรรณรักษ์ ไม้ให้คนทิ้งขยะด้วย ส่งผลไปถึงเรื่องของการที่นักท่องเที่ยวจะมาใช้บริการทางเรือที่ทางกลุ่มมีบริการ ในการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งก็จะเป็นการสะท้อนผลดี กลับมายังชุมชน ในบางเดือนนั้น อาจจะมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมน้อย ทางกลุ่มก็ยังจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมอยู่เช่นทุกเดือน

6) *การประสานงานนั้น* โดยทางกลุ่ม Ecotourism Songkhla Thailand และกลุ่มแกนนำการท่องเที่ยวตำบลหัวเขา จะมีตัวแทนในการที่จะประสานกับภาคต่างๆ ในการขอการ

สนับสนุนกิจกรรม อาทิเช่น เทศบาล ทหารเรือ ตำรวจ แม่บ้านมหาดไทย เหล่ากาชาด ศูนย์อนุรักษ์ ทรัพยากรทางทะเล ปีโตรเลียม กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา ฐานทัพเรือสงขลา ทัพเรือภาค 2 ศูนย์ปราบปรามประมงทางทะเล เขต 2 (สงขลา) หรือชุมชนทั้งที่อยู่ฝั่งบ่ออย่าง ภาคจังหวัด ภาคต่างๆ เป็นต้น ที่เข้าร่วมในกิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในกิจกรรมที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ทุกภาคส่วนเห็นความตั้งใจของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ทุกภาคส่วนที่ได้มีการ ประสานงานไป จึงมีการตอบรับในการที่จะเข้าร่วมตลอดมา ดังเช่น ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 ดังที่กล่าวไว้ว่า จะมีกิจกรรมการเก็บขยะในชุมชนทุกวันที่ 24 ในครั้งนี้จะมีหน่วยงานเหล่ากาชาด นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย มทร. ที่ขอมาเพื่อที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรม เป็นต้น โดย กิจกรรมของแต่ละครั้งในแต่ละเดือนนั้น จะมีเล็กบ้าง และใหญ่บ้าง เพราะทุกคนมีหน้าที่ การงาน ของตัวเอง อย่างในกิจกรรมวันนี้ ก็จะมีไม่เยอะ แต่ก็จะมี การเก็บขยะที่ทำให้เป็นสิ่งที่ประจำอยู่ทุก เดือน เป็นต้น แต่ถึงกระนั้นทางกลุ่มจำเป็นต้องมีการคิด ปรัชญา เพื่อที่จะให้รูปแบบกิจกรรม การเก็บขยะดูไม่จำเจ ซึ่งนั่นจะเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งเสริมเศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน อย่างเช่น กิจกรรมการว่ายน้ำเก็บขยะในทะเลสาบสงขลา โดยในงานนี้มีการร่วมมือของ 2 กลุ่ม นั่นคือ ฝั่งของตำบลบ่ออย่าง ซึ่งอยู่กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม และฝั่งของสิงหนคร ซึ่ง อยู่ในกลุ่มแกนนำการท่องเที่ยวชุมชนหัวเขา ในการว่ายน้ำข้ามทะเล เพื่อเป็นการเก็บขยะ และ ธรรมชาติให้คนไม่ทิ้งขยะในทะเล และอยากที่จะให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ก็จะมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาเพื่อสนับสนุนในกิจกรรมดังกล่าวนี้ตลอดมา

เมื่อมีการเห็นถึงความตั้งใจของกลุ่ม ผู้ที่เห็นทั้งที่เป็นประชาชนภายใน ชุมชน และประชาชนภายนอกชุมชน ก็เริ่มให้การตอบรับ โดยการเข้าร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกๆ เดือน ทำแบบนี้จนให้ชุมชนและบุคคลทั่วไป รับรู้ว่า วันที่ 24 จะเป็นวันที่มีกิจกรรมเก็บขยะ ทั้ง ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาครัฐ ต้องมีการทำงานกับทุกภาคส่วนร่วมกัน และมองว่าถ้ามีการ รวมพลังทุกภาคส่วนได้ นั่นแสดงถึงความเข้มแข็งที่แท้จริง ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรม ความ ร่วมมือ เกิดจากกลุ่มขนาดเล็ก จนขยายไปจนถึงขนาดใหญ่

7) สำหรับกลุ่มต่อต้าน ในเรื่องของการที่กลุ่มเข้ามาทำให้พื้นที่กลายเป็น แหล่งท่องเที่ยวขึ้นนั้น ไม่พบว่ามียุทธศาสตร์ต่อต้าน อาจจะเป็นเพราะว่า ในการจัดทำสถานที่ที่ใช้สำหรับ รองรับนักท่องเที่ยว หรือร้านค้าที่จัดทำขึ้นนั้น ทางกลุ่มได้มีการจัดทำขึ้น โดยการพัฒนาพื้นที่ไม่ให้ แปรลกแยกไปจากที่มีอยู่ อย่างเช่น การใช้ไม้ไผ่ในการจัดทำพื้นที่ การเก็บความเป็นชุมชนเอาไว้ ไม่ให้ชุมชนมีความรู้สึกไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการที่กลุ่มเข้ามานั้น ก็เป็นการที่เข้ามาใน รูปแบบที่มาสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มมาอีกทางหนึ่ง จากอาชีพประจำของชุมชนอยู่แล้ว โดย ทางกลุ่มมีการจัดการในเรื่องการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางทะเล กล่าวคือ ทางบก จะ

เป็นการนำเที่ยวโดยใช้รถซาเล้ง ซึ่งรถซาเล้งนี้คือ รถของชาวบ้านประชาชนในชุมชน ส่วนการบริการทางน้ำ จะมีเรือที่จะใช้นำนักท่องเที่ยวพาเที่ยวชมพื้นที่ทางทะเล เรือและชูชีพที่นำมาใช้นั้น ก็จะเป็นของชาวบ้าน ซึ่งนั่นก็นำมาซึ่งรายได้ที่เข้ามายังชุมชน ถ้ามีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากที่เป็น อาชีพเสริม ก็จะเปลี่ยนเป็นอาชีพหลักให้แก่ชุมชนได้ โดยทางกลุ่มจะเป็นตัวเริ่มต้น ในกิจกรรมต่างๆ ให้ สร้างทีมงาน สร้างแบบการจัดการ ในการดึงภาคต่างๆ เข้ามาร่วมในกิจกรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงไม่มีกลุ่มต่อต้านเกิดขึ้นในพื้นที่

นอกจากนั้นในพื้นที่ปัจจุบัน ได้มีอีกกลุ่มคือ กลุ่มรัฐวิสาหกิจสตรีหัวเขา ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่เกิดขึ้น ก็เพราะเป็นผลมาจากเรื่องดังกล่าวข้างต้น ที่เป็นส่วนช่วยในการผลักดันทำให้เกิดกลุ่มขึ้นมา ซึ่งนำมาสู่รายได้ของชุมชนเช่นกัน นอกจากการวางจำหน่ายสินค้าทางร้านค้าของชุมชนแล้ว ยังมีการวางสินค้ายังฝั่งของตำบลบ่อทราย ณ ร้าน songkhal station อีกด้วย ถือเป็นการกระจายสินค้าให้เป็นที่รู้จัก นอกจากที่รู้จักในพื้นที่

8) *ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล* ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผล ผ่านเวทีต่างๆ และผ่านสื่อมวลชน และในเรื่องของความคิดเกี่ยวกับมรดกโลกของพื้นที่นี้ ชุมชนได้กล่าวไว้ว่าถ้ามีเรื่องดังกล่าวเกิดประสบความสำเร็จก็ย่อมที่จะมีผลการเปลี่ยนแปลงหลายๆ อย่างตามมา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ข้างต้น โดยสรุป ผู้วิจัยพบว่า จาก 3 พื้นที่ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น พื้นที่อำเภอสิงหนครและพื้นที่ตำบลเกาะยอ ชุมชนยังมีส่วนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวยังไม่มากนัก ทั้งที่ได้มีการเข้ามาของภาครัฐแล้วก็ตาม แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่สำหรับพื้นที่ของอำเภอสิงหนครนั้น ณ ขณะนี้ได้มีตัวแทนเอกชนที่เข้าร่วมกับชุมชน ที่มีส่วนช่วยผลักดันให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำร้านค้า สถานที่ท่องเที่ยว การก่อตั้งกลุ่มอาชีพ เป็นต้น และมีการประสานงานนำเอาหน่วยงาน ภาครัฐต่างๆ ของฝั่งบ่อทราย และฝั่งสิงหนคร เข้ามาสนับสนุนการทำกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งในบางครั้งจะมีการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งอำเภอสิงหนคร และฝั่งทะเลที่อยู่ฝั่งตำบลบ่อทรายด้วยเช่นกัน สำหรับพื้นที่ฝั่งบ่อทราย ด้วยความเป็นชุมชนเมือง และเป็นชุมชนที่ภาครัฐเข้าถึงได้ง่าย ปัญหาและอุปสรรคจะอยู่ในประเด็นของทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด แต่ก็ไม่ได้มีการต่อต้านในรูปแบบที่รุนแรง แต่อาจจะพบในรูปแบบอารยะขัดขืน ทางภาครัฐจึงได้มีการแก้ไขในการแก้ปัญหาด้วยการมีโครงการเข้ามา และการเรียกประชุมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

ตอนที่ 2 แนวทางและข้อเสนอแนะในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองใน พื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลเอกสารต่างๆ พบว่า ข้อมูลประเด็นในการเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของเรื่องดังกล่าว มีแนวทางและข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น ว่าผู้วิจัยบับดังกล่าว มีการศึกษาพื้นที่ถึง 3 พื้นที่ ด้วยกัน และย่อมมีผลที่ออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้นพื้นที่ของอำเภอสิงหนครและตำบลเกาะยอนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่าพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่ มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของแนวทางและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งประเด็นที่พบมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ ประเด็นในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ และการใช้สื่อเทคโนโลยีในเรื่องดังกล่าวที่ไม่เพียงพอ ในการที่จะช่วยให้เกิดการเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ซึ่งนั่นจึงไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในเรื่องอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ ส่วนของพื้นที่ตำบลบ่อหย่าง ก็จะเป็นในประเด็นของทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน หรือการเป็นชุมชนเมือง ที่กลายเป็นประเด็นของชุมชน ด้วยดังที่กล่าวไว้ข้างต้นจึงได้ข้อสรุปเพื่อนำมาซึ่งแนวทางและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 ในส่วนของการรับรู้ การปรากฏของข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องความสำคัญ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับพื้นที่ และเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกับมรดกโลก สำหรับพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร และพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้น ยังปรากฏอยู่น้อยบนโลกของโซเชียล ซึ่งพบว่าไม่มีการปรากฏหรือมีเพียงเล็กน้อยสำหรับเรื่องราวดังกล่าวบนเว็บไซต์ หรือแม้แต่บนสื่ออื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของมรดกโลกโดยตรง สำหรับ 2 พื้นที่ ที่ได้กล่าวไว้ ซึ่งสำหรับในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่สำคัญมากในยุคที่โลกโซเชียลก้าวหน้า ที่สะดวกในการศึกษาหาข้อมูล เพราะฉะนั้นการได้มีการประชาสัมพันธ์ลงสื่อโซเชียลบ่อยครั้ง ย่อมส่งผลดีในทุกๆ ด้าน การให้ความรู้ข้อมูล การเชิญชวนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น การเชิญชวนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เมื่อมีการประชุมหรือการขอความร่วมมืออย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ระบบโซเชียลเป็นสื่อกลาง ซึ่งนับว่าในปัจจุบันได้ผลดีและเห็นผลอย่างรวดเร็ว และควรที่จะมีการตั้งกองประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นศูนย์ในการให้ชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องราวต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับมรดกโลกนั้น จึงมีความจำเป็น และควรที่จะให้มีการประชาสัมพันธ์ที่เจาะจงเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ ควรที่จะจัดให้มีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารใบปลิว หนังสือขนาดเล็กที่มีไว้สำหรับแจก หรือ Social Media เช่น Facebook LINE website หรือแม้แต่

บอร์ดประชาสัมพันธ์ หนังสือขอความร่วมมือการณรงค์และการจัดกิจกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ นอกจากที่จะใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ซึ่งที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ควรที่จะมีการใช้สื่อการประชาสัมพันธ์ในการที่จะเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมพฤติกรรมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเรียกประชุม เพื่อให้เข้าไปรับฟังปัญหา การมีส่วนร่วมประชาคม และอื่นๆ อีกมาก

2.2 ทักษะจิต ความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนในชุมชน ควรที่จะมีการเข้ามาขององค์กร หน่วยงานภาคต่างๆ เข้ามาทำให้เกิด หรือให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านดังกล่าว อาทิ การสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับประชาชน ให้ประชาชนอยากที่จะเข้าร่วมเพื่อพัฒนาบ้านเกิดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกลายเป็นมรดกโลกได้ หรือควรที่จะมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในทุกๆ ด้าน ที่เกี่ยวกับพื้นที่ และเกี่ยวกับเรื่องของมรดกโลก ทั้งนี้เมื่อเกิดความรู้ และเกิดความเข้าใจ ก็จะเป็นการสร้างทัศนคติประชาชนทางบวก ซึ่งก็จะนำไปสู่การอยากที่จะเข้าร่วมได้เป็นอย่างดี การสร้างแรงจูงใจและการสร้างขวัญกำลังใจ ก็เป็นสิ่งสำคัญให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดีเช่นกัน ให้ประชาชนมีขวัญกำลังใจอยากที่จะเข้าร่วมเพื่อที่จะพัฒนาไปให้ถึงเรื่องของมรดกโลก นำไปสู่การสร้างความรู้ภูมิใจให้กับตัวเอง เมื่อมีผลสะท้อนของพื้นที่กลับมา

ผู้นำหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องมรดกโลกโดยตรง การไม่มีผู้นำหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำจึงทำให้วัตถุประสงค์ที่เคยมีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ ชุมชนมีความต้องการในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องราวของมรดกโลก แต่เนื่องด้วยเกิดการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ วัตถุประสงค์ที่เคยมีแบบดั้งเดิมอยู่ก็ถูกเปลี่ยนไป และถูกลดความสำคัญลงในที่สุด ตามวิสัยทัศน์ของผู้นำแต่ละคน ซึ่งจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่ประชาชนในที่สุด เนื่องมาจากผลของการไม่ชัดเจนของผู้นำ

2.3 ในด้านของการประสานงาน ทุกฝ่ายควรที่จะมีการร่วมมือประสานงานกัน ซึ่งนั่นจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานกับผู้นำท้องถิ่น, ผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำชุมชน, ผู้นำชุมชนกับประชาชนในชุมชน, หน่วยงาน ผู้นำท้องถิ่นชุมชน ผู้นำชุมชน และประชาชน หรืออื่นใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่จะเป็นการดีในการที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้า นำไปสู่ความอยากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม จนพัฒนาไปถึงขั้นของการได้เป็นมรดกโลกในอนาคตได้

ทั้งนี้ก็ควรที่จะมีการหาแนวร่วม เพื่อให้เกิดผลที่กระจายและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น อย่างเช่น ควรที่จะมีการเริ่มจากโรงเรียน ในการให้ความรู้แก่นักเรียน สถานศึกษา ประชาชน ชุมชน และอื่นๆ ตามลำดับ ควรเป็นการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ และความรู้เกี่ยวกับมรดกโลกที่กำลังจะเกิดขึ้น ในการนี้หน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วน

จังหวัด เทศบาล หรือหน่วยงานอื่นๆ ควรที่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการช่วยขับเคลื่อนให้ประชาชนอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และควรที่จะมีส่วนส่งเสริมที่สนับสนุนแบบระยะยาว นอกจากนี้ควรที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งที่ยำนวยความสะดวก แก่การให้ชุมชนได้สร้างสรรค์ผลงาน เพื่อนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ในลำดับต่อไป

2.4 การปรึกษาและพูดคุย ควรที่จะให้มีการพูดคุย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะหาจุดที่เชื่อมโยงกัน ในสิ่งที่ชุมชนมีความต้องการ และร่วมประชุม เพื่อให้เกิดการวางแผน และพัฒนาต่อไป จึงกล่าวได้ว่าการพูดคุยถือเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดผลดีในทุกด้าน

2.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ควรที่จะมีศูนย์รวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกๆ ชั้น เช่น เอกสาร งานวิจัย เอกสารอื่นๆ เทปเสียงจากการอภิปราย บทความ ทั้งที่เป็นวิชาการและไม่เป็นวิชาการ ไว้ที่ใดที่หนึ่ง เช่น ภาควิชาคนรักเมืองสงขลาสมาคม เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ (นายวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ, ข้าราชการเกษียณ, สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2562)

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ในการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก
3. เพื่อเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ละแวกที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นมรดกโลก สำหรับการเก็บข้อมูลได้มีการเก็บข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ตลอดจนศึกษาค้นคว้า เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ 1.กลุ่มนักวิชาการ 2.กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ 3.กลุ่มผู้นำชุมชน 4.กลุ่มประชาชนในชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 1 คน ได้แก่
  - 1) ข้าราชการเกษียณ
2. กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ

กลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพ พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 2 คน ได้แก่

1) ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน อำเภอสิงหนคร และเจ้าของร้าน Songkhla Station ถนนนครนอก ตำบลบ่อยาง

2) รักษาการผู้นำชุมชน อำเภอสิงหนคร และประธานกลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนหัวเขา
กลุ่มผู้นำอาชีพ พื้นที่ตำบลเกาะยอ จำนวน 3 คน ได้แก่

1) ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ

2) ผู้สืบทอดกลุ่มทอผ้าทำไทร

3) ประธาน OTOP เจ้าของผลิตภัณฑ์ หนังสือปลากระพงขาวทอดกรอบ บริษัทเกาะยอ ที.

เอ็ม.พี โปรดักส์ จำกัด

กลุ่มผู้นำชุมชน

1) กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน (แกนนำในการพัฒนา กลุ่มแกนนำการท่องเที่ยวชุมชนหัวเขา)

2) กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่ตำบลเกาะยอ จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน (หมู่ 8)

3) กลุ่มผู้นำชุมชน พื้นที่บ่อยาง จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ถนนนางงาม

กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน

1) กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่อำเภอสิงหนคร จำนวน 1 คน ได้แก่ ประชาชน
ในชุมชน

2) กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่ตำบลเกาะยอ จำนวน 1 คน ได้แก่ ประชาชน
ในชุมชน

ในชุมชน

3) กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน พื้นที่ตำบลบ่อยาง จำนวน 4 คน ได้แก่ ประชาชนใน
ชุมชน

ชุมชน

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 16 คน

1. สรุปผลการวิจัย

ในการนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ผนวกกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้มีการแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 พื้นที่ ด้วยกัน และผลสรุปออกมาแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งที่เป็นการศึกษาเรื่องเดียวกัน สามารถสรุปผลการวิจัยโดยได้แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1.1 ในการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปผลการวิจัยได้ว่า รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลกนั้น ผู้วิจัยศึกษาพบข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ว่ามี 3 รูปแบบ ด้วยกัน ซึ่งได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน /รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ /และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1.1 พื้นที่อำเภอสิงหนคร รูปแบบลักษณะของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ส่วนมากร่วมช่วยประกอบกัน ทั้งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคประชาชนนั้นที่ขาดไม่ได้

1.1.2 พื้นที่ตำบลเกาะยอ รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและตัวแทนอื่นๆ กล่าวคือ การที่จะกล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในที่นี้ สำหรับพื้นที่เกาะยอนั้น อาจกล่าวได้ว่า ในพื้นที่ที่จะมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบของการรวมกลุ่ม ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน ทั้งนี้ถ้ากล่าวถึงในภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า การรวมกลุ่มนั้นเกิดจากความคิดของคนในชุมชน ที่ต้องการให้เกิดการรวมตัว เพื่อที่จะพัฒนานำไปสู่การสร้างรายได้ อีกช่องทางหนึ่ง

1.1.3 พื้นที่ตำบลบ่อยาง ในเรื่องของรูปแบบในการมีส่วนร่วมของพื้นที่ ตำบลบ่อยาง พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของพื้นที่นี้ มีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน และตัวแทนอื่นๆ ที่เป็นทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน หรือของชุมชนเอง

1.1.4 ส่วนในเรื่องของกระบวนการการมีส่วนร่วม ในประเด็นที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น พบว่า มีด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องของการรับรู้ / การมีส่วนร่วมในการเข้าถึงข้อมูล / การมีส่วนร่วมในการวางแผน / การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ / การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จากการศึกษาใน 3 พื้นที่ พบว่าพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ ที่ได้ทำการศึกษานั้น มีรูปแบบกระบวนการตามที่ได้ทำการศึกษา ตั้งแต่ขั้นของการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล การปฏิบัติ/ดำเนินการ การจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล

1.1.5 พื้นที่อำเภอสิงหนคร ประเด็นในเรื่องของการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของมรดกโลกที่เป็นกระแสเข้ามายังพื้นที่ในปัจจุบัน รวมไปถึงการรับรู้ที่เกี่ยวกับการมี

ส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ชุมชนมีความตื่นตัวขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่ง มีทำการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว และเกิดกลุ่มอาชีพ ขึ้นในชุมชนอีกด้วย

ภาคต่างๆ ได้เข้ามาจัดกิจกรรม สนับสนุนในหลายๆ อย่าง เช่น การอบรม การสนับสนุนการรวมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยผลักดัน ให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ

ในการวางแผนและปฏิบัติ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ ที่ จะเกิดขึ้น มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยปรับภูมิทัศน์ ทำความสะอาด การมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการการท่องเที่ยว เช่น การบริการทางน้ำด้วยการบริการเรือหางยาว การบริการทางบก ด้วยรถซาเล้ง เป็นต้น ซึ่งก็เป็นผลประโยชน์ของชุมชน นำมาสู่รายได้ของชุมชนต่อไป

ในการจัดสรรผลประโยชน์ นอกจากจะหักค่าใช้จ่ายแล้ว ก็จะมีการเก็บเงิน จากรายได้ที่เข้ามา เข้าสู่ส่วนกลาง และอีกส่วนก็จะจัดสรรให้กับแกนนำในการพัฒนา ผู้ที่เสียสละ มาดูแลพื้นที่ท่องเที่ยวนี้

การติดตามประเมินผลของชุมชน ผ่านทางโซเชียล การเข้ามาของ นักท่องเที่ยว รายได้ที่เข้ามา และการพูดคุยปรึกษากันในกลุ่ม

1.1.6 พื้นที่ตำบลเกาะยอ ในเรื่องของการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของชุมชน ส่วน ใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการจัดกิจกรรมในรูปแบบงานที่จัดขึ้นในพื้นที่ตำบลเกาะยอของ หน่วยงานภาครัฐ ที่จะให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ณ ช่วงเวลานั้น และจากการเข้าถึงข้อมูลผ่านทาง โลกโซเชียลรวมไปหนังสือเชิญประชุม การเปิดเวทีเสวนา อีกทั้งตำบลเกาะยอนี้ ได้มีการจัดตั้งกลุ่ม อาชีพในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงในเรื่องมรดกโลกในอนาคตได้

สำหรับพื้นที่ของตำบลเกาะยอนั้น อาจกล่าวได้ว่า มีการเกิดขึ้นอยู่หลายกลุ่ม ด้วยกัน ทั้งรูปแบบและกระบวนการ รวมไปถึงเรื่องของการวางแผน การปฏิบัติ และการติดตาม และประเมินผล ก็จะแตกต่างกันไปตามแต่ละกลุ่ม แต่จะมีความเหมือนกันของแต่ละกลุ่ม นั่นคือ เรื่อง ของการที่สมาชิกที่เข้ามาในกลุ่มจะต้องเป็นคนในพื้นที่ ซึ่งบางกลุ่มก็จะมีการรัฐเข้ามาช่วย สนับสนุน บางกลุ่มก็จะมีเอกชนเข้ามาช่วยสนับสนุน แต่บางกลุ่มก็จะเป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า นายทุน หรือว่าผู้ประกอบการ

1.1.7 พื้นที่ตำบลบ่อยาง ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของ ชุมชนฝั่งตำบลบ่อยางนั้น สำหรับพื้นที่ของตำบลบ่อยาง เป็นพื้นที่ที่ภาครัฐเข้ามามีการ ประชาสัมพันธ์มาก การเข้าถึงข้อมูล ชุมชนเข้าถึงข้อมูลด้วยการรับรู้จากการประชาสัมพันธ์รูปแบบ ต่างๆ โดยทั้งทางโลกโซเชียล เช่น Website, Fanpage, facebook เป็นต้น และจากการประชาสัมพันธ์ ด้านอื่นๆ เช่น โปสเตอร์ สิ่งพิมพ์ และการจัดกิจกรรมงานต่างๆ ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

การจัดพื้นที่ให้ความรู้ในเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและการอนุรักษ์ของพื้นที่ วัฒนธรรม และด้านอื่นๆ อีกมากมาย

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการประชุม การสัมมนาจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรวิชาการ หรือองค์กรที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อน ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่สมำเสมอ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นลำดับ

การมีส่วนร่วมในการวางแผน ทางเทศบาลนครสงขลา ได้มีการทำ ประชาพิจารณ์กับชุมชน ในเรื่องของการที่สงขลาจะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก การให้ชุมชนเข้าร่วมปรึกษา เรื่องการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือน เรื่องอื่นๆ ที่เกิดขึ้น อาจอยู่ในรูปแบบเวทีเสวนา ที่มีการจัดขึ้นบ่อยครั้ง

ชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ เช่น การเข้าสมัครเป็นประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน หรือตำแหน่งที่ปรึกษา การปรับปรุงอาคารบ้านเรือนร้านค้า

1.2 ในการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 เป็นการศึกษาในประเด็นของปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก จากการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 นี้ เป็นการศึกษาในวัตถุประสงค์ คือ ปัญหาและอุปสรรค โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ บุคคลและข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้น จาก 3 พื้นที่ พบว่า ในประเด็นของการรับรู้ของพื้นที่ของ อำเภอสิงหนครและพื้นตำบลเกาะยอ นั้น ชุมชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของมรดกโลก เป็นการรู้และเข้าใจในขั้นพื้นฐานทั่วไปเท่านั้น ยังไม่เข้าใจถึงผลที่จะได้รับถ้าหากพื้นที่ได้เป็นมรดกโลก ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ในการที่จะทำให้ชุมชนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้ ชุมชนก็มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการที่จะช่วยเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลกในรูปแบบต่างๆ อยู่บ้าง แต่อาจจะแตกต่างในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วม หรืออื่นใดก็ตาม ตำบลบ่อหยง อยู่ในส่วนที่เป็นประเด็นในด้านทัศนคติความเป็นเมืองมากกว่าที่จะเป็นประเด็นอื่น

สำหรับในเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนผลักดัน เป็นกลุ่มที่เข้ามาโดยมีจุดประสงค์ในเรื่องของที่จะช่วยในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน และเพื่อที่จะช่วยผลักดันให้เรื่องมรดกโลกเกิดการก้าวไปข้างหน้า ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่ทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งได้แก่ฝั่งตำบลบ่อหยง และฝั่งอำเภอสิงหนคร โดยเริ่มจากกลุ่มขนาดเล็ก จนตอนนี้ได้กลุ่มได้เกิดการขยายเติบโตขึ้นเป็นอย่างมากในช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งปีเท่านั้น โดยใช้กิจกรรม และการดำเนินกลุ่ม เป็นตัวขับเคลื่อน จนได้รับการยอมรับ ส่งผลให้ในปัจจุบันได้มีการดึงภาคต่างๆ ก็เข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุขุม นวลสกุล (2558, น. 227-235) ที่กล่าวถึงจุดประสงค์หลักของกลุ่มรวมสมาชิกจากที่เดียวกันท้องถิ่นเดียวกัน เช่น สมาคมชาวบักขี้ใต้ สมาคมชาวเหนือ สมาคมศิษย์เก่า

สมาคมธรรมศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะไม่มิตบพาททางการเมือง เพราะเพียงแต่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์เข้าพรรคพวกคนมีจุดประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมความสามัคคีในหมู่พรรคกันเอง หรือต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่ม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

1.3 ในการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 เป็นการศึกษาในประเด็นของการเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวในการเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลเอกสาร พบว่าข้อมูลที่เป็นประเด็นในการเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ในข้อนี้ ทำให้พบว่าการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยพบข้อเสนอแนะเพื่อให้นำไปเป็นแนวทางในขั้นอีกขั้นหนึ่ง ทั้งจากการสัมภาษณ์บุคคลและจากเอกสารประกอบเพิ่มเติม สรุปดังนี้

1.3.1 การประชาสัมพันธ์ ควรที่จะเจาะจงเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ และโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่ของตำบลเกาะยอ และอำเภอสิงหนคร ที่ควรจะทำให้ที่การประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อที่จะเป็นการกระจายความรู้ และการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ และของเรื่องมรดกโลก ซึ่งอาจจะเป็นที่ให้มีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบประเภทเอกสาร ใบปลิว หนังสือขนาดเล็กที่มีไว้สำหรับแจก หรือโซเชียล เช่น Facebook, LINE, website, บอร์ดประชาสัมพันธ์, หนังสือขอความร่วมมือการณรงค์ และการจัดกิจกรรมต่างๆ, รถแห่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

1.3.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากองค์กรท้องถิ่น อาทิเช่น อบจ., อบต., อบต. ซึ่งมีส่วนในการขับเคลื่อนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ แต่กลับพบว่าทางองค์กรท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนแบบระยะยาวจึงควรที่จะหาแนวร่วมในเรื่องนี้ และผู้นำองค์กรก็ควรที่จะเข้าหาประชาชนด้วยเช่นกัน ในการที่จะเตรียมความพร้อมให้สงขลาเข้าสู่การเป็นมรดกโลกนั้นต้องประกอบด้วยหลายๆ ด้าน เข้าด้วยกัน การสร้างสรรค์ผลงานของชุมชนก็เป็นด้านหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมเรื่องดังกล่าวให้เกิดผลสำเร็จเร็วมากยิ่งขึ้นได้ เพราะฉะนั้นควรที่จะมีการส่งเสริมสนับสนุน ในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านเงินทุน ด้านความรู้ ด้านร่างกาย ที่จะช่วยในการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ชุมชนปฏิบัติลุล่วงไปได้ด้วยดี และการส่งเสริมโดยการสร้างแรงจูงใจและการให้กำลังใจแก่ชุมชนก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง เพราะการทำงานในด้านนี้ของประชาชนในชุมชนไม่ได้ทำงานและได้ค่าตอบแทนเหมือนกับเจ้าหน้าที่องค์กรหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ชุมชนทำด้วยคำว่าจิตอาสา ดังนั้นจึงควรที่จะมีการสร้างจูงใจและให้กำลังใจแก่ชุมชน ในการที่จะให้ชุมชนอยากที่จะเข้ามาทำงาน เพื่อที่จะให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ได้อย่างดียิ่งในอนาคต แต่

ถึงกระนั้นองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรที่จะมีการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้ประชาชนอยากที่จะเข้าร่วม ซึ่งถ้าองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติทางนี้ได้ การพัฒนา ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้เช่นกัน

1.3.3 ผู้นำหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องมรดกโลก ไม่มีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ ทำให้วัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ ชุมชนมีความต้องการในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องราวของมรดกโลก แต่เนื่องด้วยเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ วัตถุประสงค์ที่เคยตั้งเอาไว้ของผู้นำคนเดิมในเรื่องของมรดกโลกก็ถูกเปลี่ยนไปตามวิสัยทัศน์ของผู้นำคนใหม่ ดังนั้นในการกล่าวถึงเรื่องนี้ควรที่จะต้องคำนึงถึงตัวของประชาชนเป็นที่ตั้งและควรที่จะมีผู้นำที่มีนโยบายที่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ เพื่อที่นำไปสู่การพัฒนาเป็นมรดกโลกในที่สุด

1.3.4 การให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน ควรที่จะให้มีการเรียกประชุมเพื่อรับฟังปัญหาเพิ่มมากขึ้น การประชุมเพื่อหามติคนส่วนใหญ่ในการปฏิบัติให้ได้ซึ่งทิศทางเดียวกัน การอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชนในเรื่องราวเกี่ยวกับมรดกโลก ทั้งนี้ก็เพราะประชาชนคือเจ้าของบ้าน ประชาชนรู้จักบ้านของตัวเองมากกว่าเจ้าหน้าที่ องค์กร หน่วยงานต่างๆ ซึ่งนั่นย่อมเกิดผลดี และเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น หากมีการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

1.3.5 การสร้างรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม โดยเฉพาะการที่เริ่มต้นจากรัฐ ภาครัฐควรที่จะมีการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการที่เป็นระยะยาว และมีการทำอย่างจริงจังไม่ใช่เป็นเพียงการทำโครงการหนึ่งแล้วจบไปเหมือนหลายๆ โครงการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นผลสัมฤทธิ์ ทำให้รู้ว่างานที่ทำประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ซึ่งก็จะกลายเป็นแนวทางในอนาคตต่อไปได้

1.3.6 ควรให้มีการร่วมมือในหลายภาคส่วน เพื่อที่จะทำให้เกิดการพัฒนาไปในหลายๆ ทางพร้อมกัน ซึ่งนั่นหมายถึงการที่แสดงถึงความเข้มแข็ง เช่น การหาแนวร่วมที่ควรที่จะเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ไปสู่จุดใหญ่ เช่น การหาแนวร่วมที่เริ่มต้นจากโรงเรียน, สถานที่ศึกษาขนาดเล็กจนไปถึงขนาดใหญ่ ตามลำดับ เป็นต้น ภาครัฐและภาคเอกชน ควรที่จะมีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ในด้านต่างๆ พร้อมทั้งแนะแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรู้สึกคิดในการที่จะพัฒนาชุมชนตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะนั่นจะกลายเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ ตามมาในระยะยาว ดังนั้น เรื่องที่จะมีการขอความร่วมมือจากชุมชนจึงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ทั้งนี้ก็ควรที่จะมีการแนะแนวทางแก่ประชาชน ให้มองเห็นผลดีผลประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการปฏิบัติตามด้วย

1.3.7 หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรที่จะได้มีการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด ทั้งในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และภาครัฐควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำให้ประชาชนเห็นในการกระทำที่เอาจริงเอาจังในการพัฒนาด้านต่างๆ การที่ชุมชนเห็นผู้นำที่มีความเอาจริงเอา ชุมชนก็อยากที่จะปฏิบัติตาม ซึ่งก็จะทำให้เกิดความราบรื่น เพราะชุมชนอยากที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา

1.3.8 ด้านการประสานงาน การที่จะให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ นั้น ควรที่จะได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนด้วยกัน การประสานงานจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการที่จะได้รับความร่วมมือ งานทุกงานจะดำเนินต่อไปได้ก็ด้วยเพราะความร่วมมือของหลายฝ่ายด้วยกัน ซึ่งได้แก่

- 1) องค์กรรัฐ เช่น อปท.อบจ. อบต. กับหน่วยงานเอกชน
- 2) องค์กรรัฐ, หน่วยงานเอกชน และผู้นำชุมชน
- 3) ผู้นำชุมชนกับประชาชน
- 4) องค์กรรัฐ, หน่วยงานเอกชน, ผู้นำชุมชน และประชาชน
- 5) ควรที่จะมีการทำเป็นหนังสือราชการ หนังสือเรียกประชุมที่ชัดเจน

เพื่อที่จะเป็นการแสดงถึงลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม มากกว่าการบอกกล่าวด้วยปากเปล่า แล้วให้ผ่านพ้นไป

2. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในลำดับต่อไปนี้จะเป็นการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากผลการวิจัยที่ได้สรุปข้างต้น ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก มีรูปแบบการมีส่วนร่วม 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน /รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและตัวแทนอื่นๆ / และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในส่วนของกระบวนการนั้นพบว่าทั้ง 3 พื้นที่ มีเรื่องการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล การวางแผน การปฏิบัติ/ ดำเนินการ การจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล สำหรับพื้นที่ของอำเภอสิงหนคร ตำบลเกาะขอย และตำบลบ่อ่าง นั้น ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลก รวมไปถึงในการมีส่วนร่วมในเรื่องของกระบวนการ อาจจะมี

ความแตกต่างในรูปแบบแบบของกระบวนการของแต่ละพื้นที่ ในส่วนของกระบวนการถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะในการรับรู้ เพราะถ้าไม่มีการรับรู้ การพัฒนาที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน

2.2 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก อภิปรายได้ว่าในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ตามที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการศึกษาวิจัยนั้น มีอยู่ 3 พื้นที่ ด้วยกัน ปัญหาและอุปสรรคจะแตกต่างกันที่ได้ศึกษา กล่าวคือ สังคมของชุมชนบ่อข่างเป็นรูปแบบของสังคมเมือง มีการเข้าไปมีส่วนร่วม แต่จะพบปัญหาด้านความแตกต่างทางด้านของทัศนคติ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐกับชุมชน หรือชุมชนกับชุมชน ก็ตาม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเข้ามา เพื่อให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมและนำไปสู่การแก้ปัญหา ตามขั้นของกระบวนการ ที่เริ่มจากการรับรู้ การริเริ่ม ปรีกษา ตัดสินใจ และประเมินผล ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับทวิลวดิ บุรีกุลและคณะ (2547, น. 59-60) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การรับรู้ การริเริ่ม การตัดสินใจ และการร่วมกัน ส่วนสังคมของตำบลเกาะขอยและอำเภอสิงหนคร ก็จะเป็นไปอีกรูปแบบหนึ่ง ปัญหาและอุปสรรค จะอยู่ที่การมีส่วนร่วม แต่ยังไม่ได้มีการเข้าใจในเรื่องของมรดกโลกมากนัก ซึ่งมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่จะต้องมีการสร้างความรู้เรื่องนี้ให้ชุมชนอยู่สม่ำเสมอและทั่วถึง แต่การนี้ชุมชนของทั้งสองพื้นที่ ก็มีการร่วมเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการรวมกลุ่มที่มีในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, น. 25-27) กล่าวว่า ชุมชนนิยม เป็นสังคมที่คนเห็นประโยชน์ และรู้จักใช้ประโยชน์จากชุมชน อีกทั้งให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ชุมชน คนในสังคมจะได้รับการยอมรับสนับสนุนให้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกชุมชนได้ชุมชนหนึ่ง หรือหลายชุมชนที่เหมาะสมกับตน ส่งผลให้คนในสังคมมีการรวมตัวกันจัดเป็นชุมชนเล็กๆ มากมาย และมีความหลากหลายโดยแต่ละชุมชนมีวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งและแนวทางการดำเนินงานชัดเจน และเป็นผลดีต่อสมาชิกทางด้านกายภาพ จิตใจ และก่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ส่วนทางด้านกลุ่มผลประโยชน์ เรื่องของผลประโยชน์นั้น จะตกไปยังชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ การเกิดความสามัคคีกัน ในกลุ่ม การได้บ้านเรือนที่สวยงาม ความสะอาด (ตำบลบ่อข่าง) กลุ่มต่อต้านไม่มีการแสดงออกถึงการต่อต้านที่รุนแรง ซึ่งมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากคนกลุ่มนี้เช่น การใช้วิธีพูดคุย บอกกล่าว หรือทำในสิ่งที่ชุมชนไม่รู้สึกรู้สึกว่าเกิดความเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่เคยเป็นมา เป็นต้น นอกจากนั้นในพื้นที่ ยังมีกลุ่มที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นทางไปยังในการเรื่องของมรดกโลกอีกด้วยเช่นกัน

2.3 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เสนอแนวทางและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก จากผลการวิจัยอภิปราย พบว่า การนำข้อมูลในด้านของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่มรดกโลกนั้น จากพื้นที่ 3 พื้นที่ ที่ได้ศึกษา พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับในเรื่องของการมีส่วนร่วมนี้ ควรที่จะคำนึงถึงหลายๆ ด้าน ด้วยกัน แต่สิ่งสำคัญ ประการแรกควรที่จะมีการแก้ไขปัญหาที่เน้นไปในทางด้านของการรับรู้ การสร้างองค์ความรู้และการสร้างความเข้าใจให้ชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ อรรถชัย ก๊กผล (2552, น. 17 - 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การที่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนได้เข้าไปร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการการบริหารและการตัดสินใจของท้องถิ่น ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งประชาชนต้องมีอิสระทางความคิด มีความคิด ความสามารถในการทำกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ก็ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจด้วย ไม่เพียงแค่นั้นองค์กรต่างๆ ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องก็ควรที่จะมีการเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนด้วย เช่น ในเรื่องการสร้างสรรค์ผลงาน ควรที่จะมีการเอื้ออำนวยให้แก่ชุมชนด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทุน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้ แรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ชุมชนควรที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงาน ในการที่จะให้ความรู้ และเข้ามาทำความเข้าใจ รวมไปถึงการที่จะเข้ามาประสานงานจากส่วนกลางที่เข้ามาหาชุมชน และการหาแรงจูงใจในการที่จะให้ชุมชนมีจิตใจในการที่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดังกล่าวด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

3.1.2 นำแนวทางและข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างแท้จริง

3.1.3 นำแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมไปต่อยอด เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัย

3.2.1 การวิจัยในเรื่องนี้ครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงบทบาทของภาครัฐในการที่จะเข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก ซึ่งก็จะทำให้ทราบชัดว่าเป็นเพราะสาเหตุใดที่ทำให้ชุมชนบางชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม แต่บางชุมชนก็ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งก็จะทำให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริง

3.2.2 ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มเติมตามพื้นที่โดยรอบ เพื่อนำมาซึ่งข้อเปรียบเทียบทางด้านปัญหาและอุปสรรค และความต้องการอย่างแท้จริงเพื่อนำแนวคิดที่แตกต่างมาวิเคราะห์ศึกษาไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป

3.2.3 สำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อให้การพัฒนาที่ตรงจุดอย่างแท้จริงซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). *อนุสัญญามรดกโลก*. สืบค้นจาก <http://164.115.22.96/convention.aspx>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2544). *ชุมชนนิยม : ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย*. กรุงเทพฯ: ชักเชลมี่เดีย.
- คมเดช จันโทริ. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน โคกสูง บ้านหนองโก หมู่ที่ 12 ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ไชยยา รังษา. (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด*. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ถนอม พูนวงศ์. (2545). *ประวัติศาสตร์เมืองสงขลา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชนสวรรค์ เจริญเมือง. (2551). *ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น (ภาคแรก)*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- นิตย์ พงศ์พุกข์. (ม.ป.ป.). *เล่าเรื่องเกาะยอคำกลอน*. สงขลา: องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมวล รุจนเสรี. (2549). *อำนาจของปวงชน*. ปทุมธานี: ฐานการพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2535). *ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *การบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มนตรี เจนวิทย์การ. (2528). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาล ระบบราชการ ประชาชนและการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- มาลินี หาญยุทธ. (2551). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว*
กรณีศึกษา : ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์,
 อุตรดิตถ์.
- มาลีรัตน์ สมตน. (2544). *การมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา*
จังหวัดสมุทรสงคราม. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- รวีกานต์ แสนไชย. (2544). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา*
ธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ระวินทร์ ศรีวิทยา. (2552). *บทบาทของเทศบาลนครศรีอยุธยาที่มีผลต่อพื้นที่มรดกโลกใน*
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาเฉพาะพื้นที่วัดมงคลบพิตร. (ปริญญารัฐศาสตร
 มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2544). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.*
 กรุงเทพฯ: ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). *อธิบายศัพท์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.* กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นัฏรทิพย์ นาถสุภา. (2548). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน : ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม.*
 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ศิริณา สถาพรวงษา. (2541). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี :*
กรณีศึกษา กลุ่มคนรักเมืองเพชร. (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเทศบาลนครสงขลา. (2563). *สงขลา...บ่อย่าง แผ่นดินทองสองทะเล.* สงขลา:
 สำนักงานเทศบาลนครสงขลา.
- ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์. (2532). *สังคมวิทยาการเมือง หลักการและการประยุกต์.* กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2528). *การเมืองการปกครองไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.

- สุจิต บุญบงการ. (2542). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2522). *กลุ่มอิทธิพล : กำเนิดบทบาทผู้สร้างที่สนะต่อการเปลี่ยนแปลง*. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- _____. (2532). *กลุ่มผลประโยชน์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อคิน รพีพัฒน์. (2532). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. (2555). *คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา*. สงขลา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.
- _____. (2557). *Wonderful Songkhla 50 Impressive Destinations สงขลาเมืองมนต์เสน่ห์ สองฝั่งทะเล 50 จุดหมายแห่งความประทับใจ*. สงขลา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สำนักงานเทศบาลนครสงขลา.
- _____. (2559). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2559*. สงขลา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.
- อนุสรณ์ งามสงัด. (2549). *ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษา โรงเรียนข้าวชมรมรักษัธรรมชาติ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรทัย กักผล. (2552). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสิทธิการพิมพ์.
- อาณัติ อนันตภาค. (2547). *สุดด่าน : ลุ่มน้ำทะเลสาบ*. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์บุ๊คส์.
- www.info.ru.ac.th. (2563). *ข้อกำหนดและเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอแหล่งมรดกโลก*. สืบค้นจาก <http://www.info.ru.ac.th/province/Sukhotai/world4.htm>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

แบบสัมภาษณ์

การค้นคว้าอิสระ

**เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก**

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

**ตอนที่ 1 รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา
ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก**

1. ชุมชนของท่าน ท่านคิดว่าชุมชนมีรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบใดบ้าง ที่สามารถนำมาใช้
ในการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความ
พร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

- รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน.....

.....
.....

-รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และตัวแทนอื่นๆ.....

.....
.....

-รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน.....

.....
.....

2. การผลักดันให้ชุมชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมให้พื้นที่สงขลาเข้าสู่
การเป็นมรดกโลกนั้น ผู้นำชุมชน /องค์กรท้องถิ่น หรือตัวแทนอื่น ๆ มีส่วนผลักดันมากน้อยเพียงใด
และอย่างไร

.....
.....
.....

3.ชุมชนมีกระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร ในการเตรียมความพร้อมเข้า
สู่การเป็นมรดกโลก

- ด้านการมีส่วนร่วมขั้นต้น

- การรับรู้.....

.....
.....

- การเข้าถึงข้อมูล.....

.....
.....

- การมีส่วนร่วมในการวางแผน.....

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์ หรือผลกิจกรรมการตัดสินใจ

.....
.....

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1. ท่านคิดว่าชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการที่พื้นที่ อ.สิงหนคร / ต.เกาะยอ / ต.บ่อทราย จะเข้าสู่การเป็นมรดกโลกหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าชุมชนในพื้นที่ของ อ.สิงหนคร / ต.เกาะยอ / ต.บ่อทราย มีส่วนรับรู้ในการที่ อ.สิงหนคร มีโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานแห่งชาติหรือไม่ อย่างไร และมีการรับรู้ถึงความสำคัญมากน้อยเพียงใด อย่างไร

.....
.....
.....

ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด

3. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรค ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในชุมชนของท่าน มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลกหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ด้านการประสานงาน

4. ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน หรือตัวแทนอื่น ๆ มีส่วนในการประสานงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุนพื้นที่ของท่าน ให้กลายเป็นพื้นที่มรดกโลกในอนาคตหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ด้านกลุ่มผลประโยชน์

5. ท่านคิดว่า หากพื้นที่ของท่านถูกให้พัฒนาเป็นมรดกโลกได้นั้น ท่านคิดว่าจะมีกลุ่มผลประโยชน์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่าถ้าหากพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นมรดกโลก ผลประโยชน์ของเรื่องดังกล่าวนี้จะไปตกอยู่ที่ใคร อย่างไร

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าจะเกิดผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่ อย่างไร ถ้าหากมีกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาถือผลประโยชน์ในพื้นที่ของท่าน หากได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่มรดกโลก

.....
.....
.....

**ตอนที่ 3 แนวทางและข้อเสนอแนะในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในพื้นที่จังหวัด
สงขลา ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นมรดกโลก**

1 ท่านคิดว่าจะมีแนวทางอย่างไรในการที่จะให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเตรียม
ความพร้อมและพัฒนาไปจนได้เข้าสู่การเป็นมรดกโลก

- ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

.....
.....
.....

- ด้านทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของประชาชนในชุมชน

.....
.....
.....

- ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับชุมชน

.....
.....
.....

- ด้านกลุ่มผลประโยชน์

.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวลลิตภัทร เตโช
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 26 สิงหาคม 2532
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา 2555
สถานที่ทำงาน	อาชีพอิสระ

